FATİHA SURESİ

İbn Abbas dedi ki: "Cebrail'in Rasulullah'a ilk indirdiği, 'Ey Muhammed Euzu billahimene'ş-şeytani'r-racim'den sonra bismillahirrahmani'r-rahim de!' buyurmasıdır." (İsnadı zayıftır. El-Mizan: 1/231)

İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah (s.a.v.) bismillahirrahmani'r-rahim kendisine indirilinceye kadar surenin sona erdiğini bilmiyordu." (Ebu Davud, Salat: 788; Hakim, Müstedrek: 1/231)

İbn Mesud dedi ki: "Bizler bismillahirrahmani'r-rahim nazil oluncaya kadar iki surenin arasını birbirinden ayırmayı bilmezdik." (Senedinde meçhul kişi var. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Ömer dedi ki: "bismillahirrahmani'r-rahim her surenin evvelinde nazil oldu." (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Fatiha suresi alimlerin çoğuna göre Kur'an'ın ilk nazil olan surelerindendir. Mekke'de nazil olmuştur. İmam Mücahid'e göre Medine'de nazil olmuştur. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ebu Meysere şöyle dedi: Rasulullah ortaya çıktığında kendisine: "Ya Muhammed!" diye nida eden bir münadiyi işitti. Sesi işitince korka korka yürüdü. Varaka b. Nevfel de kendisine dedi ki: "Nida eden sesi işittiğinde sana ne dediğini işitinceye kadar sağlamca dur."Yine Rasulullah (s.a.v.) görününce "Ya Muhammed!" diye aynı sesi işitti ve: *"Emrine hazırım."* buyurdu. Seslenen dedi ki: "Allah'tan başka hiç bir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın rasulü olduğuna şahidlik ederim, de." Sonra aynı ses ona fatiha suresini sonuna kadar okudu." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ali b. Ebi Talib dedi ki: "Fatiha-i Kitab, Arş'ın altındaki bir hazineden Mekke'de nazil oldu." (İsnadı zayıftır. Deylemi, Firdevs: 6816, Kenzu'l-Ummal: 2521, Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Hüseyin b. Fadl dedi ki: "Her alim yanılabilir. Bu da Mücahid'in yanılmasıdır. Zira o bu sözde tek kalmıştır. Alimler aksini söylüyorlar. Fatiha'nın Mekke'de nazil olduğuna kesin olarak hüküm verilecek delillerden biri de: *"Andolsun ki Biz sana tekrarlanan yediyi ve şu Kur'an-ı Azim'i verdik." (Hicr: 15/87)* ayeti veya Fatiha'dır." (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ebu Hureyre şöyle dedi: Ubeyy b. Ka'b, kendisine Ümmü'l-Kur'an'ı okuduğu esnada Rasulullah (s.a.v.) buyurdu ki: "Hayatım elinde olan Allah'a yemin ederim ki Allah bunun bir mislini, ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebur'da, ne de Kur'an'da indirmiştir. Şüphesiz o bana verilen Seb'u'l-mesani (tekrarlanan yedi) ve büyük Kur'an'dır." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

El-Hicr suresi ittifakla Mekke'de nazil olmuştur. Bu ayet de bu surenin içindedir. Dolayısıyla Allah teala Rasulüne Mekke'de bulunurken Fatiha'yı vermekle ihsan edip, sonra da onu Medine'de indirmiştir. Rasulullah fatihayı okumaksızın, namaz kılarak Medine'de on küsür sene yaşadığını söylememiz mümkün değildir. Bu iddia akılların kabul etmeyeceği şeyler cümlesindendir. (Tirmizi, Tefsir: 3125; Hakim, Müstedrek: 2/258; Abdullah b. Ahmed, Zevaidu'l-Müsned: 5/114, Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

BAKARA SURESİ

İkrime dedi ki: "Medine'de indirilen ilk sure Bakara suresidir." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Mücahid dedi ki: "Bu surenin evvelinden ilk dört ayet mü'minler, onlardan sonra gelen iki ayet kafirler ve sonra gelen on üç ayet de münafıklar hakkında inmiştir." (İbn Cerir; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Abdulfettah el-Kâdi dedi ki: "Dört ayet surenin başından "وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ" kelimesine kadardır. Bu, Kufe mezhebinden olmayanlara uyduğumuz takdirde böyledir. Çünkü onlara göre "الم" ayet değildir. Ancak Kufe mezhebine göre "الم" ayettir. Buna göre dört ayet "ذَلِكَ الْكِتَابُ" dan "رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ" a kadar olan kısımdır. Kafirler hakkında nazil olan iki ayet ise "إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ" den "وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ" e kadar olan kısımdır. Münafıklar hakkında nazil olan on üç ayet ise "وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ" ayeti ile başlar ve "إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ" ayeti ile sona erer. Kafirlerden kasdolunan inkarcılar, küfürlerini açıkça ilan edenlerdir. Münafıklardan kasdolunan ise, inanmadıkları halde kendilerini inanmış gösterenlerdir."

6) Dahhak dedi ki: "Bu ayet Ebu Cehil ve onun ehli beytinden beş kişi hakkında inmiştir." Kelbi dedi ki: "Yani Yahudilerdir." (Kelbi zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet, Medine Yahudileri hakkında inmiştir." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Rebi b. Enes dedi ki: "Bu iki ayet (6-7) Ahzab savaşında nazil olmuştur." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

14) İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet Abdullah b. Ubeyy ve arkadaşları hakkında nazil olmuştur. Bu kişiler bir gün çıkıp, Rasulullah'ın ashabından bir grupla karşılaşmışlardı. Abdullah b. Ubeyy de: "Bakın bu beyinsizleri sizin başınızdan nasıl savacağım." demiş ve müteakiben gidip Ebu Bekir Sıddık'ın elini tutarak ona şöyle demişti: "Teyme Oğullarının ulusu, İslam'ın büyüğü, mağarada Allah Rasulü'nün yanında bulunan iki kişinin ikincisi ve canını malını Allah yolunda cömertçe harcayan Sıddık'a merhaba." Sonra Ömer'in elinden tutup ona da şunları söyledi: "Adiy İbn Ka'b Oğullarının ulusu, hakla batılın arasını ayıran, Allah'ın dini hususunda taviz vermeyen, canını ve malını Rasulullah için harcayan kimse için merhaba." Sonra da Ali'nin elini tutup dedi ki: "Rasulullah'ın amcazadesi ve damadı, Rasulullah'ın içlerinden çıktığı Haşim oğullarının ulusu olan kişiye merhaba." Sonra dağıldılar, Abdullah arkadaşlarına dedi ki: "Gördünüz mü nasıl yaptım. Siz de onları gördüğünüz zaman böyle yapın." Onlar da ona övgü yağdırdılar. Müslümanlar Rasulullah'a gelip bunu haber verdiler. Bunun üzerine Allah teala da bu ayeti indirdi. (İsnadı çok zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

19) İbn Mesud dedi ki: Sahabelerden bazı kişiler şöyle demişlerdir: Medine ehlinden iki münafık Rasulullah'tan kaçarak müşriklere gitti. Kendilerine Yüce Allah'ın zikrettiği gökgürültüsü ve şimşek ile gökten boşanan şiddetli yağmur isabet etti. Her yıldırım çarptıkça, yıldırımın sesi kulaklarını sağır etmesin diye parmak uçlarını kulaklarına tıkarlardı. Şimşek her parıldadığında onun ışığında yürüdüler. Parlamadığı zaman ise karanlıktan önlerini dahi göremedikleri için eski yerlerine gerisin geri döndüler ve: "Keşke sabaha çıksak da Muhammed'e gitsek ve ellerimizi onun elleri üzerine koysak." dediler. Sonra da Nebi'nin yanına gidip müslüman oldular, ellerini onun eli üzerine koydular ve güzelce İslam'a dahil oldular. Bu yüzden Yüce Allah bu iki münafıkın durumunu Medine Yahudilerine darb-ı mesel olarak örnek verdi. Nitekim münafıklar Rasulullah'ın meclisinde bulundukları zaman, Rasulullah'ın sözünden o münafıklar üzerine bir şeyler iner ya da bir şeyi zikretmeleri sonucu kulaklarını sağır ederler diye tıpkı o iki münafığın durumu gibi parmak uçlarını kulaklarına tıkarlardı. Şimşek çaktığı vakit ışığında yürüdükleri gibi malları ve çocukları arttığı, bir yeri fethettikleri ve ganimet malı elde ettikleri zaman "Muhammed'in yolu doğrudur." diyerek mutlu bir şekilde İslam yolunda ilerlerler. Malları ve çocukları helak olsa, onlara bir musibet isabet etse bu sefer de: "Bu, Muhammed'in dini yüzünden başımıza geldi." diyerek İslam'ı terkedip mürted olurlar, şimşeğin kaybolması sonucu karanlıkta kalan o iki kimse gibi karanlıklar içerisinde kalırlar. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

21) Alkame dedi ki: İçerisinde 'Ey insanlar!' hitabının bulunduğu ayetler Mekke'de nazil olmuştur. İçerisinde 'Ey iman edenler!'

Convert html to pdf online with PDFmyURL

hitabının bulunduğu ayetler de Medine'de nazil olmuştur. Yani 'Ey insanlar!' Mekke halkına, 'Ey iman edenler!' hitabı da Medine halkınadır. Bakara: 2/21-24 ayetleri Mekke müşriklerine hitap etmektedir. Bakara: 2/24 ayetinde kafirlerin cezası bildirildi. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

25) Alkame dedi ki: Bu ayet mü'minler hakkında nazil olmuştur. Mü'minlerin mükafatı bildirilmiştir. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

26) İbn Abbas dedi ki: Allah teala, münafıklar hakkında şu iki misali verdiğinde: *"Onların durumu, bir ateş yakan kimsenin durumu gibidir." "Ya da gökten boşalan şiddetli yağmur gibidir."* Müşrikler: "Allah darb-ı meselleri getirmekten münezzeh ve yücedir." dediler. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul, İbn Cerir, Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul. Suyuti bu rivayeti daha isabetli bulmuştur.)

Hasan ve Katade dediler ki: Allah kitabında sinekle örümceği zikredip bununla müşriklere misal getirince, Yahudiler gülmüş ve: "Bu Allah kelamına benzemiyor." demişlerdi. Bu yüzden Allah teala bu ayeti indirdi. (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul, Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Abbas dedi ki: Allah müşriklerin ilahlarının zaafiyetini zikredip onları örümcek ağına benzetince müşrikler şöyle dediler: "Allah'ın, Muhammed'e indirdiği Kur'an'da zikrettiği sineğe, örümceğe bakınız. Bunlarla ne yapacakmış?" dediler. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi. (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul, Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

44) İbn Abbas dedi ki: Bu ayet Medine'li Yahudiler hakkında inmiştir. Onlardan bir adam, karısı, annesi tarafından ve kendisiyle aralarında süt emme cihetinden yakınlık bulunan müslümanlara diyordu ki: "Üzerinde bulunduğun dinde ve Muhammed'in sana emretmekte olduğu şeyde sebat et, ayrılma. Zira onun işi haktır." Böylece onlar bunu insanlara emrederler, halbuki kendileri yapmazlardı. (İsnadı Kelbi'den dolayı zayıftır. Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul, Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

45) Çoğu ilim ehline göre bu ayeti kerime, Ehl-i kitab'a hitaptır. Bununla beraber bütün kullar için bir edeptir. Bazıları da demiştir ki: Bu hitapla müslümanlara hitap etmeğe dönülmüştür. Fakat birinci söz daha kuvvetlidir. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

62) Mücahid dedi ki: "Selman Rasulullah'a kilise ashabının durumunu anlatınca buyurdu ki: *"Onlar cehennemdedir."* Selman dedi ki: "Bu yüzden yeryüzü bana kapkaranlık kesildi. Nihayet bu ayet inince sanki üzerimden bir dağ kalktı." (Mürsel hadistir. İbn Cerir: 1/256; Hakim, Müstedrek: 3/599-602; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Suddi dedi ki: "Selman Rasulullah'a gelince kendi halkının ibadetlerinden ve dini yorumlarından haber vermeğe başladı ve dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü onlar namaz kılıyorlardı, oruç tutuyorlardı. Sana inanıyorlardı ve senin rasul olarak gönderildiğine şahidlik ediyorlardı." Selman övmeyi bitirince Rasulullah şöyle buyurdu: *"Ey Selman, onlar cehennem ehlindendir."* Bunun üzerine bu ayet indi. (Mürsel hadistir. İbn Cerir: 1/254; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Suddi dedi ki: "Bu ayet Selman-ı Farisi'nin arkadaşları hakkında nazil olmuştur. (İbn Cerir: 1/254; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Mesud, Rasulullah'ın bir grup ashabından rivayetle dedi ki: "Bu ayet Selman-ı Farisi hakkında nazil olmuştur. O, Cündeysabur ahalisinin eşrafındandı. Bu ayetin devamı ise Yahudiler hakkında nazil olmuştur." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

75) İbn Abbas ve Mukatil dediler ki: "Bu ayet Musa'nın, kendisiyle birlikte Allah teala'ya gitmeleri için seçtiği yetmiş kiş hakkında inmiştir. Bu yetmiş kişi kendisiyle Mikat'a (Allah ile Musa'nın konuştuğu yer ve zaman) gidip Allah'ın emir ve yasaklarına dair

Convert html to pdf online with PDFmyURL

kelamını işitince kavimlerinin yanlarına döndüler. Sadakatta olanlar işittikleri gibi ilahi emaneti hakkıyla eda ettiler. İçlerinden bir grup da dediler ki: "Biz Allah'ın son sözünde şöyle buyurduğunu işittik: 'Bu şeyleri yapmağa güç yetirirseniz yapın. İstemezseniz yapmayın, bir beis yok." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Müfessirlerin çoğuna göre bu ayet recim ayetini ve Muhammed'in vasfını değiştirenler hakkında nazil olmuştur. (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

76) Mücahid dedi ki: "Rasulullah (s.a.v.) Kurayza oğullarını fethedince kalelerinin altında ayağa kalkıp şöyle dedi: *"Ey Maymunların kardeşleri, ey domuzların kardeşleri, ey tağuta tapanlar!"* Bunu üzerine onlar da birbirlerine dediler ki: "Bunları Muhammed'e kim haber verdi? Bunları ancak siz söylediniz. Allah'ın sizlere açtığı şeyleri aleyhinizde hüccet olsun diye mi onlara haber veriyorsunuz." Bunun üzerine bu ayet nazil oldu. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Abbas dedi ki: "Onlar mü'minlerle karşılaştıkları zaman 'İman ettik.' derler. Dostlarının Rasulullah olduğunu söylerler. Tenhada kaldıklarında ise tam tersi şeyler söylerlerdi." Bunun üzerine bu ayet nazil oldu. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Suddi dedi ki: "Bu ayet iman eden bazı Yahudilerin sonradan münafık oldukları ve araplardan olan bazı mü'minlerle kendisiyle azap olunan şeyler hakkında konuşmaları üzerine nazil olmuştur. Nitekim bir kısmı diğerine: "Bizler sizden daha üstünüz ve Allah katında daha sevimliyiz." demeleri için mi azaptan Allah'ın sizlere açtığı şeyleri onlara bildiriyorsunuz?" demişlerdi. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Katade dedi ki: "Yahudiler mü'minleri memnun etmek için onlara yaltaklanıyorlardı. Ancak başbaşa kaldıklarında da, Allah'ın kendilerine öğrettiği, açıkladığı ve kitabında Rasulullah'ın sıfatı ve rasullüğüne dair beyan ettiği şeyleri mü'minlere anlatmayı birbirlerine yasaklıyor ve: "Eğer bunu yaparsanız onlar bunu size karşı Rabbiniz katında delil olarak kullanırlar." diyorlardı. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Abdulfettah el-Kâdi, Esbab-ı Nüzul)

79) Bu ayet, Rasulullah'ın sıfatını, vasfını değiştiren kimseler hakkında nazil olmuştur. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Kelbi dedi ki: "Muhakkak onlar, Rasulullah'ın kendi kitaplarındaki vasfını değiştirip, düz saçlı, uzun boylu gösterdiler. Halbuki o, orta boylu, buğday tenli idi. Sonra da kendi arkadaşlarına dediler ki: "Ahir zamanda gönderilecek nebinin vasfına bakın. Bu vasfa benzemiyor." Yahudi ve Hristiyan alimlerinin, diğer Yahudi ve Hristiyanlarda bulunmayan imtiyazları vardı. İşte onlar, Rasulullah'ın sıfatlarını açıklamaları halinde bu saltanatları ellerinden gideceğinden korkmuşlardı da bundan dolayı değiştirmişlerdi. (Senedinde Kelbi olduğu için zayıftır. Ed-Dürr: 1/32; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet kitap ehli hakkında inmiştir." (Nesai; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet Yahudi hahamları hakkında inmiştir. Öyle ki onlar, Rasulullah'ın sıfatını, gözlerinin sürmeli, saçlarının kıvırcık, yüzünün güzel olduğunu Tevrat'ta yazılı olarak bulmuşlardı. Hased ve haddi aşmaları sebebiyle bu sıfatları değiştirerek: "Bizler onun vasıflarını uzun boylu, mavi gözlü ve kısa saçlı bulduk." diyorlardı. (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

80) İbn Abbas şöyle dedi: "Rasulullah (s.a.v.) Medine'ye geldiğinde, Yahudiler şöyle diyordu: "Şu dünyanın ömrü ancak yedi bin senedir. İnsanlar cehennemde dünya günlerinden her bin sene için ahiret günlerinden bir gün kadar azab görecek. Zaten o ahiret de yedi günlük olduğuna göre, demek ki azab yedi gün sonra kesilecek." Bu asılsız iddia üzerine Allah teala bu hususta o Yahudilerin delilsiz sözlerine işaret eden bu ayeti indirdi." (İbn Cerir: 1/303; Taberani, Kebir; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul; Vahidi,

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas şöyle dedi: "Ehl-i Kitap, cehennemin iki ucu arası yürüme kırk yıl çektiğini zannedip şöyle demişlerdi: "Biz cehennemde ancak Tevrat'ta bulup öğrendiğimiz müddet kadar azab göreceğiz. Kıyamet günü olduğunda insanlar cehenneme atılacak. Sakar tabakasına varıncaya kadar azab içinde yürüyecekler. O Sakar'da Zakkum ağacı bulunmaktadır. Nihayet sayılı günlerin sonuna varmış olacaktır." Bu yüzden cehennem ehlinin bekçileri o Yahudilere diyecekler ki: "Ey Allah'ın düşmanları, siz ateşte ancak sayılı günler azap göreceğinizi iddia ediyordunuz. İşte bakın sayı tükendi de geriye ebedilik kaldı." (Senedi kopuktur. İbn Cerir: 1/302; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Abbas şöyle dedi: "Şüphesiz ki Yahudiler şöyle dedi: 'Bizler ancak yemini bozarak buzağıya taptığımız kırk gün azaba uğrarız bunun dışında bize azab yoktur.' Bunun üzerine bu ayet indi. İkrime ve başkalarından da buna benzer rivayetler gelmiştir. (İbn Cerir: 1/302; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Abbas dedi ki: Yahudiler (Rasulullah ve ashabına işarette bulunarak) şöyle dedi. "Sonra da oradaki yerimizi bu insanlar alacaktır." Bunun üzerine Rasulullah onlara hitaben şöyle buyurdu: "Hayır, yalan söylüyorsunuz! Aksine orada ebediyyen kalacak sizlersiniz. Bizler de inşaallah hiçbir zaman orada sizin yerinizi almayacağız." İşte bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Cerir: 1/302)
89) İbn Abbas dedi ki: "Hayber Yahudileri Gatafan kabilesi ile savaşıyorlardı. Ne zaman karşılaşsalar Hayber Yahudileri hezimete uğrardı. Bunun için Yahudiler şu duaya sığındılar: "Allah'ım son zamanda bizim için çıkaracağını bize vadettiğin ümmi nebinin hakkı için onlara karşı bize yardım etmeni senden niyaz ediyoruz." Bu sefer karşılaştıkları zaman bu duayı yaptılar da Gatafan kabilesi mağlup oldu. Nihayet Rasulullah gönderilince Hayber Yahudileri onu inkar ettiler. Bunun üzerine bu ayet indi. Yani ey Muhammed, o Yahudiler seninle Gatafan'a karşı fetih istiyorlardı." (Senedi yoktur. Zayıftır. Beyhaki; Hakim: 2/263; ed-Dürr; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Süddi dedi ki: "Araplar Yahudilere uğrarlardı da. Yahudiler, onlardan eza görürlerdi. Yahudiler de Tevrat'ta Muhammed'in sıfatlarını bulur da Allah'tan onu nebi olarak göndermesini niyaz ediyorlardı. Böylece onun duasıyla Araplara karşı savaşırlardı. Muhammed kendilerine gelince onu kıskanarak inkar ettiler. Dediler ki: "Rasuller, İsrailoğulları soyundan gelir. İsmailoğullarından gelen şu adam da kim oluyor peki?" (Mürsel hadistir. İbn Cerir: 1/326; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas şöyle dedi: "Rasulullah (s.a.v.) gönderilmeden önce Yahudiler onunla Evs ve Hazrec kabilelerine karşı zafer elde etmek için Allah'a dua ediyorlardı. Allah (c.c.) Nebi'yi Araplardan gönderince Yahudiler sıfatlarını bildikleri halde Nebiyi bile bile inkar ettiler. Bunun üzerine Muaz b. Cebel, Bişr b. Berra ve Davud b. Seleme onlara şöyle dedi: "Ey Yahudiler topluluğu, Allah'tan korkun ve müslüman olun. Şüphesiz sizler bizleri şirk içerisinde görüyor ve geleceği bildirilen, vasıflarını saydığınız nebi ile Allah'tan bize karşı zafer istiyordunuz." Beni Nadir kabilesinden Sellam b. Mişkem şöyle dedi: "Bizim beklediğimiz rasul bu değildir." (İbn Cerir: 1/326; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Amr b. Katade el-Ensari'den rivayet olunmuştur. O der ki: Bana yaşlılarımız anlattı. Onlar şöyle diyorlardı: "Araplar arasında hiç kimse Rasulullah'ın durumunu bizden iyi bilmezdi. Yanımızda yahudiler vardı. Onlar kitab ehli, biz ise putperesttik. Başlarına bizim tarafımızdan hoşlanmadıkları bir şey gelince: "Bir nebi gönderilecek, zamanı geldi çattı. Ona tabi olup onunla birlikte Ad ve İrem kavimleri nasıl katledildiyse sizi de öyle katledeceğiz." diyorlardı. Rasulullah gönderilince, bizler ona tabi olduk. Yahudiler ise onu

Convert html to pdf online with PDFmyURL

inkar ettiler. Allah'a yemin ederim ki bu ayet, bizler ve onlar hakkında nazil olmuştur." (İbn İshak; İbn Münzir)
94) Ebu Aliye şöyle dedi: "Yahudiler: 'Yahudi olmayan cennete giremez dedi.' Bunun üzerine bu ayet indi." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

YASİN SURESİ

12) Ebu Said el-Hudri dedi ki: "Seleme oğulları, Medine yakınlarında idi. Burada oturan müslümanlar, Mescid-i Nebi'nin yakınına evlerini nakletmek istediler. Bunun üzerine bu ayet indi. Rasulullah onlara buyurdu ki: "Siz neden evlerinizi naklediyorsunuz? Sizin gidiş gelişiniz lehinize yazılıyor."
Ebu Said dedi ki: "Seleme oğulları evlerinin Mescid'e uzakoluşundan dolayı Rasulullah'a şikayette bulundular. Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi. Rasulullah buyurdu ki: "Evlerinizde kalın. Çünkü gidiş gelişinizlehinize yazılıyor." (İsnadı çok zayıftır. Hakim, Müstedrek: 2/428; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
78) Müfessirler demişlerdir ki: "Ubeyy b. Halef, Rasulullah'a çürümüş bir kemikle geldi ve dedi ki: "Ey Muhammed şu çürüdükten sonra, onu Allah'ın dirilteceğini mi sanıyorsun?" O da şöyle buyurdu: "Evet, Allah seni diriltir ve Cehenneme sokar. Bunun üzerine Allah Teala bu ayetleri indirdi."
Ebu Malik dedi ki: "Ubeyy b. Halef el-Cumahiyyi, elinde çürümüş bir kemikle Rasulullah'a geldi ve onu iki elinin arasında ufatıp dedi ki: "Ey Muhammed, şu çürüdükten sonra Allah onu diriltir mi?" O da buyurdu ki: "Evet Allah onu diriltir ve seni öldürür. Sonra cehennem ateşine sokar." Bu ayet bundan dolayı inmiştir." (Mürsel hadistir. Ed-Dürr: 5/269; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

SAD SURESİ

5) İbn Abbas dedi ki: "Ebu Talib hastalandı. Kureyş başına toplandı. Nebi (s.a.v.) de geldi. O anda Ebu Cehil, Rasulullah'ı Ebu Talib'e yaklaşmaktan men etmek için ayağa kalktı ve O'nu Ebu Talib'e şikayet etti. Bunun üzerine Ebu Talib dedi ki: "Ey kardeşimin oğlu, sen kavminden ne istiyorsun?" O da buyurdu ki: *"Ey amca ben, onlardan bir tek kelime istiyorum ki o kelime dolayısıyla bütün Araplar, onlara boyun eğecek, acem ise onlara cizye ödeyecek."* Amcası: "Nedir o kelime?" diye sordu. Rasulullah da buyurdu ki: *"Lailahe illallah"* Bunun üzerine dediler ki: "İlahları bir tek ilah mı yaptı?" Bunun üzerine bu ayetler indi.
Müfessirler demişlerdir ki: "Ömer b. Hattab müslüman olunca bu, Kureyş'e pek ağır geldi ve mü'minler rahatladı. Velid b. Muğire Kureyş'in büyüklerine dedi ki: "Ebu Talib'e gidiniz." Onlar da ona gittiler ve dediler ki: "Sen bizim şeyhimiz, büyüğümüzsün. Şu beyinsizlerin yaptığını biliyorsun. Biz sana geldik ki bizimle kardeşin oğlu arasında hüküm veresin." Bunun üzerine Ebu Talib, Rasulullah'a adam gönderdi ve onu çağırttı. Rasulullah gelince Ebu Talib dedi ki: "Ey kardeşimin oğlu, kavmin senden i'tidal sahibi olmanı istiyor. Kavmin her isteğine meyl etme. Rasulullah buyurdu ki: *"Benden ne istiyorlar?"* Onlar da dediler ki: "Bizi ve ilahlarımızı diline dolamayı bırak ki biz de senin ilahını bırakalım." Rasulullah da: *"Bana, kendisiyle bütün Arab'a sahib olacağınız ve acemin de size boyun eğebileceği bir kelime verebilir misiniz?"* buyurdu. Bunun üzerine Ebu Cehil dedi ki: "Babanın hayrına! Sana onun on mislini verelim." Rasulullah*: "Öyleyse Lailahe illallah deyin."* buyurdu. Onlar bunu duyunca bundan nefret ettiler ve ayağa kalkıp

Convert html to pdf online with PDFmyURL

şöyle dediler: “İlahları bir tek ilah mı yaptı. Bu kadar mahlukatı bir tek ilah nasıl idare edebilir?” Bunun üzerine Allah Teala bu ayetleri indirdi.” (Tirmizi, Tefsir: 3232, Tirmizi bu hadise hasen demiştir. Nesai, Tefsir: 456; İbn Cerir: 23/79; Ahmed, Müsned: 1/227; Hakim, Müstedrek: 2/432; Suyuti, ed-Dürr: 5/295; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

ZÜMER SURESİ

9) İbn Abbas dedi ki: “Bu ayet, Ebu Bekir es-Sıddık hakkında indi.” İbn Ömer dedi ki: “Osman b. Affan hakkında indi.” Mukatil dedi ki: “Ammar b. Yasir hakkında indi.” (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

17) İbn Zeyd dedi ki: “Bu ayet üç kişi hakkında inmiştir. Onlar cahiliyye devrinde Lailahe illallah derlerdi. Bu üç kişi Zeyd b. Amr, Ebu Zerr el-Gıfari ve Selman-ı Farisi’dir.” (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

18) İbn Abbas dedi ki: “Ebu Bekir Sıddık Rasulullah’a iman etti ve onu tasdik etti. Osman, Abdurrahman b. Avf, Talha, Zübeyir, Said b. Zeyd ve Sa’d b. Ebi Vakkas ona soru yönelttiler, o da iman ettiğini ona haber verdi. Bunun üzerine onlar da iman ettiler. Onlar hakkında da bu ayet indi.” Ata dedi ki: “Sözün en güzeline uyarlar.” ayetinde kastedilen Ebu Bekir’dir.” (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

22) Bu ayet, Hamza, Ali, Ebu Leheb ve oğlu hakkında inmiştir. Ali ve Hamza, Allah’ın göğüslerini açtığı kimselerdir. Ebu Leheb ve çcukları ise, Allah’ı anmaya karşı yürekleri katılaşmış olanlardandır. O da Allah Teala’nın şu sözündendir: *“Allah’ı anmaya karşı yürekleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun.”* (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

23) Sa’d dedi ki: “Rasulullah’a: “Ey Allah’ın Rasulü, bize biraz konuşsan.” dediler. Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi.” (Hakim, Müstedrek: 2/345; Taberi, Tefsir: 12/90; Suyuti ed-Dürr: 4/3; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

53) İbn Abbas dedi ki: “Bu ayet Mekke ehli hakkında indi. Onlar: “Muhammed, putlara tapanların, Allah’ın haram kıldığı nefsi öldürenlerin mağfiret edilmeyeceklerini iddia edip dururken, biz nasıl hicret edelim ve nasıl müslüman olalım? Biz Allah’tan başka ilahlara ibadet edip, Allah’ın haram kıldığı nefsi de öldürmedik mi? diyorlardı. Bunun üzerine bu ayet indi.” (İsnadı yoktur. İbn Cerir: 24/10; Suyuti, ed-Dürr: 5/330; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Ömer demiştir ki: “Bu ayet Ayyaş b. Rabia, Velid b. Velid ve müslümanlardan bir grup kimse hakkında indi. Bunlar müslüman oldular. Sonra işkenceye ve eziyete tabi tutuldular. Derken fitneye düştüler. Biz de şöyle diyorduk: Allah bunların ebediyyen ne tevbesini ne de dine yeniden dönmelerini kabul eder.” Bir grup müslüman oldu. Sonra kendilerine azap ve işkence edilmesi sebebiyle dinlerini terkettiler. Bunun üzerine bu ayetler indi. Ömer yazı yazmayı biliyordu. Ayyaş b. Ebi Rabia, Velid b. Velid ve bir gruba mektup yazdı. Onlar da müslüman oldular ve hicret ettiler.” (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: “Şirk ehlinden bir grup insan, çok insan öldürdüler ve çok zina ettiler. Sonra Muhammed’e gelip dediler ki: “Sen, güzele davet ediyorsun bize öyle bir haber bul ki, onu işlediğimiz zaman günahlarımıza keffaret olsun.” Bunun üzerine bu ayet indi.” (Buhari, Tefsir: 4477, 4761, Edeb: 6001, Hudud: 6811, Diyat: 6861, Tevhid: 7520, 7532; Müslim, İman: 141, 142; Ebu Davud, Talak: 2310; Tirmizi, Tefsir: 3182; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Ömer dedi ki: “Biz toplandık. Ben Ayyaş b. Ebi Rabia ve Hişam b. As b. Vail hicret için sözleşip dedik ki: “Buluşma yerimiz el-Menasil (Beni Gıfar’ın mikatı) olsun. Sizden kim hapsolur, sözleşme yerine gelmezse arkadaşının yanına gitsin. Ben ve Ayyaş sözleştiğimiz yerde olduk. Fakat Hişam bu işten men olundu. Fitneye düşürüldü. Biz Medine’ye gittik ve şöyle diyorduk: “Allah bunların tevbesini kabul etmez.” Bir grup insan Allah’ı ve Rasulünü bildiler. Sonra kendilerine dünyevi bir musibet ulaşınca, bundan vazgeçtiler. Allah Teala da bu ayeti bu yüzden indirdi.” Ömer dedi ki: “Elimle mektup yazdım. Sonra onu Hişam’a gönderdim. Hişam dedi ki:”Bana ulaşan dürülmüş mektubu açtım. Sonra dedim ki: “Allah’ım onu bize anlat.” Sonra anladım ki, ayetler bizim hakkımızda inmiş. Sonra hemen dönüp deveme bindim ve Rasulullah’a iltihak ettim.” (Munkatı’ hadistir. Nafi’ Ömer b. Hattab’tan işitmemiştir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Rivayet olunur ki, bu ayetler Hamza’nın katili Vahşi hakkında inmiştir. (Suyuti, ed-Dürr: 5/330; Heysemi, Mecmau’z-Zevaid: 7/100; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

67) Abdullah dedi ki: “Ehl-i Kitap’tan bir kişi Rasulullah’a geldi ve dedi ki: “Ey Ebe’l-Kasım, sana da Allah’ın bütün yaratıkları bir parmağında, yeryüzünü bir parmağında, ağaçları bir parmağında taşıdığı tebliğ edilmiştir.” Bunun üzerine Rasulullah azı dişleri görününceye kadar güldü. Allah Teala da bu ayeti indirdi. Bunun manası şudur: “Allah Teala’nın yeryüzünü, içindekileri ve bütün mahlukatı, ağaçları kudretiyle kabzetmesi, bizden birinin birşeyi parmağıyla tutup kaldırmasından kolaydır. Bu ayet, bizim anlayabilmemiz için, kendi konuşmamız esas alınarak bize hitap edilmiştir. Allah Teala’nın şöyle dediğini görmüyor musun?: “Kıyamet günü, yer tamamen onun avucu içindedir.” Yani Allah yeri kudretiyle kabzeder.” (Munkatı’ hadistir. Buhari, Tevhid: 7415, 7451; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

22) İbn Mesud dedi ki: “Sakif’ten iki kişi ve Kureyş’ten bir damatları veya Kureyş’ten iki kişi, Sakif’ten bir damatları bir evde bulunuyorlardı. Onlardan birisi dedi ki: Allah’ın sözlerimizi ve fısıltılarımızı işitmesi konusundaki görüşünüz nedir? Bunun üzerine diğeri dedi ki: “Bir kısmını işitir, bir kısmını işitmez.” Diğerleri dediler ki: “Eğer bir kısmını işitirse hepsini işitir.” Bunun üzerine bu ayet indi.” (Buhari, Tefsir: 4816-4817; Tevhid: 7521; Müslim, K. Sıfatı’l-Münafikun: 5/2775; Tirmizi, Tefsir: 3248 Tirmizi bu hadise hasen demiştir; Nesai, Tefsir: 488; İbn Cerir: 24/69; Ahmed, Müsned: 1/444; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Abdullah dedi ki: “Ka’be’nin örtüsü altında gizlenmiştim. Üç kişi geldi. Karınları çok etli idi. Kalbi anlayışları az idi. Biri Kureyşli idi. Yanında bulunan onun iki eniştesi de Sakifli idiler. Yahut adam Sakifli, yanındaki enişteleri Kureyşli idiler. Anlamadığım bir kelamla konuşuyorlardı. Onların birisi dedi ki: “Allah’ın şu sözümüzü işittiği hususunda görüşünüz nedir?” Diğeri dedi ki: “Eğer yüksek sesle konuşursak işitir. Ama sesimizi yükseltmezsek işitmez.” Üçüncüsü de dedi ki: “Eğer o konuşmalardan birşey işitirse, hepsini işitmiş olur.” Bu olayı Rasulullah’a anlattım. Bunun üzerine bu ayet ve 23. ayet nazil oldu.” (Tirmizi, Tefsir: 3249; Bu hadis, hasen ve sahih hadistir; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

30) İbn Abbas dedi ki: “Bu ayet Ebu Bekir hakkında nazil oldu. Şöyle ki müşrikler: “Rabbimiz Allah, melekler ise kızlarıdır.” dediler. Allah’tan başkasına taptıklarına: “Bunlar Allah katında şefaatçilerimizdir.” dediler de doğru istikamette olmadılar. Yahudiler: “Rabbimiz Allah, Uzeyir Allah’ın oğlu, Muhammed Rasul değildir.” dediler de onlar da doğru istikamette olmadılar. Ebu Bekir ise: “Rabbimiz

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Allah, O'nun birliğine kimse ortak olamaz. Muhammed O'nun kulu ve Rasulü'dür." dedi. Sonra dosdoğru oldu." (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

ŞURA SURESİ

23) İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah Medine'ye geldiği zaman ona çok acılar isabet ediyordu. Musibet ve haklar... Elinde de bunları karşılayacak bir genişlik yoktu. Ensar şöyle dedi: "Bu adam Allah Teala'nın size hediyesidir. O, sizin kardeşinizin oğludur. Ona birçok haklar musibetler isabet ediyor. Onun da elinde bunları karşılayabilecek bir genişliği yoktur. Kendisine zararı olmayan malları toplayın ve ona isabet eden zararlara karşılık, ona yardım maksadıyla topladıklarınızı ona götürün." Onlar da böyle yaptılar ve sonra ona götürüp dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulü, sen bizim kardeşimizin oğlusun. Allah senin elinle bize hediye etti. Sana nöbetleşe birçok hukuki işler ve musibetler isabet ediyor. Senin yanında onları karşılayacak bir genişlik de yoktur. Biz, mallarımızdan birşey toplamayı senin için uygun gördük ve onları sana getirdik. Sana ulaşan musibetlere karşı sana yardımcı olur." Bunun üzerine bu ayet indi." (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Katade dedi ki: "Müşrikler toplantı yerlerinde toplandılar ve sirbirlerine şöyle dediler: "Verdiklerine karşılık ücret istediğini görmüyor musunuz? Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
27) Bu ayet Suffa ehlinden zenginlik ve bolluk temenni eden bir grup hakında indi.
Habbab b. Eret dedi ki: "Bu ayet bizim hakkımızda indi. Biz Kureyza ve Nadir'in mallarına baktık ve onu temenni ettik. Allah Teala da bu ayetleri indirdi." (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Amr b. Hureys dedi ki: "Bu ayet Suffa Ashabı hakkında inmiştir. Onlar şöyle diyorlardı. Keşke bizim de dünyalığımız olsaydı." Ve bu vesileyle de dünyayı temenni ediyorlardı." (el-İsabe: 2/537; Heysemi, Mecmau'z-Zevaid: 7/104; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
51) Yahudiler, Nebi'ye şöyle diyorlardı: "Sen rasulsen neden Musa'nın Allah ile konuşması ve O'na bakması gibi O'nunla konuşmuyor ve O'na bakmıyorsun? Sen böyle yapmadıkça sana iman etmeyiz." Rasulullah da onlara şöyle buyurdu: "Musa, Allah'ı görmedi." Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi." (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
ZUHRUF
57) İbn Abbas dedi ki: Nebi (s.a.v.) Kureyş'e şöyle buyurdu: "Ey Kureyş, Allah'tan başka ibadet edilen hiçbir şeyde hayır yoktur." Onlar da dediler ki: "Sen İsa'nın bir nebi ve halis bir kul olduğuna inanır mısın? Eğer dediğin gibi ise o kendi kavminin ilahları gibidir." Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi." (İsnadı zayftır. İbn Hibban el-Mecruhin. 3/39'da Ebu Yahya ile ilgili malumat vermiştir. Heysemi, Mecmau'z-Zevaid: 7/104; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

DUHAN
49) Katade dedi ki: "Bu ayet Allah düşmanı Ebu Cehil hakkında indi. O şöyle demişti: "Muhammed beni tehdit mi ediyor? Vallahi ben, iki dağ arasındaki insanların en güçlüsüyüm." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İkrime dedi ki: "Nebi (s.a.v.) Ebu Cehil ile karşılaştı. Ebu Cehil ona dedi ki: "Sen de bilirsin ki ben, çöl ehlini meneden birisiyim, ben

Convert html to pdf online with PDFmyURL

güçlüyüm ve şerefliyim."
Allah Ebu Cehil'i Bedir Gününde öldürdü, perişan etti ve kendi sözüyle onu ayıplayıp onun hakkında bu ayeti indirdi. (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

CASİYE

14) İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet özellikle Ömer b. Hattab'tan affı istiyor ve Allah'ın ceza vereceği günleri ummayanları kasdediliyor. Onlar başta Abdullah b. Ubeyy ve diğerleri. Onlar, Beni Mustalik Gazvesinde, kendisine el-Müreysi' denilen bir kuyunun başında konakladılar. Abdullah kölesini suya gönderdi. Köle geç kaldı. Gelince Abdullah köleye dedi ki: "Seni kim hapsetti?" O da: "Beni, Ömer'in kölesi geciktirdi. Kuyunun ağzına oturdu, kimseyi oraya bırakmadı. Nebi'nin ve Ebu Bekir'in kırbalarını doldurdu. Sonra kendi efendisinin kırbasını doldurdu." Bunun üzerine Abdullah dedi ki: "Bizimle, bunların misali, "Besle köpeği, yesin seni." denilmesine benzer." Onun bu sözü Ömer'e ulaşınca Ömer, kılıcını çekti ve ona doğru yöneldi. Allah Teala da bu ayeti indirdi." (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas dedi ki: "Kim Allah'a güzel bir şekilde borç verirse..." ayeti ininceismine Nehhas denilen Medine'li bir yahudi: "Muhammed'in Rabbi ihtiyaç sahibi oldu." Dedi. Ömer bu sözü işitince kılıcını çekti ve o adamı aramak üzere dışarı çıktı. Cebrail Rasulullah'a geldi ve dedi ki: "Rabbin sana diyor ki: "İman edenlere 'Ahirette cezayı ummayanları affetmelerini' söyle." Ve bil ki Ömer kılıcını çekti, o yahudiyi aramaya çıktı. Bunun üzerine Rasulullah Ömer'i aramaya başladı. Ömer gelince: *"Ey Ömer, kılıcını bırak."* buyurdu. Ömer: "Doğru söyledin, ey Allah'ın Rasulü. Şehadet ederim ki, Allah seni hak ile gönderdi." dedi. Rasulullah buyurdu ki: *"Rabbin şöyle diyor."* dedi ve bu ayeti okudu. Ömer dedi ki: "Hiç şüphesiz Rabbin seni hak ile gönderdi. Yüzünde gadab gözükmez." (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
AHKAF
9) İbn Abbas dedi ki: "Nebi'nin ashabına ulaşan belalar şiddetlenince Nebi (s.a.v.) rüyasında hurması, ağacı ve suyu bol bir yere hicret ettiğini gördü. Bu rüyayı ashabına anlattı. Onlar da bununla müjdelendiler ve orada müşriklerin ezasından ve üzüntüden kurtulacaklarını umdular. Sonra onlar bir müddet böylece kaldılar. Rüyada anlatılanı göremediler ve dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulü, rüyada gördüğün yere ne zaman hicret edeceksin?" Rasulullah sustu ve Allah Teala bu ayeti indirdi. Yani rüyada gördüğüm yere gidecek miyim yoksa gitmeyecek miyim? Ben de bilmiyorum. Sonra şöyle buyurdu: *"Bu, rüyamda gördüğüm bir şeydir. Ben, ancak kendime vahyolunan şeye tabi olurum."* (Kelbi'den dolayı isnadı zayıftir. Vahid, Esbab-ı Nüzul)
15) İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet Ebu Bekir Sıddık hakkında inmiştir. Rasulullah yirmi yaşında bir genç, o da on sekiz yaşında bir genç iken arkadaş oldular. Onlar beraberce Şam'a ticaret için gittiler. Sidre denilen bir ağacın altında konakladılar. Rasulullah ağacın bir gölgesinde oturdu. Ebu Bekir burada bulunan bir rahibin yanına kadar yürüdü. Rahib ona dinden sual etti. Sonra Ebu Bekir'e ağacın gölgesindeki adamın kim olduğunu sordu. O da cevaben: "O, Muhammed b. Abdullah b. Abdu'l-Muttalib'dir." Dedi. Rahib dedi ki: "Vallahi o nebidir. Meryem oğlu İsa'dan sonra o ağacın altında, Allah'ın nebisi olan Muhammed'den başkası gönderilmedi." Bunun üzerine Ebu Bekir'in kalbine yakin bir tasdik fikri düştü. Gerek seferlerinde gerekse huzurunda Rasulullah'tan hiç ayrılmıyordu.

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Rasulullah kırk, Ebu Bekir otuz sekiz yaşına bastığında, Muhammed'in nebiliği haber verildi. Ebu Bekir derhal müslüman oldu ve onu tasdik etti. Kırk yaşına gelince Neml: 27/19 ayetini okudu." (İsnadı yoktur. Suyuti, ed-Dürr: 6/41; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

FETİH SURESİ

Mervan b. Hakem dedi ki: "Fetih suresi Mekke ile Medine arasında Hudeybiye olayı hakkında indi. Bu sure başından sonuna kadar bu vesileyle inmiştir." (Tirmizi. Tefsir: 3263; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

1) Enes dedi ki: "Hudeybiye gazvesinden döndüğümüzde bizimle ibadetlerimiz arasına bir tatsızlık girdi. Sanki biz hüzünle şiddetli elem arasındaydık. Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi. Rasulullah buyurdu ki: *"Allah bana bir ayet indirdi. O ayet bana dünyadan ve dünyada bulunan her şeyden daha sevimlidir."* (Müslim, Cihad ve Siyer: 96/1786; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

2) İbn Abbas dedi ki: "Yahudiler: *"Ben bana ne yapılacağını bilmiyorum."* ayeti inince Nebi'ye ve müslümanlara sövüp dediler ki: "Ne yaptığını bilmeyen bir adama nasıl uyalım?" Bu söz Rasulullah'a çok ağır geldi. Allah Teala da bu ayeti indirdi." (İsnadı yoktur. Vahid, Esbab-ı Nüzul)

5) Enes dedi ki: "Bu surenin ilk ayetleri inince Rasulullah'ın ashabı dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, Allah'ın sana verdiği kutlu olsun. Bizim için birşey yok mu? Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi." (Müslim, Cihad ve Siyer: 97/1786; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

Enes dedi ki: "Bu surenin ilk ayetleri Nebi'ye Hudeybiye'den dönüşte indirildi. Ashabını hüzün almıştı. Onlarla ibadetleri arasına perde çekildi. Hudeybiye'de kunban kestiler. Bu ayet indiği zaman ashabına buyurdu ki: "Bana, dünya ve içindekilerden daha hayırlı bir ayet indi." Nebi (s.a.v.) o ayeti ashabına okuyunca kavminhden bir adam dedi ki: "Ey Allah7ın Rasulü, kutlu olsun. Allah sana ne yapacağını beyan etti. Ya bize ne yapacak?" Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi." (Müslim, Cihad ve Siyer: 97/1786; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

24) Enes dedi ki: "Mekke ehlinden seksen kişi silahlı olarak Ten'im dağından Rasulullah üzerine indiler. Rasulullah'ın ve ashabının gaflet anını gözetliyorlardı. Esirler aldılar ve sonra serbest bıraktılar. Allah Teala da bu ayeti bu sebepten dolayı indirdi." (Müslim, Cihad ve Siyer: 133/1808; Ebu Davud, Cihad: 2688; Tirmizi, Tefsir: 3264; Nesai, Tefsir: 530; Ahmed, Müsned: 3/120, 124, 290; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

Abdullah b. Muğfel el-Müzeni dedi ki: "Biz Hudeybiye'de Rasulullah ile beraber, Allah teala'nın Kur'an'da "ağacın kökü" dediği yerde iken, birden üzerimize seksen kadar silahlı genç geliverdi. Yüzümüze atılıverdiler. Rasulullah onlara beddua etti. Allah onların görmelerini aldı. Biz üsteledik ve onları yakaladık. Rasulullah onlara buyurdu ki: "Siz Uhud zamanı gibi mi geldiniz? Uhud da size bir emniyet verildi mi?" Dediler ki: "Allah'ım, hayır." Rasulullah onları yollarına serbest bıraktı. Allah Teala da bu ayeti indirdi." (Senedsizdir. Nesai, Tefsir: 531; Ahmed, Müsned: 4/87; Hakim, Müstedrek: 2/460-461; Vahid, Esbab-ı Nüzul)

HUCURAT SURESİ

1) İbn Zübeyir dedi ki: "Temimoğulları'ndan bir cemaat Rasulullah'a geldi. Ebu Bekir onlara: "El-Ka'ka' b. Mabed'i emir tayin edin." Dedi. Ömer de el-Akra' b. Habis'i tayin etmesini istedi. Bunun üzerine Ebu Bekir: "Sen, ancak bana muhalefet etmeyi istedin." Dedi. O da: "Hayır. Ben, sana muhalefet etmedim." Dedi. Bunun üzerine münakaşaya başladılar ve seslerini yükselttiler. Bu ayet bundan dolayı

Convert html to pdf online with PDFmyURL

indi.” (Buhari, Megazi: 4367; Tefsir: 4845, 4847; Tirmizi, Tefsir: 3266; Nesai, Tefsir: 534; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

2) Bu ayet Sabit b. Kays b. Şemmas hakkında nazil oldu. Kulağı ağır işitiyordu. Yüksek sesli idi. Birisiyle konuştuğunda sesini yükseltirdi. Çoğu kere Rasulullah ile konuşurken ona eziyet verirdi. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi.

Sabit Kays dedi ki: “Ben, sesimi Nebi’nin sesinden daha fazla yükseltiyorum. Öyleyse ben cehennem ehlindenim. Bu söz Rasulullah’a duyurulunca Rasulullah buyurdu ki: “O, cennet ehlindendir.” (Müslim, İman: 188/119, Buhari, Menakıb: 3613; Tefsir: 4846; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Ebi Müleyke şöyle dedi: “İki münakaşacı az kaldı ki helak olacaklardı. Ebu Bekir ile Ömer Rasulullah’ın yanında seslerini çok yükselttiler. Temim oğullarından bir topluluk Rasulullah’a geldiğinde onlardan birisi, el-Akra’ b. Habis’i işaret etti, diğeri de başka bir şahsı işaret etti. Bunun üzerine Ebu Bekir, Ömer’e: “Sen benim düşünceme muhalefet ediyorsun.” dedi. Ömer de: “Hayır, muhalefet etmedim.” dedi. Bu mesele üzerine her ikisi de seslerini yükselttiler. Allah teala da bu ayeti indirdi.” İbn Zübeyir dedi ki: “Rasulullah’ın ne dediğini anlamak istemedikçe sesini artık yükseltmiyordu.” (Buhari, Tefsir: 4845; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

3) İbn Abbas dedi ki: “Bu ayet nazil olunca, Ebubekir Rasulullah ile yüksek sesle konuşmamaya yemin etti. Ancak hafif sesle konuşuyordu. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi.” (İsnadı yoktur; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Bu ayet inince Ebu Bekir şöyle dedi: “Allah’ın Rasulü ile yüksek sesle konuşmamaya yemin ettim. Ancak alçak sesle konuşabilirim.” (Bu hadisin senedinde bulunan Hüseyin metruktur. Yahya ise hadisin hırsızlığıyla itham edilmiştir. Hadisin bulunduğu kaynak: Hakim, Müstedrek: 3/74; Heysemi, Mecmau’z-Zevaid: 7/108; Suyuti, ed-Dürr: 6/84; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

4) Zeyd b. Erkam dedi ki: “İnsanlardan bir gurup Nebi’ye geldi. Rasulullah kendi odasında iken ona: “Ya Muhammed, ya Muhammed!” diye bağırdılar. Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi.” (Taberani, el-Kebir: 5/210; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Muhammed b. İshak ve diğer bazı kimseler şöyle dedi: “Bu ayet Beni Temim hakkında indi. Onlardan bir topluluk Rasulullah’a geldiler. Mescid’e girip Rasulullah’ın odalarının arkasından: “Bizim yanımıza gel. Eğer biz medhedersek, bu bir süstür. Eğer zemmedersek bu da lekedir.” dediler. Onların bu bağrışmaları Rasulullah’a eziyet verdi. Rasulullah onların yanına geldi. Onlar da: “Ey Muhammed, seninle aramızda övünmeye geldik.” dediler. Bunun üzerine onların hakkında bu ayet nazil oldu. Gelenlerin arasında el-Akra’ b. Habis, Uyeyne b. Hısn, ez-Zibrikan b. Bedr ve Kays b. Asım da vardı.” (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Cabir b. Abdullah dedi ki: “Temim oğulları, Rasulullah’a geldiler ve kapının önünde : “Ey Muhammed, yanımıza gel. Zira bizim medhimiz süs, zemmimiz lekedir.” diye bağırdılar. Rasulullah onların bu sözlerini işitti ve yanlarına gelerek şöyle buyurdu: *“Ancak Allah’ın medhi zinet, zemmi lekedir.”* Onlar da şöyle dediler: “Biz, Temimoğulları’ndan bir topluluğuz. Şairlerimizi ve hatiplerimizi getirdik ki, seninle övüşelim.” Bunun üzerine Rasulullah buyurdu ki: “Ben şiirle gönderilmedim. İftiharlaşmakla da emrolunmadım. Ama isterseniz buyurun. Bunun üzerine ez-Zibirkan kendi aralarındaki gençlerden bir gence dedi ki: “Kalk senin ve kavminin faziletini anlat.” O da kalktı ve: “Bizi mahlukatın en hayırlısı kılan, kendilerini istediğimiz şekilde kullanabileceğimiz malları bize veren Allah’a hamd olsun. Biz, yeryüzü halkının en hayırlılarındanız. Yeryüzü ehlinin adet, mal ve silah bakımından en fazla olanlarındanız. Bu sözümüzü Yadırgayan, sözümüzden daha güzel bir fiil getirsin.” dedi. Bunun üzerine Rasulullah, Sabit b. Kays b. Şemmas’a: *“Kalk ona cevap ver.”* dedi. O da kalkıp şöyle dedi: “Allah’a hamd ederim. Allah’tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Muhammed’in, Allah’ın kulu ve rasulü olduğuna şehadet ederim.” Amme oğullarından muhacir olanları çağırdı. –ki onlar

Convert html to pdf online with PDFmyURL

yüzleri çok güzel ve insanların en ağır başlıları idiler.- Onlar da bu davete icabet ettiler. Bizi, kendi dinine yardımcı kılan Allah'a hamd olsun. Biz, insanlarla Allah'tan başka ilah yoktur, deyinceye kadar savaşırız. Şehadet kelimesini söyleyen bizden canını ve malını kurtarmış olur. Kim bu hususta diretirse, onu öldürürüz. Onun Allah'a rağmen hareketi bize çok kolaydır. Bizim sözümüz budur. Allah'tan benim, bütün mü'min erkek ve kadınların affını dilerim." Ez-Zibirkan b. Bedr, gençlerden birine: "Kalk ve falan beyitleri oku. O beyitlerde kendinin ve kavminin faziletini zikret." dedi. Genç ayağa kalktı ve şu beyitleri okudu:
"Biz öyle değerli kimseleriz ki, bize dokunacak hiçbir kabile yoktur.
Reisler bizdedir. Bolluk bizdedir.
Biz, bütün insanları, korkudan emin olmadıkları bir zamanda yağlı develerden yedirir içiririz.
Bir şeyden çekindiğimizde, bizim için hiç kimse kaçınamaz.
İşte biz, iftihar esnasında sesimizi böyle yüceltiriz."
Bunun üzerine Rasulullah Hassan b. Sabit'e adam gönderdi. Elçi ona gittiğinde Hassan dedi ki: "Ben onun yanında bulunduğumda benden bunu taleb etmiyor." Elçi dedi ki: "Temim oğulları şair ve hatiplerini getirdiler. Rasulullah Sabit b. Kays'a emretti de o da onlara cevab verdi. Onların şairleri konuşmaya başlayınca, sana, beni gönderdi ki ona cevab veresin." Hasan geldi. Rasulullah ona cavab vermesi için emretti. Hasan dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, ona emret de bana ne dediğini duyursun." Bunun üzerine o şahıs şiirini tekrar etti. Hasan da ona şu şiirle cevab verdi:
"Biz, badiyede yaşayan, hazırda bulunan kimsenin arzusunun tersine Allah'ın Rasulü'ne ve dinine yardım ettik.
Biz, ölümün zikri askerler arasında misk gibi yayılırken, harbin en şiddetli yerinde ölümün içine dalmadık mı?
Biz, zırha bürünen kimselerin başını vurup da baskın olan kahredici Gassan'ın aslından gelen bir soyu da kendimize nisbet etmemiş miydik?
Eğer Allah'tan utanmasam, birçok kalabalığa üstün gelerek, onlara üstünlük taslayarak derdik ki: "Yok mu bir övünen? Gelsin de onunla övüşelim"
O halde bizim dirilerimiz çakıl taşına basıp geçenlerin en hayırlılarıdır. Ölülerimiz de kabirlerde yatanların en hayırlılarıdır."
Bunun üzerine el-Akra b. Habis ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Vallahi ben öyle bir işi için geldim ki, bunlar o iş için gelmemişlerdir. Ben bir şiir söyledim sen onu dinle. (Hassan veya Rasulullah) dedi ki: "Haydi buyur." El-Akra da onu okumaya başladı:
"Biz size insanlar bizim üstünlüğümüzü bilsinler diye geldik. Şereflerin zikredildiği yerde, bizimle övüşmeye girildiğinde
Biz her toplulukta insanların reisleriyiz. Şu Hicaz diyarında Darim oğulları gibisi de yoktur.
Tıhame toprağında ve Necid'de, her ganimet ve bollukta ganimetin dörtte biri bizim olur."
Rasulullah buyurdu ki: "Ey Hasan, kalk ona cevap ver." Hasan ayağa kalktı ve şöyle dedi:
"Ey Darim oğulları, övünmeyin. Zira sizin övünmeniz ulvi hasletlerin yad edilmesi yanında çirkinliğe dönüşür.
Bize karşı acaip bir halde övünüyorsunuz. Halbuki sizler bir çocuk bakıcısı ile bir hizmetçinin arasından çıkıp gelmiş çobanlarımızsınız.
Şeref ve ululuktan elde edebileceğiniz en üstün şey, şerefli kimselerin anılmasından sonra, bizi takip etmenizdir. (Meclislerde bizim alice- naplığımızın yadından sonra, sıranın size gelmesi bile sizin için büyük şereftir.
Eğer siz kanlarınızı ve mallarınızı, taksim yerlerinde bizlere taksim etmenize engel olmak için geldiyseniz (canınızı, malınızı kurtarmak

Convert html to pdf online with PDFmyURL

istiyorsanız) o halde Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayın ve müslüman olun. Rasulullah'ın yanında Darim ile de övünmeyin. Aksi halde Ka'be'nin Rabbine yemin olsun ki, ellerimiz kan dökücü keskin kılıçları başlarınızın üzerine doğru eğdirecektir."

Bu sözler üzerine Akra' b. Habis ayağa kalkıp şöyle dedi: "Muhammed gerçekten bahtiyar bir kimsedir. Kendisine her hatibimiz konuştu. Fakat onların hatibinin sözleri daha güzeldi. Bizim şairimiz de konuştu. Fakat onların şairi daha iyi şiir inşad ediyordu." Bu sözlerin ardından Akra' b. Habis Rasulullah'a yaklaşıp: "Şahitlik ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki sen gerçekten Allah'ın Rasulüsün." dedi. Rasulullah ona: *"Şu andaki İslami halinden önceki halin artık sana zarar veremez."* buyurdu. Sonra Rasulullah onlara bağışta bulunup elbise giydirdi. Müteakiben Rasulullah'ın yanında sesler yükseldi. Çok fazla ileri geri konuşmalar oldu. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

6) Bu ayet Velid b. Ukbe b. Ebi Muayt hakkında inmiştir. Rasulullah onu, zekat memuru olarak Beni Mustalık kabilesine göndermişti. Bu zatla o kabile arasında cahiliyye dönemine ait bir düşmanlık vardı. Kabile onun geldiğini duyunca, Allah Teala'ya ve O'nun Rasulü'ne ta'zimen Velid b. Ukbe'yi kabul ettiler. Onun haberini dilden dile uçurdular. Derken şeytan onların kendisini öldüreceklerini vesveseledi. Velid de onlardan korkup, aynı yoldan geriye Rasulullah'ın yanına döndü ve: "Mustalık oğulları, sadakalarını vermediler. Beni de öldürmek istediler." dedi. Bu söz üzerine Rasulullah gazaba gelip, onlara savaş açmaya niyet etti. Velid'in geri dönüş haberi o kavmin kulağına gitti. Müteakiben Rasulullah'a geldiler ve: "Senin elçinin geldiği haberini duyduk ve onu karşılayıp ikram etmek ve Allah7ın hakkı olan zekattan yanımızda bulunanları kendisine ödemek üzere yola çıktık. Fakat onun geri döndüğü haberi ortaya çıktı. Bu yüzden senin bize gazab ettiğine dair ona gelen bir mektubun, onu geldiği yoldan geri çevirdiğinden korktuk. Biz, Allah'ın ve O'nun elçisinin gazabından Allah'a sığınırız." dediler. Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi. Ayette kasdolunan kişi Velid b. Ukbe'dir." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Haris b. Dırar dedi ki: "Rasulullah'ın huzuruna vardım. Beni İslam'a davet etti. Ben de İslam'da girip ikrarda bulundum. Beni zekat vermeye çağırdı. Ben de kabul ettim ve dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, kavmime döneyim de onları İslam'a ve zekat borcunu ödemeye davet edeyim. Kim bana icabet ederse onun zekatını toplayayım. Zekatı da sana getireyim." Haris b. Dırar kendisine icabet edenlerden zekatı toplayıp, Rasulullah'ın kendisine elçi göndermek istediği vakit gelince elçi, Haris'ten uzak kalıp görünmedi ve yanına gelmedi. Bunun üzerine Haris, Allah'ın ve Rasulü'nün bir gazabına uğradığını sandı. Derhal kavminin ulularını topladı ve onlara şöyle dedi: "Rasulullah yanımda bulunan zekatı almak için bana bir elçi göndermek üzere benim için bir vakit tayin etmişti. Allah'ın Rasulü tarafından sözüne ihtilaf etme diye bir şey beklenemez ve ben Rasulullah'ın elçisinin ancak bir kızgınlıktan dolayı alıkonduğu görüşündeyim. Haydi şimdi kalkın, yola çıkıp Rasulullah'a gidelim." Rasulullah da Velid b. Ukbe'yi, Haris'in toplayıp yanında bulundurduğu zekatı almak için Haris'e göndermişti. Velid yola koyulup, sonunda yolun bir kısmına varmıştı ki korkuya kapılıp geri döndü. Rasulullah'a gelip: "Ey Allah'ın Rasulü, Haris zekatı bana vermeyip, beni öldürmek istedi." dedi. Bunun üzerine Rasulullah Haris'e gitmek üzere derhal yola bir heyet koydu. Haris de arkadaşlarıyla beraber çıkageldi. Heyet tam Medine'den ayrılmak üzereyken, Haris onları karşıladı. Böylece Haris onlarla karşılaştı. Heyet: "İşte Haris." dedi. Haris onlara yetişince: "Kime gönderildiniz?" diye sordu. Onlar da: "Sana." dediler. Haris: "Niçin?" diye sordu. Onlar da: "Rasulullah Velid b. Ukbe'yi sana göndermişti. Velid de Rasulullah'a dönüp, senin ona zekat vermeyip, onu öldürmek istediğini söyledi." Dediler. Haris: "Hayır, Muhammed'i hak rasul gönderene yemin ederim ki onu ne gördüm, ne de o bana

Convert html to pdf online with PDFmyURL

geldi.” dedi. Nihayet Haris, Rasulullah’ın huzuruna girince Rasulullah: “Zekatı vermedin, elçimi de öldürmek istedin öyle mi?” diye sordu. Haris: “Hayır, seni hak nebi olarak gönderene yemin ederim ki onu ne gördüm, ne de o bana geldi. Gelmemin sebebi de ancak senin elçin benden uzak kaldığı esnada Allah ve Rasulü’nün bir gazabı olacağından korkmamdı.” dedi. Bunun üzerine bu ayetler indi.” (Ahmed, Müsned: 4/279; Taberani, Mu’cem-i Kebir: 3/274; Heysemi, Mecmau’z-Zevaid: 7/109; Suyuti, ed-Dürr: 6/87; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

9) Enes dedi ki: “Dedim ki: “Ey Allah’ın Rasulü, Abdullah b. Ubeyy’e gitseniz.” Bu söz üzerine Rasulullah Abdullah’a gitmek üzere yola koyuldu. Bir merkebe bindi. Müslümanlar da beraber yola çıkıp yürümeye başladılar. Abdullah b. Ubeyy “Sebiha” denilen bir yerde bulunuyordu. Rasulullah onun yanına gelince, İbn Ubeyy eliyle burnunu tutarak: “Git başımdan. Vallahi merkebinin kokusu beni gerçekten rahatsız etti.” dedi. Bunun üzerine Ensar’dan bir kişi (Abdullah b. Revaha): “Vallahi Rasulullah’ın merkebinin kokusu senden daha hoştur.” dedi. Abdullah’a kendi kavminden olan birisi kızdı. Derken o ikisinden her birinin adamları diğerine kızdı. Böylece aralarında değnekli, yumruklu ayakkabılı bir kavga oldu. İşte bize gelen bilgiye göre Hucurat: 49/9 ayeti onlar hakkında indirildi.” (Buhari, Sulh: 2691; Müslim, Cihad ve Siyer: 117/1799; İbn Cerir: 26/81; Beyhaki, Sünen: 8/172; Suyuti, ed-Dürr: 6/90; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

11) Hucurat: 49/11 ayeti, Sabit b. Kays b. Şemmas hakkında nazil olmuştur. Bu zatın kulaklarında ağırlık vardı. Rasulullah’ın yanına gelince ona yer verirlerdi ki Rasulullah’ın tam yanına otursun da böylece Rasulullah’ın konuştuğunu işitebilsin. Yine böyle bir gün bu zat geldi. İnsanlar yerlerini almışlardı bile. Bu zat insanların omuzlarından aşa aşa ilerliyor ve bir taraftan da: “Yer verin yer verin.” diyordu. Bunun üzerine bir adam ona: “Oturacak bir yer buldun otur.” dedi. Sabit te kızgın bir vaziyette oturdu ve aynı adama bir göz işareti yaptı da: “Bu adam da kim?” diye sordu. O kişi: “Ben falan kimseyim.” dedi. Sabit de: “Falan kadının oğlusun öyle mi?” diyerek cahiliyye döneminde iken o kadını ayıpladığı bir şeyle o kişinin annesini mevzu bahis etti. Adam bu söz üzerine utandığı için başını öne eğdi. Allah teala da bu ayeti bu sebepten dolayı indirdi.” (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Bu ayet Rasulullah’ın, Ümmü Seleme ile alay eden iki hanımı hakkında nazil olmuştur. Ümmü Seleme iki taraftan böğrüne “Sebeniyye” denilen beyaz bir şal bağlar, bir ucunu arka tarafından sarkıtırdı. Böylece yürürken onun peşinden sürüklerdi. Aişe de Hafsa’ya şöyle demişti: “Şunun arkasından sürüklediği şeye bak, sanki köpeğin dili.” İşte bu söz Aişe’nin alay etmesiydi.” (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Enes de bu ayetin Rasulullah’ın, Ümmü Seleme’yi kısa boylu olmakla ayıplayan hanımları hakkında indiğini söylemiştir. (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: “Safiyye binti Huyay b. Ahtab, Rasulullah’a gelip dedi ki: “Ey Allah’ın Rasulü, kadınlar: “Ey Yahudilerin kızı yahudi kadın!” diyerek beni ayıplıyorlar.” Rasulullah bunun üzerine şöyle buyurdu: *“Sen de: “Benim babam Harun’dur, amcam Musa’dır, eşim de Muhammed’dir.” deseydin ya!”* Bunun üzerine Allah teala da bu ayeti indirdi.” (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Dahhak babasından ve amcasından şunları nakletti: “Rasulullah yanımıza geldi. Bu arada bir adam, bir adamı kötü bir lakapla çağırmaya başladı. Bunun üzerine: “Ey Allah’ın Rasulü, o lakap o adamın hoşuna gitmiyor.” denildi. Bunun üzerine bu ayet indirildi.” (Ebu

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Davud, Edeb: 4962; Tirmizi, Tefsir: 3268; Nesai, Tefsir: 536; İbn Mace, Edeb: 3741; Ahmed, Müsned: 4/260; Suyuti, ed-Dürr: 6/91; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

12) İbn Abbas dedi ki. "Bu ayet, kendisine mescidde yer vermeyen bir kişiye: "Falan kadının oğlu musun?" diyen Sabit b. Kays hakkında inmiştir. Sabit'in o sözü üzerine Rasulullah: *"Falanca kadının ismini anan kimdir?"* diye sordu. Sabit ayağa kalkarak: "Benim ey Allah'ın Rasulü." dedi. Rasulullah: *"Bak şu topluluğun yüzlerine."* buyurdu. Sabit de baktı. Rasulullah: "Ne gördün ey Sabit?" buyurdu. Sabit:

"Beyaz, kızıl, siyah renkler gördüm." dedi. Rasulullah şöyle buyurdu: "O halde sen onları ancak din ve takva hususunda üstün görebilirsin." İşte bu yüzden Allah Teala Hucurat: 49/12 ayetini indirdi." (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Mukatil dedi ki: "Mekke'nin fethi günü Rasulullah Bilal'e emir buyurdu da, Bilal Ka'be'nin üstünde ezan okudu. Bunun üzerine Attab b. Esid b. Ebi'l-İs şöyle dedi: "Allah'a hamdolsun ki babamın canını aldı da bu günü görmedi." Haris b. Hişam da: "Muhammed şu siyah kargadan başka bir müezzin bulamamış mı?" dedi. Süheyl b. Amr da: "Göğün Rabbinin rasulüne haber vereceğinden korktuğum bir şeyi söylemiyorum." demişti. Derken Cebrail, Rasulullah'a gelip müşriklerin bu söylediklerini haber verdi. Rasulullah da onları çağırarak söyledikleri şeyleri kendilerine haber verdi. Onlar da bunu itiraf ettiler. İşte Allah Teala bu ayeti indirerek, soysopla, mal çokluğu ile övüşmekten ve fakirleri aşağılamaktan onları men etti." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Müleyke dedi ki: "Mekke fetholunduğu gün Bilal, Ka'be'nin üstüne tırmanarak ezan okudu. Bunu gören bazı insanlar: "Ey Allah'ın kulları, şu siyah köle mi Ka'be'nin üzerinde ezan okuyor?" Bazısı da: "Allah şu adama buğzetse onu değiştirir." Demişlerdi. Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Ed-Dürr: 6/97; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Yezid b. Şecere dedi ki: "Rasulullah bir gün Medine pazarlarından birisine uğramıştı. Bir de baktı ki siyah bir köle satılığa çıkarılmış "Kim artırırsa ona satılacak." diye bağırılıyordu. Köle de şöyle diyordu: "Kim beni satın alacaksa bir şartla satın alsın." Ona: "Şartın nedir?" diye soruldu. O da: "Beni satın alan adam Rasulullah'ın arkasında beş vakit namaz kılmaktan beni men etmeyecek." dedi. Nihayet adamın biri onu bu şarta binaen satın aldı. Rasulullah bu köleyi her farz namazda görüyordu. Derken bir gün onu göremedi. Sahibine: *"Köle nerede kaldı?"* diye sordu. Adam: "Hukkaya tutuldu ey Allah'ın Rasulü." dedi. Rasulullah ashabına: *"Kalkın ona geçmiş olsuna gidelim."* buyurdu. Ashab da Rasulullah ile birlikte kalkıp o köleyi ziyarete gittiler. Günlerden sonra Rasulullah kölenin sahibine: *"Kölenin durumu nasıl?"* diye sordu. Adam: "Ey Allah'ın Rasulü, köle aynen eski durumunda." dedi. Rasulullah kalkıp kölenin yanına girdi. Köle, eski şiddetli hummanın içindeydi. Derken bu hal üzere ruhunu teslim etti. Rasulullah'ın ashabı bu işin heybetinden etkilenmişti. Muhacir şöyle dedi: "Biz, yurtlarımızı, mallarımızı, ailemizi terkettik. Buna rağmen bizden hiçbir kimse ne hayatında ne de hastalığında ne de ölümünde şu kölenin gördüğü gibi bir iltifat görmemiştir. Ensar ise şunları söyledi: "Biz, Rasulullah'ı yurt sahibi yaptık. Ona yardım ettik. Mallarımızı ona ortak ettik. Buna rağmen zenci bir köleyi bize tercih etti." Bunun üzerine Allah Teala bu ayeti indirdi. Bu ayetin tefsiri şu demektir: "Sizler bir babanın, bir annenin çocuklarısınız." Böylece Allah Teala onlara: "Şüphesiz Allah katında sizin en değerliniz takvaca en üstün olanınızdır." ayetiyle de takvanın üstünlüğünü göstermiş oldu." (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

14) Bu ayet, Beni Esed b. Huzeyme kabilesinden bazı bedeviler hakkında inmiştir. Bunlar bir kıtlık senesi Medine'ye gelip Rasulullah'ın huzuruna çıktılar da Kelime-i Şehadet getirip zahiren müslüman oldular. Fakat kalpten mü'min olmamışlardı. Bunlar

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Medine yollarını insan pisliği atarak bozuyorlar ve fiyatları fahiş bir şekilde yükseltiyorlardı. Rasulullah'a da şöyle diyorlardı: "Sana dünyalıkları ve çoluk çocuğu getirdik. Falan kabileler gibi seninle savaşmadık, sadaka verdik." Böylece Rasulullah'a minnet ediyorlar, müslümanlıklarını onun başına kakıyorlardı. Allah teala da onlar hakkında bu ayeti indirdi." (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

KAAF SURESİ

38) Hasan ve Katade dediler ki: "Yahudiler şöyle demişlerdir: "Allah, mahlukatı altı günde yarattı, yedinci gün –cumartesi günü- istirahat etti." Yahudiler bu güne istirahat günü ismi verirler. Bundan dolayı Allah Teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: "Yahudiler Rasulullah'a gelip göklerin ve yerin yaratılışından sordular. Nebi (s.a.v.) buyurdu ki: "*Allah, yeri Pazar ve Pazartesi günleri, dağları ve dağlardaki faydalı şeyleri salı günü, çarşamba günü ağaçları ve suyu, perşembe günü gökleri, Cuma günü ise yıldızları, güneşi ve ayı yarattı."* Yahudiler: "Sonra ne oldu ya Muhammed?" dediler. Buyurdu ki: *"Sonra da Arş'a istiva etti."* Yahudiler dediler ki: "Eğer sözü tamamladıysan, gerçekten isabet ettin. Demek ki bundan sonra istirahat etti." Bunun üzerine Rasulullah çok şiddetli gazaba geldi de bu ayetler nazil oldu." (Senedi zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: "Şüphesiz Yahudiler bir gün Rasulullah'a gelip gökyüzü ve yeryüzünün yaratılışı hakkında soru sordular. Nebi (s.a.v.) şöyle buyurdu: *"Yüce Allah pazar ve pazartesi günü yeryüzünü, salı günü dağları ve içindeki faydalı şeyleri, çarşamba günü ağaçları, suları, madenleri, ovaları, perşembe günü semayı, cuma günü yıldızları, güneşi, ayı ve melekleri yaratmıştır. Bunları tam –O'nun tesbit ettiği- üç saat kala yaratmıştır. İlk saatinde ölen kimselerin ölüm ecellerini, ikinci saatinde de insanlara fayda ve zararı dokunan afetlerin hepsini, üçüncü saatte de Adem'i yaratmış, ona cennette mesken vermiş ve İblis'e kendisine secde etmesini emretmiş, son saatte de onu cennetten çıkartmıştır."* buyurdu. Yahudiler: "Sonra neyi ey Muhammed!?" dediler. O da: *"Sonra da Arş'a istiva etti."* diye buyurdu. Onlar: "Şayet tamamlamış olsaydın isabet edecektin." dediler ve devamla: "Sonra da istirahat etti." dediler. Bu sözleri üzerine Rasulullah çok sinirlendi ve bu ayet nazil oldu." (Sahih hadis. Hakim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

45) İbn Abbas dedi ki: "Bazı kimseler Rasulullah'a: 'Bizi bir korkutsan!' dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Bu hadisin bir benzerini Amr b. Kays'dan mürsel olarak rivayet edilmiştir. (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

19) Hasan b. Muhammed b. Hanefiyye dedi ki: "Rasulullah bir seriyye göndermişti. Bu seriyye çarpışma sonucu bir çok ganimet elde etmişti. Yanlarından geçen bir kavim de bu ganimetlere şahid olmuş ve bunlardan istemişlerdi. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Cerir; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

55) Ali dedi ki: "Zariyat: 51/54 ayeti inince, bizler Nebi'nin bizden yüz çevirmekle emrolunduğu için helak olacağımızdan korktuk. Sonra bu ayet nazil oldu, bundan sonra da içimiz ferahla doldu." (İbn Men'i; İbn Rahaveyh; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Katade dedi ki: "Zariyat: 51/54 ayeti inince bu Rasulullah'ın ashabına oldukça ağır geldi, vahyin kesildiğini, azabın yaklaştığını sanmışlardı. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

30) İbn Abbas dedi ki: "Kureyş kabilesi Nebi'ye karşı Dar'un-Nedve'de toplandıkları zaman onlardan birisi: "Onu ölüm gelene dek iple

Convert html to pdf online with PDFmyURL

bağlayalım ve tıpkı önceki helak olan Züheyir ve Nabiğa adlı şairler gibi o da helak olsun. Çünkü o da onlar gibi şairdir. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

NECM

32) Sabit b. Harisi Ensari'den şöyle haber verdi: "Yahudiler küçük çocukları helak olduğunda: O, sıddıktır." derlerdi. Bu haber Rasulullah'a ulaşınca buyurdu ki: *"Yahudiler yalan söylemiştir. Allah Teala'nın annesinin karnında yarattığı hiçbir nefis bulunmaz ki, o ya şaki veya said olmasın. Bunu da ancak Allah bilir."* Allah teala da o esnada bu ayeti indirdi." (Senedi zayıftır; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Taberani; İbn Münzir; İbn Ebi Hatim; (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

33) İbn Abbas, Suddi, Kelbi ve Müseyyeb b. Şerih dediler ki: "Bu ayet Osman b. Affan hakkında nazil oldu. O, hayır hususunda tasadduk eder, harcardı. Bunun üzerine onun süt kardeşi Abdullah b. Ebi Serh: "Bu yaptığın nedir? Neredeyse hiçbir şeyin kalmayacak." dedi. Osman da: "Benim çok günahım ve hatalarım var. Dolayısıyla bu yaptığımla Allah tealanın benden hoşnut olmasını taleb edip O'nun affını umuyorum." dedi. Abdullah da ona dedi ki: "Deveni yüküyle beraber bana ver. Senin namına bütün günahlarını ben taşıyayım." Osman da deveyi ona verdi ve buna şahit getirdi. Sadakadan yapmış olduğu bazı şeyleri men etti. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi. Bundan dolayı Osman bu işin en güzeline döndü ve güzel yaptı." (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Mücahid ve İbn Zeyd dediler ki: "Bu ayet Velid b. Muğire hakkında nazil oldu. Bu zat Rasulullah'ın dinine tabi oldu. Bu sebeple bazı müşrikler onu ayıplayıp dediler ki: "Büyüklerin dinini niçin terkedip, onlara sapık deyip, cehennemlik olduklarını iddia ettin?" O da: "Ben, Allah'ın azabından korktum." dedi. Bunun üzerine müşriklerden bazısı malından kendisine birazcık verip tekrar şirke dönmesi halinde Allah Teala'nın azabını onun namına yükleneceğine dair ona kefil oldu. O da kendisini kınayana, kefil olduğu şeyin bir kısmını verdi. Sonra cimrilik yapıp, men etti. Allah teala da bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İkrime dedi ki: "Nebi (s.a.v.) bir gün gazveye çıkmış idi. Bir adam da kendisi için bir binek istiyordu. Ancak kendisini dışarıya çıkaracak bir bineği bulamadı. Bir süre sonra arkadaşı ile karşılaşınca ona: "Bana bir şeyler ver." dedi. O da: "Günahlarımı yüklenecek bir şey üzere sana kiraya veriyorum." dedi. O da: "Evet." deyince Yüce Allah bu ayetleri indirdi." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Derrac bin Ebi'l-Mesh dedi ki: "Savaşmak için bir seriyye yola çıktı. Bunun üzerine bir adam gelip Rasulullah'dan kendisini bindireceği bir binek istedi. Nebi (s.a.v.) de: *"Seni bindirecek bir bineğim yok."* diye buyurdu. Adam da hüzün ile geri döndü. Yolda bineği olan bir adamın yanından geçti, halinden şikayette bulundu. Adam da: "Seni bindirmeme izin ver. Böylece orduya sevaplarınla yetişirsin." dedi. O da: "Evet." dedi ve bindi. Bunun üzerine bu ayetler nazil oldu." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Zeyd dedi ki: "Bu, müslüman olmuş bir adamdır." denildiğinde o şahsı ayıplayanlar "Yoksa sen atalarının dinini mi bıraktın da sapıttın. Yoksa onların ateşte olduklarını mı söylüyorsun." dediler. O da: "Ben Allah'ın azabından korkuyorum." diye cevap verdi. Birisi: "Bana sana gelecek bütün azapları taşıyabileceğim bir şey ver, ondan bir şey versin." dedi. O da: "Benim için artır. Böylece de ondan bir şey artırana dek zorlaşı verir. Ve kendisine şahitlik edecek bir yazı yazdı. Bunun üzerine onun hakkında bu ayetler nazil oldu." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

43) Aişe (r.a.) dedi ki: "Rasulullah gülen bir topluluğa uğradı da buyurdu ki: *"Eğer siz, benim bildiğimi bilseniz çok ağlar, az gülerdiniz."* Bu sebeple Cibril kendisine gelip bu ayeti indirdi. Rasulullah şöyle buyurdu: "Kırk adım atmamıştım ki, Cibril bana rastladı da dedi ki: "Şu kimselere git ve onlara Allah azze ve cellenin şöyle buyurduğunu söyle: "Doğrusu, güldüren de ağlatan da O'dur." (Suyuti bu hadisi ed-Dürr isimli eserinde İbn Merdeveyh'e nisbet etmiştir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
61) İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah namazı huşu ile kılardı. Müşrikler onun yanından geçtiklerinde oynayıp eğlenirlerdi. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

KAMER SURESİ

1) Abdullah b. Mesud dedi ki: "Ay, Rasulullah'ın zamanında ikiye bölündü. Kureyş dedi ki: "Bu İbn Ebi Kebşe'nin sizi büyülediği bir sihirdir. İsterseniz yolculara bir sorun." Yolculara sordular. Onlar da: "Evet. Ayın ikiye ayrıldığını gördük." dediler. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (İbn Cerir: 27/50; Buhari, Menakıb: 3636, 3871; Tefsir: 4864, 4865; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Enes b. Malik dedi ki: "Mekke ehli Nebi'den bir mucize istemişti. O da Mekk'de –Allah'ın izniyle- ayı ikiye ayırmıştı." (Tirmizi; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
45) İbn Abbas dedi ki: "Müşrikler Bedir gününde 'Biz çokuz, kazanacak olanlar da biziz.' demeleri üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
47) Ebu Hureyre dedi ki: "Kureyş, kader konusunda münakaşa etti. Nihayet Allah teala bu ayetleri inzal etti." (Müslim, Kader: 19/2656; Tirmizi, Kader: 2157; Tefsir: 3290; İbn Mace, Mukaddime: 83; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Ebu Umame el-Bahili dedi ki: "Bu ayet kaderciler hakkında nazil olmuştur." (Senedi cidden zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Ata dedi ki: "Necran'lı Eskaf, Rasulullah'a geldi ve dedi ki: "Ey Muhammed, sen isyanların, denizlerin, göklerin, hasılı bütün işlerin bir kader çizgisinde akıp gittiğini iddia ediyorsun. Ama masiyetlere gelince bu olmaz." Rasulullah: *"Siz Allah'ın düşmanlarısınız."* buyurdu. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Senedi zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Ebi Zürare el-Ensari babasından şunu haber verdi: "Rasulullah bu ayeti okuyup şöyle buyurdu: "Bu ayet, bu ümmetin sonunda gelecek ve Allah'ın kaderi hakkında yalan konuşacak kimseler hakkında inmiştir." (Taberani, Mu'cemu'l-Kebir: 5/276; Heysemi, Mecmau'z-Zevaid: 7/117; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Bukeyr b. Useyd babasından şunu haber verdi: "Ben şunu derken Muhammed b. Ka'b'ın yanındaydım: "Siz, beni kader hususunda dalıp giderken gördüğünüzde beni bağlayın. Zira ben bir deliyimdir. Hayatım elinde olan Allah'a yemin ederim ki bu ayetler onlar hakkında inmiştir. Sonra da Kamer: 54/47-49 ayetlerini okudu." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

RAHMAN

46) Ata dedi ki: "Ebu Bekir es-Sıddık bir günü kıyamet gününü, mizanı, cennet ve cehennemi düşünmüş, tefekkür etmiş ve bunu

Convert html to pdf online with PDFmyURL

zikretmiş idi. Bunların üzerine şöyle dedi: "Kendimi bu yeşilliklerden bir yeşil olarak ve bir hayvanın gelip beni yemesi olarak düşündüm ve ben de yaratılmadım..." Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Ebi Hatim; Ebu Şeyh Kitabu'l-Azame; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Şüzeb dedi ki: "Bu ayet Ebu Bekir Sıddık hakkında nazil olmuştur." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

VAKIA

28) Ebu'l-Aliye ve Dahhak dediler ki: "Müslümanlar Vecc'e –bu Taif'te bulunan bol otlu bir vadidir.- bakıtlar da, o vadinin kiraz ağaçları onların çok hoşuna gitti ve şöyle dediler: "Keşke bizim de böyle ağaçlarımız olsaydı!" Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Beyhaki, Ba's; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Ata ve Mücahid dedi ki: "Taif ehli kendileri için himaye olunan tatlı vadiyi istedikleri zaman –nitekim çok hoş ve güzel bir vadidir- insanların: "Cennette filan filan güzellikte bir vadi vardır.' dediklerini duyunca "Keşke bizim de şu zikredilen vadi gibi bir vadimiz ols." Dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Said b. Mansur, Sünen; Beyhaki, Ba's; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
39) Ebu Hureyre dedi ki: "Rahman. 55/13-14 ayeti inince bu müslümanlara ağır geldi. Bundan dolayı bu ayetler indi." (Ahmed; İbn Münzir; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Urve ve Ruveym dedi ki: "Allah teala Rahman: 55/13-14 ayetlerini indirince Ömer ağladı ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, bisz sana iman ettik ve seni tasdik ettik. Halbuki bütün bunlarla beraber bizden ancak az bir grup kurtuluyor." İşte bu sebeple Allah teala bu ayetleri indirdi. Bunun üzerine Rasulullah Ömer'i çağırıp buyurdu ki: *"Ey Hattab oğlu Ömer senin dediğin şey hususunda Allah vahiy indirdi de, evvelkilerden çok, sonrakilerden de çok bir grubu cennet ehli kıldı."* Bunun üzerine Ömer dedi ki: "Rabbimizden razı olduk, rasulümüzü de tasdik ederiz." Rasulullah da: *"Adem'den bize kadar bir çokluk, benden Kıyamet gününe kadar da bir çokluk vardır. Bu çokluğu ancak "Lailahe illallah" diyen kimselerden siyah deve çobanları tamamlayacaktır."* buyurdu." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul; İbn Asakir, Dımeşk Tarihi)
75) İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah devrinde insanlara yağmur yağdı. Rasulullah buyurdu ki: *"İnsanlardan bazısı şükreden, bazısı da inkar edenlerdendir." Bazıları dediler ki: "Bu, Allah teala'nın verdiği bir rahmettir." Bazısı da dediler ki: "Şu şu yıldızların düşmesi doğru çıktı." dedi. Bunun üzerine bu ayetler nazil oldu."* (Müslim, iman: 73/127; Taberani, Mu'cemu'l-Kebir: 12/198; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Rivayet olundu ki, Rasulullah bir sefere çıktı da bir konakta konakladılar. Bu esnada onlara susuzluk isabet etti. Yanlarında hiç su yoktu. Bu durumu Rasulullah'a söylediler. O da şöyle buyurdu: *"Bana haber verin bakayım. Eğer ben, sizin için dua etsem, siz de yağmurla sulansanız, belki dersiniz ki: "Şu yağmur, şu yıldız sebebiyle bizi suladı."* Onlar da dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulü, bu yıldızlardan bahsedilecek bir vakit değildir." Bunun üzerine Rasulullah iki rekat namaz kıldı ve Allah Teala'ya dua etti. Derken bir rüzgar çıktı. Arkasından da bir bulut ve müteakiben yağmura tutuldular. Öyle ki vadiler su ile doldu. Su kaplarını doldurdular. Sonra Rasulullah. Kabını suya daldıran bir adama uğradı. Adam şöyle diyordu: "Biz, falan yıldız sayesinde sulandık." "Bu, Allah'ın rızkındandır." da demiyordu. Allah teala işte bu sebepten dolayı bu ayeti indirdi." (Senedi yoktur; ed-Dürr: 6/162; Vahidi, Esbab-ı

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Nüzul)
Ebu Hureyre dedi ki: Rasulullah buyurdu ki: *"Rabbinizin ne dediğini görmediniz mi? Allah teala buyurdu ki: "Ben kullarıma hiçbir nimet ihsan etmem ki ona küfreden bir grup olmasın. Derler ki: "Yıldızlar şöyle yaptı, yıldızlar böyle yaptı."* (Müslim, iman: 72/126; Nesai, el-Mücteba, K. İstiska: 3/164; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Ebu Hirze dedi ki: "Bu ayetler Tebük Gazvesinde bir ensarlı adam hakkında nazil olmuştur. Öyle ki onlar bir bölgeye inmişlerdi. Rasulullah onlara, oranın suyundan taşımamalarını emretti., sonra da gitti. Başka bir bölgeye geldiklerinde yanlarında suyun olmamasından dolayı durumu Nebi'ye şikayet ettiler. Bunun üzerine Nebi ayağa kalktı, iki rekat namaz kıldı sonra da dua etti. Bu isteği üzerine Yüce Allah bir bulut parçası gönderdi ve onlara yağmur yağdırdı. Sonra Ensardan birisi kavminden birisini münafıklıkla itham etti ve: "Yazıklar olsun sana! Görmüyor musun Nebi'nin duasını. Bunun için Allah bize semadan yağmur yağdırttı." dedi. O da: "Filanca yıldızdan dolayı bize yağmur yağdı." dedi." (Ebu Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

HADİD

10) Muhammed b. Fudayl dedi ki: "Bu ayet Ebu Bekir Sıddık hakkında nazil olmuştur. İbn Ömer dedi ki: "Rasulullah oturuyordu. Yanında Ebu Bekir bulunuyordu. Ebu Bekir'in sırtında bir aba vardı. Göğüs kısmı yırtık idi. Bu esnada Cibril gökten inip, Allah'tan Ebu Bekir'e selam getirdi ve dedi ki: "Ey Muhammed bana ne oluyor ki, Ebu Bekir'i üzerinde göğüs kısmı yırtılmış bir aba ile görüyorum.?" Rasulullah da: *"Ey Cibril, o malını fetihten önce bana harcadı!"* buyurdu. Cebrail de dedi ki: "Öyleyse Allah Teala'dan ona selam söyle ve ona de ki: "Rabbin senin için şöyle buyuruyor: "Şu fakirlik halinde sen benden razı mısın yoksa kızgın mısın?" Rasulullah Ebu Bekir'e dönüp: *"Ey Ebu Bekir bu Cibril'dir. Allah Teala'dan sana selam getiriyor. Allah teala senin için buyuruyor ki: "Şu fakirlik halinde sen benden razı mısın yoksa kızgın mısın?"* Bunun üzerine Ebu Bekir dedi ki: "Rabbime mi kızacak mışım? Ben Rabbimden razıyım, ben Rabbimden razıyım." (Senedi zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
16) Kelbi ve Mukatil dediler ki: "Bu ayet hicretten bir yıl sonra münafıklar hakkında inmiştir. Onlar bir gün Selman-ı Farisi'ye sual ederek: "Bize Tevrat'ta olanlardan anlat. Zira onda çok acaip şeyler vardır." dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu. Başkaları da mü'minler hakkında indiğini söylemişlerdir." (Kelbi zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Sa'd dedi ki: Kur'an Rasulullah'a indirildi de, o da onu insanlara bir zaman okumuştu. Bunun üzerine insanlar da: "Ey Allah'ın Rasulü, bize biraz da kıssalardan anlatsan." dediler. Allah Teala Yusuf: 12/3 ayetini indirdi. Rasulullah bu ayeti bir müddet onlara okudu. Bu sefer de: "Ey Allah'ın Rasulü, bize biraz konuşsan." dediler. Bunun üzerine Allah Teala: *"Allah sözlerin en güzelini indirdi."* ayetini indirdi. Bunların her birisi Kur'an ile emrolunuyorlardı. Bu sefer insanlar: "Ey Allah'ın Rasulü, bize biraz öğüt versen." dediler de Allah teala bu ayeti indirdi." (Hakim, Müstedrek: 2/345; Taberi, Tefsir: 12/90; Suyuti, ed-Dürr: 4/3; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Suddi, Kasım'dan rivayetle dedi ki: "Rasulullah'ın ashabı (dünyaya) biraz meyledip gevşeyince, "Ya Rasulallah, bize bir şeyler anlat!" derlerdi. Bunun üzerine Allah: "Biz sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz." ayetini indirdi. Sonra da ashab yine meyledince "Ya Rasulallah, bize bir şeyler anlat!" derlerdi. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Süfyan, A'meş'den rivayetle dedi ki: "Rasulullah'ın ashabı Medine'ye gelince, zorluktan sonra elde ettikleri rahatlık sebebiyle önceden

Convert html to pdf online with PDFmyURL

kazandıkları bazı şeyleri kaybetmeye başladılar. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (İbn Mubarek, Zühd; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Abdulaziz bin Ravad dedi ki: "Nebi'nin ashabının arasında mizah ile gülme ortaya çıkınca bu ayet nazil oldu." (İbn Ebi Şeybe, Musannef; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Mukatil b. Hayyan dedi ki: "Nebi'nin ashabı mizahdan bazı şeylere kapılınca Yüce Allah bu ayeti indirdi." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
28) İbn Abbas dedi ki: "Necaşi'nin ashabından kırk kişi Nebi'ye geldiler ve kendisi ile beraber Uhud'a katıldılar. Savaş sırasında kendilerine bir çok yaralar peyda olmasına rağmen onlardan ölen olmadı. Mü'minlerin ihtiyaçlarını görünce dediler ki: "Ya Rasulallah! Bizler zengin kimseleriz. Bizlere izin ver de mallarımızı müslümanlara bağışlayalım." Bunun üzerine onlar hakkında Allah: "Kendisinden önce kitap vermiş olduklarımızdan bazıları da ona iman etmişlerdir." ayetlerini indirdi. Bu ayetler nazil olunca "Ey müslümanlar topluluğu! Bizden her kim kitabınıza iman ederse ona iki ecir, her kim de kitabınıza iman etmezse sizin ecirleriniz gibi bir ecir vardır." dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Bilinmeyen bir senedle Taberani, Evsat; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Mukatil dedi ki: *"Sabrettikleri ölçüde onlara ecirleri iki kat verilecektir."* ayeti inince Kitap ehlinden iman edenler, Nebi'nin ashabına direk koşuverdiler ve: "Bize iki, size de bir ecir vardır." dediler. Bu da ashaba ağır gelince Yüce Allah bu ayeti indirdi. Böylece mü'minlere de tıpkı Kitap ehlinden iman edenler gibi iki ecir kılınmış oldu." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
29) Katade dedi ki: *"Rahmetinden iki pay verir."* ayeti kitap ehlinin müslümanlara haseti sonucunda inmiştir. Bundan dolayı Yüce Allah Kitap ehli hakkında bu ayeti indirdi." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Mücahid dedi ki: "Yahudiler dedi ki: "İçimizden elleri ve ayakları kesecek bir nebinin çıkacağı yakındır." Dediler. Nebi (s.a.v.) Araplardan çıkınca inkar ettiler ve Yüce Allah bu ayeti indirdi. Yani Nübüvvet lutfunu bilmeleri." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MÜCADELE SURESİ

1) Aişe şöyle dedi: "İşitmesi her şeyi kuşatan Allah ne yücedir! Şüphesiz ben Havle binti Salebe'nin konuşmasını dinliyordum da, sözünün bazısı bana gizli kalıyordu. O, kocasını (Evs b. Samit) Rasulullah'a şikayet ederek şöyle diyordu: "Ey Allah'ın Rasulü, gençliğim elimden gitti. Karnımı o kocama serdim. Nihayet yaşım geçip, çocuğum kesilince bana zıharda bulundu. Ey Allah'ım durumumu sana havale ediyorum." Kadın çok beklememişti ki Cebrail bu ayeti indirdi." (Buhari, Tevhid: 7386; Nesai, Talak: 6/168; Tefsir: 590; İbn Mace, Mukaddime: 188; Talak: 2063; Hakim, Müstedrek: 2/481; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Aişe dedi ki: "Bütün sesleri istisnasız işiten Allah'a hamd olsun. Mücadele eden kadın gelip Rasulullah'la konuşmuştu. Ben o esnada evin bir kenarında bulunuyor, kadının ne dediğini anlayamıyordum. Nihayet Allah teala bu ayeti indirdi." (Buhari, Tevhid: 7386; Nesai, Talak: 6/168; Tefsir: 590; İbn Mace, Mukaddime: 188; Talak: 2063; Hakim, Müstedrek: 2/481; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
2) Enes b. Malik dedi ki: Evs b. Samit, karısı Huveyle b. Sa'lebe'ye zıharda bulundu dakadın bunu Rasulullah'a şikayet etti ve dedi ki:

Convert html to pdf online with PDFmyURL

“Yaşlanıp da kemiğim incelince kocam bana zıharda bulundu.” İşte bu yüzden Allah teala bu ayeti indirdi. Bunun üzerine Rasulullah Evs’e: *“Bir köle azad et!”* buyurdu. Evs: “Benim buna gücüm yetmez.” dedi. Bu sefer Rasulullah: *“Birbiri ardına iki ay oruç tut.”* buyurdu. Evs: “Ama ben bir günde iki öğün yemeği atlattığımda gücüm zayıflar.” dedi. Rasulullah: *“O halde altmış miskini doyur.”* buyurdu. Evs: “Ben ancak senin tarafından bana ulaşacak bir yardım bekliyorum.” dedi. Bunun üzerine Rasulullah ona onbeş sa’lık (50 kilo) yiyecek yardımında bulundu. Ta ki Allah çok mal verinceye kadar . Allah Rahimdir. İnsanlar onun yanında bunun bir mislini görürlerdi. İşte bu, altmış fakire mahsustu.” (İsnadı zayıftır. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Abdullah b. Selam dedi ki: “Huveyle binti Sa’lebe bana şunları anlattı: “Huveyle, Ubade b. Samit’in kardeşi olan Evs b. Samit’in nikahı altında idi. Evs b. Samit bir gün yanıma girip bana bir şey söyledi. Sanki o, o gün biraz sıkıntılıydı. Ben de ona karşılık verdim. O da kızıp: “Sen bana anamın sırtı gibi ol” dedi. Sonra da çıkıp kavminin toplandığı yere gitti. Sonra tekrar bana dönüp, benden murad almak istedi. Ben de ondan kaçındım. Bunun üzerine bana sert davrandı. Ben de ona sert davrandım. Derken kadının zayıf erkeğe üstün geldiği şekilde ben de ona üstün geldim ve dedim ki: “Hayır, Huveyle’nin nefsi elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki Allah teala benim ve senin hakkında hükmünü verinceye kadar bana yaklaşmayacaksın.”Sonra karşılaştığım bu durumu şikayet etmek üzere Rasulullah’a geldim. Buyurdu ki: “O, senin hem kocan hem de amcanın oğludur. Allah’tan kork da ona güzel bir şekilde arkadaşlıkta bulun.” Nihayet ben çok beklememiştim ki bu mevzuya dair Kur’an ayetleri indi. Nihayet ayet keffaret kısmına gelince, Rasulullah bana: *“O kocana söyle de bir köle azad etsin.”* buyurdu. Ben de: “Ey Allah’ın Rasulü, vallahi onun yanında azad edeceği hiçbir köle yoktur.” dedim. Rasulullah: *“O halde ardı ardına iki ay oruç tutmasını söyle.”* buyurdu. Ben de dedim ki: “Ey Allah’ın Rasulü, vallahi o, oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlı bir kimsedir.” Rasulullah: *“O halde altmış miskini yedirsin.”* buyurdu. Ben de: “Ey Allah’ın Rasulü, vallahi onun yanında yedireceği hiçbir şeyi yoktur.” dedim. Bunun üzerine Rasulullah buyurdu ki: *“Bilakiz otuz sa’lık (90 kg) ağırlığında bir hurma yardımında bulunacağız.”* Ben de dedim ki: “O halde ben de başka bir ark (30 sa’) ile yardımda bulunayım. Rasulullah da: *“Güzel söyledin. Haydi onu tasadduk et.”* buyurdu.” (Ahmed, Müsned: 6/410; Beyhaki, Sünen-i Kübra: 7/389; Ebu Davud, Talak: 2214, 2215; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

8) İbn Abbas ve Mücahid dediler ki: “Bu ayet Yahudiler ve münafıklar hakkında inmiştir. Kendi aralarında mü’minlerden ayrı gizli gizli konuşurlar, sonra mü’minlere bakıp gözleriyle işaretleşirlerdi. Mü’minler onların bu fısıltı hallerini görünce derlerdi ki: “Biz onları ancak sefere çıkan seriyyeler içerisindeki akrabalarımızdan ve kardeşlerimizden yana kendilerine katl veya ölüm veya bir musibet yahut da bir hezimet haberi erişip de, kalplerine tesir ederek onları mahzun eder bir halde görüyoruz.” Onların akrabaları ve arkadaşları savaştan dönünceye kadar bu hal üzere devam ederlerdi. Nihayet bu fısıltı uzayıp çoğalınca Mü’minler Rasulullah’a şikayette bulundular. Bunun üzerine Rasulullah onlara müslümanlardan ayrı olarak kendi aralarında gizli gizli konuşmamalarını emretti. Fakat buna rağmen onlar, bu işten vazgeçmediler ve fısıldaşmalarına yeniden döndüler. Allah teala da bu ayeti indirdi.” (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Mukatil b. Hayyan dedi ki: “Nebi (s.a.v.) ile Yahudiler arasında bir muvadea bulunmaktaydı. Sahabelerden birisi onların yanından geçtiği zaman aralarında oturup fısıldaşmaya başlarlardı. Mü’minler de onların kendisini öldürme veya kerih görecekleri başka bir şey hakkında fısıldaşdıklarını zannederdi. Bunun üzerine Nebi (s.a.v.) onları fısıldaşmaktan menetti. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu.” (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Abdullah b. Amr dedi ki: "Yahudiler Rasulullah'a: "Es-Samu aleykum." derlerdi. Sonra da içlerinden: "Söylediklerimizden dolayı Allah bize azab etmeli değil miydi?" dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Aişe dedi ki: "Yahudilerden bir grup Rasulullah'a gelip: "Es-Samu aleyke ya ebe'l-Kasım: Ölüm üzerine olsun ey Kasım'ın babası!" dediler. Ben de dedim ki: "Ölüm size olsun ve Allah size böyle yaptı da." Rasulullah (s.a.v.) buyurdu ki: *"Sus ey Aişe. Zira Allah çirkin sözü ve onu işittirmeyi sevmez."* Dedim ki: "Ey Allah'ın Rasulü, ne dediklerini görmedin mi?" O da: *"Benim de onların söylediklerini 'Ve aleykum: Sizin üzerinize olsun!' diyerek onlara çevirdiğimi görmedin mi?"* buyurdu. İşte bu ayet bu konuda nazil oldu." (Müslim: 11/2165; Nesai, Tefsir: 591; İbn Mace: 3698; Buhari: 6927; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Enes b. Malik dedi ki: "Yahudinin biri Rasulullah'a gelip: "Es-samu aleyke." dedi. Bunun üzerine orada bulunan topluluk da, bu sözü ona iade ettiler. Rasulullah da: *"Onun ne dediğini anlıyor musunuz?"* buyurdu. Ashab da: "Allah ve Rasulü daha iyi bilir. Ama selam verdi ey Allah'ın rasulü." dedi. Rasulullah da: *"Hayır öyle değil, fakat şöyle şöyle dedi. Gidin onu bana getirin."* buyurdu. Onlar da gidip adamı kendisine geri getirdiler. Rasulullah: *"Es-samu aleykum" dedin değil mi?"* buyurdu. O da: "Evet." dedi. Bunun üzerine Rasulullah şöyle buyurdu*: "Ehl-i Kitap'tan biri size selam verdiğinde siz de: "ve aleykum." deyiniz."* Yani istediğin şey sana olsun demektir. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Tirmizi, Tefsir: 3301; Buhari: 2926; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

10) Katade dedi ki: "Münafıklar, kendi aralarında fısıldaşmaktaydılar. Bu durum mü'minlere ağır gelmekte ve onları öfkelendirmekte idi. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

11) Mukatil dedi ki: "Rasulullah sofrada bulunuyordu. Yer de dar idi. O gün de Cuma idi. Rasulullah Muhacirlerden ve Ensar'dan olan Bedir ehline ikramda bulunuyordu. Bedir Ehlinden bir grup insan geldi. Bunlar meclise gelmekte gecikmişlerdi. Rasulullah'ın etrafına kendilerine yer açılmasını bekleyerek ayakları üzerine dikilmişlerdi. Fakat meclistekiler onlara yer açmamışlardı. Bu durum Rasulullah'ın çok ağırına gitti. Etrafında Bedir ehlinden olmayanlara: *"Kalk falanca, falanca sen de kalk."* buyurdu. Bunun üzerine meclisten Rasulullah'ın önünde dikilen Bedir ehli kadar ayağa kalktılar. Bu durum yeniden kaldıranlara çok ağır geldi. Rasulullah da onların yüzlerindeki bu hoşnutsuzluğu anladı. Münafıklar Rasulullah'a: "Siz arkadaşınızın (Muhammed'in) insanlar arasında adaleti gözettiğini iddia etmiyor muydunuz? Oysa Allah'a yemin olsun ki şu kişiler arasında adil davranmadı. Bir grup mecliste yerlerini aldılar ve Nebilerine onlardan daha yavaş davrananları oturttu." Allah teala da bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Ed-Dürr: 6/184; Vahidi, Esbab-ı Nüzul) **12)** Mukatil b. Hayyan'ın rivayetine göre bu ayet, zenginler hakkında nazil olmuştur. Bunlar Rasulullah'a gelirler, onunla çokça başbaşa kalırlar ve böylece meclislerde fakirlere galebe çalarlardı. Nihayet onların bu uzun oturmaları ve başbaşa konuşmalarını Rasulullah hoş karşılamadı. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirerek, Rasulullah ile başbaşa konuşma esnasında emir buyurdu. Fakat fakirlere gelince, onlara verecek birşey bulamadılar. Zenginler ise cimrilik ettiler ve bu durum Rasulullah'ın ashabına zor geldi. Nihayet ruhsat ayeti indi." (Mürsel hadistir. Ed-Dürr: 6/184; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ali b. Ebi Talib şöyle dedi: "Şüphesiz Allah'ın kitabında bir ayet var ki benden önce hiçbir kimse onunla amel etmemiştir. Benden sonra da hiç kimse onunla amel etmeyecektir. Bu ayet Mücadele: 58/12 ayetidir. Benim bir dinarım vardı. Onu bir kaç dirheme sattım. Böylece Rasulullah ile başbaşa her konuşmamda bir dirhem sadaka veriyordum. Nihayet para bitti ve bu ayet Mücadele: 58/13 ayetiyle nesholundu." (Hakim, Müstedrek: 2/482; Suyuti, ed-Dürr: 6/184; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

14) Süddi ve Mukatil'in rivayetlerine göre bu ayet, münafık olah Abdullah b. Nebtel hakkında inmiştir. Bu adam Rasulullah'ın

Convert html to pdf online with PDFmyURL

meclislerine iştirak eder. Onun sözünü Yahudilere ulaştırırdı. Rasulullah odalarının birinde iken şöyle buyurmuştu: *"Şimdi sizin yanınıza kalbi zorba bir kimsenin kalbi gibi olan ve şeytanın gözleriyle nazar eden birisi girecek."* Derken Abdullah b. Nebtel içeri girdi. Bu adam mavi gözlü idi. Rasulullah bu adama: *"Sen ve arkadaşlarınız neye binaen bana sövüyorsunuz?"* diye soru sordu. Bu adam da böyle bir şey yapmadığına dair Allah'a yemin etti. Rasulullah kendisine: *"Yaptın."* buyurdu. Bunun üzerine gidip arkadaşlarını alıp getirdi ve bunlar Rasulullah'a sövmediklerine dair yemin ettiler. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (Mürsel hadistir. Ed-Dürr: 6/184; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

18) İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah odalarının birisinde gölgeleniyordu. Yanında müslümanlardan bir gurup bulunuyordu. Gölge yavaş yavaş çekiliyordu. Rasulullah ashabına buyurdu ki: *"Dikkat edin, size şeytanın gözleriyle bakan bir insan gelecek. O geldiğinde onunla konuşmayın."* Derken mavi gözlü bir adam geldi. Rasulullah onu çağırıp konuştu ve buyurdu ki: *"Sen, falan ve falan kimseler neye istinaden bana sövüyorsunuz?"* Rasulullah bunu deyip o kimseleri isimleriyle bir bir saydı. Bunu müteakip adam gidip o kişileri çağırdı. Onlar gelip Allah'a yemin edip, Rasulullah'a özür beyanında bulundular. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Ahmed, Müsned: 1/240; Hakim, Müstedrek: 2/482; Taberani. Mu'cemu'l-Kebir: 12/7; Heysemi, Mecmau'z-zevaid: 7/122; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

22) İbn Cüreyh'in bildirdiğine göre, Ebu Kuhafe Rasulullah'a sövdü. Bunun üzerine Ebu Bekir kendisine şiddetli bir tokat indirince Ebu Kuhafe yere düştü. Bu haber Rasulullah'a ulaştırılınca O Ebu Bekir'e dedi ki: *"Sen bunu cidden yaptın mı?"* O da: "Evet." dedi. Rasulullah da: *"Ona karşı haddi aşma!"* buyurdu. Ebu Bekir de dedi ki: "Vallahi kılıç yanımda bulunsaydı, elbette onu öldürürdüm." Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi. (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Mesud'dan rivayet olunduğuna göre bu ayet, Uhud günü babası Abdullah b. Cerrah'ı öldüren Ebu Ubeyde b. Cerrah ve Ebu Bekir hakkında nazil olmuştur. Ebu Bekir Bedir günü oğlunu mübarezeye davet etti ve dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, beni bırak Cenneti kazanan ilk topluluk içinde olayım." Rasulullah ona buyurdu ki: "Sen bizi kendi nefsinle metalandır ey Ebu Bekir. Bilmez misin ki sen benim yanımda kulağım ve gözüm mesabesindesin." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Bu ayet Uhud günü kardeşi Ubeyd b. Umeyr'i öldüren Mus'ab b. Umeyr, Bedir günü dayısı As b. Hişam b. Muğire'yi öldüren Ömer, bir de Bedir günü Rabia'nın iki oğlu Utbe ve Şeybe ile Velid b. Utbe'yi öldüren Ali, Hamza ve Ubeyde hakkında nazil olmuştur." (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

HAŞR

5) Allah Rasulü, Beni Nadr'a indiği vakit, onların kalelerini muhafaza altına aldı ve onların hurma ağaçlarını kesmeyi ve yakmayı emretti. Bunun üzerine Allah düşmanları sabırsızlaştılar ve şöyle dediler: "Sulhu istediğini sen iddia ettin. Meyve ağacını ve hurma ağacını kesenin sulhu nasıl olur? Sen iddia ettiğini buldun mu? O (Kur'an) sana inip dururken yeryüzünde fesad ha?" Bu Rasulullah'a çok ağır geldi. Müslümanlar onların sözlerinden dolayı üzüntüye düştüler ve bunun bozgunculuk olacağı korkusuna kapıldılar. Bu meselede ihtilafa düştüler. Onların bazısı şöyle dedi: "Kesmeyiniz. Çünkü Allah onlardan bizi faydalandırmıştır." Bir kısmı da: "Kesiniz." dedi. Bunun üzerine Allah teala, kesmeyin diyenleri tasdik ederek, kesenlerin de helal işlediklerini bildirerek bu ayeti indirdi." (Bu hadis hasen ve gariptir. Tirmizi, Tefsir: 3303; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

İbn Ömer dedi ki: “Allah’ın Rasulü, Nadr’ın hurmalıklarını yaktı ve kesti. Orası ekilmeyen bir arazidir. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi.” (Buhari, Megazi: 4031; Tefsir: 4884; Müslim, Cihad: 29/1746; Ebu Davud, Cihad: 2615; Tirmizi, Siyer: 1552; Nesai, Tefsir: 593; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Ömer dedi ki: “Allah’ın Rasulü, Nadr’ın hurmalıklarını yaktı ve kesti. Orası ekilmeyen bir arazidir. O yer hakkında Hassan şöyle diyor: “Beni Lüeyy’in saadeti üzerine çöktü. Büveyre’ye devam eden bir yangın.” Bunun üzerine o yer hakkında bu ayet nazil oldu.” (Buhari, Cihad: 3021; Müslim, Cihad: 30/1746; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: “Bir Yahudi Rasulullah’a geldi ve dedi ki: Ben ayakta duruyorum ve namaz kılıyorum. Rasulullah da buyurdu ki: *“Allah senin bu şekilde namaz kılmanı takdir buyurmuştur.”* Yahudi bu sefer: “Ben oturuyorum.” dedi. Rasulullah buyurdu ki*: “Allah oturmanı takdir buyurmuştur.”* Yahudi dedi ki: “Ben şu ağacın başında durup onu kesiyorum.” Rasulullah da: *“Allah senin o ağacı kesmeni takdir etmiştir.”* buyurdu. Cibril geldi ve şöyle dedi: “Sen, İbrahim’in kavmine karşı hüccetini ortaya koyduğu gibi hüccetini ortaya koydun.” Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi.” (Suyuti, ed-Dürr: 6/188; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

6) Müfessirler, bu ayetin Beni Nadr hakkında indiğini söylemiştir. Rasulullah Medine’ye geldiğinde, Beni Nadr Rasulullah ile savaşma konusunda anlaşma yaptı. Rasulullah da onların bu teklifini kabul etti. Rasulullah Bedir savaşını yaptı ve müşriklere galip geldi. Beni Nadr dedi ki: “Vallahi bu, Tevrat’ta vasfını bulduğumuz nebidir. Onun görüşüne dönünüz.” Rasulullah Uhud savaşını yaptı ve müslümanlar da yenilince, Beni Nadr anlaşmayı bozdu. Rasulullah’a ve müslümanlara olan düşmanlıklarını açığa vurdular. Rasulullah onların etrafını kuşattı ve Medine’den sürülmeleri karşılığında, onlarla anlaşma yaptı.” (Ebu Davud, Harac ve İmare: 3004; Suyuti, ed-Dürr: 6/189; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Ka’b b. Malik’ten, o da Rasulullah’ın ashabının birisinden şunu rivayet etti: “Bedir vakasından sonra Kureyş kafirleri Yahudilere mektup gönderdiler: “Sizler kuleleri ve halkaları olan kimselersiniz. Siz, bizim ashabımızla mutlaka savaşacak veya şöyle şöyle yapacaksınız. Bizimle sizin hanımlarınıza hizmet edenler –halhallar- arasına bir engel girmesin.” Onların mektubu Yahudilere ulaşınca, Beni Nadr anlaşmayı bozmak üzere toplandılar. Rasulullah’a elçi gönderdiler. Elçi: “Ashabından bize otuz kişi gönder. Bizim de alimlerimizden otuz kişi yola çıksın. Bizimle bulunduğumuz yerin yarısında buluşsunlar. Senden gelen haberi dinlesinler. Eğer seni tasdik eder ve sana inanırlarsa, bizim hepimiz sana inanırız.” Rasulullah otuz ashabıyla birlikte yola çıktı. Yahudiler de kendi alimlerinden otuz kişi gönderdiler. Mübareze edilecek yerde karşı karşıya geldiklerinde, Yahudiler birbirlerine: “Onunla nasıl başedebilirsiniz? Onunla beraber, kendisinden önce ölümü seven otuz ashabı var.” Rasulullah’a elçi gönderdiler ve dediler ki: “Altmış kişiyiz. Biz nasıl anlaşacağız? Sen ashabından üç kişi çıkar, biz de alimlerimizden üç kişi çıkaralım. Eğer onlar sana iman ederlerse biz de sana iman eder ve seni tasdik ederiz.” Rasulullah ashabından üç kişi ile birlikte çıktı. Yahudiler de üç kişi çıkardılar. Hançerlerini kuşandılar. Rasulullah’ı

Öldürmek istediler. Beni Nadr’dan nasihatçı bir kadın, kardeşine haber gönderdi. –O Ensardan bir müslümandı- O kadın kardeşine Beni Nadr’ın Rasulullah ile olan anlaşmayı bozmaya niyetli olduklarını haber verdi. Kadının kardeşi de süratle haberi Rasulullah’a ulaştırmak için yola çıktı. Onların haberini gizlice Rasulullah’a bildirdi. Rasulullah geri döndü. Sabah olunca onların üzerine ordu gönderdi. Onları muhasara altına aldı ve onlara savaş açtı. Bu hal, onlar az bir deve almaları ve halkayı terketmeleri karşılığı sürgün oluncaya kadar

Convert html to pdf online with PDFmyURL

devam etti. Halka bir silahtı. Onlar evlerini harap ediyorlar ve kendilerine yarayabilecek odunları alıyorlardı. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Ebu Davud, Harac ve İmare: 3004; Suyuti, ed-Dürr: 6/189; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

9) Yezid b. Esam dedi ki: "Ensar şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, arazimizi muhacir kardeşlerimizle aramızda taksim et." O da: *"Hayır. Ama onlar sizin sıkıntılarınıza mani olunlar, siz de meyveleri onlarla aranızda taksim edin. Arazi sizin arazinizdir."* buyurdu. Onlar da dediler ki: "Biz razı olduk." Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Ed-Dürr: 6/195; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ebu Hureyre dedi ki: "Rasulullah ehl-i Sufa'dan birisini, Ensar'dan biriyle gönderdi. Ensarlı olan onu evine götürdü ve hanımına dedi ki: "Bir şey var mı?" O da: "Hayır, sadece çocukların azığı var." dedi. O da hanımına: "Çocukları uyut. Onlar uyuyunca çocukların yemeğini getir. Yemeği koyduğunda lambayı söndür." dedi. O da dediği gibi yaptı. Ensar, önünde bulunan yemeği misafirine taksim etti. Sabahleyin Rasulullah'a gitti. Rasulullah buyurdu ki: "Yaptığınız işten dolayı sema ehli bile harete düştü." Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Buhari, Menakib: 3798; Tefsir: 4889; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Abdullah b. Ömer dedi ki: "Rasulullah'ın ashabından bir adama bir koyun başı hediye edildi. O adam dedi ki: "Falanca adam ve ehlü iyali buna benden daha çok muhtaçtır." Ve onu o adama gönderdi. Bu minval üzere koyunun başı ihtiyaçlı yedi ev arasında dolaştı durdu. Böylece ilk adama geri döndü. Bunun üzerine bu ayet indi." (Senedi zayıftır. Hakim, Müstedrek: 2/484; Suyuti, ed-Dürr: 6/195; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

MÜMTEHİNE SURESİ

1) Müfessirler şöyle dediler: "Bu ayet Hatıb b. Ebi Beltea hakkında indi. Ebu Amr b. Sayfi b. Haşim b. Abdi Menaf'ın azadlı kölesi Sare Mekke'den Medine'ye geldi. Rasulullah da Mekke'nin fethine hazırlanıyordu. Rasulullah Sare'ye buyurdu ki: *"Müslüman olarak mı geldin?"* O da: "Hayır." dedi. Rasulullah: *"O zaman seni getiren şey nedir?"* buyurdu. O da: "Sizinle aynı aileden, aynı aşiretteniz ve azadlı köleyiz. Çok şiddetle ihtiyaçlıyım. Durumumu size arzediyorum ki bana bir şeyler veresiniz ve beni giydiresiniz." dedi. Rasulullah ona buyurdu ki: "*Senin Mekke'li gençler arasındaki yerin nedir?"* –Kadın şarkıcı idi- O da: "Bedir vakasından sonra benden bir talepte bulunulmadı." dedi. Rasulullah Abdulmuttalib oğulları ile Muttalib oğullarını ona bir şeyler vermeye teşvik etti. Onlar da ona bir şeyler verdiler, onu giydirdiler ve yolcu ettiler. Bu arada Hatıb b. Ebi Beltea o kadına geldi. Kendisine Mekkelilere verilmek üzere bir mektup verdi. Bu mektubun ulaştırılması karşılığında da kadına on dinar verdi. Mektupta şöyle yazıyordu. "Allah'ın Rasulü sizi istiyor. Ondan kendinizi koruyun." Sare yola çıktı. Cibril gelip, Hatıb'ın yaptığını Rasulullah'a haber verdi. Rasulullah da Ali, Ammar, Zübeyr, Talha, Mikdat b. el-Esved ve Ebu Mersed'i kadının peşine gönderdi. Bunların hepsi atlı idiler. Rasulullah onlara buyurdu ki: "Hah bahçesine kadar gidiniz. Orada bir kadın vardır. O kadında Hatıb'ın müşriklere yazdığı mektup var. Onu elinden alınız ve kendisini yoluna salıveriniz. Eğer vermezse boynunu vurunuz." Onlar yola çıktılar ve bu mekandan ona ulaştılar. Ona dediler ki: "Mektup nerede?" O da yanında mektup bulunmadığına dair yemin etti. Eşyalarını aradılar fakat birşey bulamadılar. Geri dönmeye niyetlendiler. Ali dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki Rasulullah bize yalan söylemedi. Biz inkar etmeyiz." Kılıcını çekti ve kadına dedi ki: "Mektubu çıkar, aksi halde seni soyundurur ve boynunu vururum." Dedi. İşin ciddiyetini gören kadın mektubu örgüsünün arasından çıkardı. O, mektubu saçlarının arasına saklamıştı. Kadını yoluna saldılar. Mektupla Rasulullah'a döndüler. Rasulullah Hatıb'a adam gönderdi. Hatıb gelince mektubu gösterdi ve *"Beni tanıyor musun?"* diye sordu. O da: "Evet." dedi. Rasulullah: *"Seni bu yaptığına*

Convert html to pdf online with PDFmyURL

zorlayan nedir?" diye sordu. O da: "Ey Allah'ın Rasulü, vallahi ben, müslüman olduğum günden beri hiç inkar etmedim ve ihlasımda da seni hiç aldatmadım. Müşrik akrabalarımdan ayrıldığım günden beri de onları hiç sevmedim. Fakat muhacirlerden hiç kimse yoktur ki Mekke'de bulunan aşiretine dokunacak bir kötülüğü men edecek bir kimsesi bulunmasın. Onların arasında en garibi benim. Oradaki ailem de ortada kalmıştır. Ehlimden korktum. İstedim ki onların yanında bir desteğim olsun. Ve bildim ki, Allah onların üzerine bir şiddet indirecek. Benim mektubum da onları hiçbir şekilde azaptan korumaz." Rasulullah onu doğruladı ve özrünü kabul etti. Bunun üzerine bu ayet indirildi." (Buhari, Cihad: 3007; Megazi: 4274; Tefsir: 4890; Müslim, Fedailu's-sahabe: 161/2494; Ebu Davud, Cihad: 2650; Tirmizi, Tefsir: 3305; Nesai, Tefsir: 605; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ubeydullah b. Rafi şöyle dedi: "Ali'nin şöyle dediğini işittim: "Rasulullah beni, Zübeyr'i, Mikdad'ı gönderdi ve dedi ki: "Hah bahçesine kadar gidin. Orada yanında mektup bulunan bir kadın var." Biz hemen yola çıktık. Atlarımızı birbirleriyle yarıştırıyorduk. Bir de baktık ki kadına ulaşmışız. Kadına: "Mektubu çıkar." dedik. Kadın: "Bende mektup yok." dedi. Ona mektubu kesinlikle çıkarmasını söyledik. Aksi halde elbiselerini soyacağımızı duyurduk. O da saç örgülerinin iplerinin arasından mektubu çıkardı. Biz onu Rasulullah'a getirdik. O mektupta şunlar vardı: "Hatıb b. Ebi Beltea'dan Mekke'de bulunan müşriklerden bir grup insana, Rasulullah'ın bazı işlerini haber veriyor." Rasulullah buyurdu ki: "Ey Hatıb bu nedir?" Hatıb: "O hususta benim hakkımda acele etme. Ben Kureyşle bitişik olan bir adamım. Ama ben onlardan değilim. Muhacirlerden her birinin Kureyş'te akrabaları var. Onlar oradaki adamlarını koruyor. Benimse Mekke'de bir yakınım yoktur. İstedim ki bu yok olan imkanımla oradaki akrabalarım üzerinde bir elim bulunsun. Vallahi ben dinimi şikayet eden bir fiil işlemedim. İslam'dan sonra küfre de rıza göstermedim. Rasulullah da: *"Doğru söyledi."* buyurdu. Ömer dedi ki: "Bırak

Beni ey Allah'ın Rasulü, şu münafığın boynunu vurayım." Rasulullah buyurdu ki: "*O Bedir'de bulundu. Ne biliyorsun belki deAllah, Bedir Ehline baktı ve onlara şöyle dedi: "İstediğinizi yapın. Ben sizi affettim."* Bunun üzerine bu ayet indi." (Buhari, Cihad: 3007; Megazi: 4274; Tefsir: 4890; Müslim, Fedailu's-sahabe: 161/2494; Ebu Davud, Cihad: 2650; Tirmizi, Tefsir: 3305; Nesai, Tefsir: 605; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

6) Allah mü'minlere diyor ki: "İbrahim ve onunla beraber olanlarda –nebilerden ve velilerden- müşriklerden akrabası olanların uyması gereken örnekler vardır." Bu ayet indiği zaman mü'minler müşrik akrabalarına düşmanlık ettiler ve onlara karşı düşmanlıklarını açığa vurup onlardan uzak durdular. Allah teala mü'minlerin bu hususstaki düşmanlıklarını şiddetli buldu ve Mümtehine: 60/7 ayetini indirdi. Sonra bu onlardan çoğunun müslüman olmasını sağladı. Onlarla kardeş ve dost oldular. Birbirleriyle karıştılar, birbirleriyle nikahlandılar. Rasululah da Ebu Süfyan b. Harb'in kızı Ümmü Habibe ile evlendi. Ebu Süfyan onlara yumuşak davrandı. Bu durum kendisine ulaşınca o zaman henüz müşrik olan Ebu Süfyan Rasulullah hakkında şöyle dedi: "Bu atın burnu yere sürtülmez." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Abdullah b. Zübeyir, babasından şunu rivayet etti: "Kuteyle b. Abdu'l-uzza, Ebu Bekir'in kızı Esma'ya hediyeler ikram etti. Bunlar keler, yağ ve peynir idi. O, bu hediyeleri kabul etmedi ve evine de onu sokmadı. Aişe bu durumu Rasulullah'a sordu: Rasulullah da Mümtehine: 60/8 ayetini okudu. Bunun üzerine Esma hediyeleri kabul etti ve onu evine soktu." (Hakim, Müstedrek: 2/485; Heysemi, Mecmau'z-zevaid: 7/123; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

10) İbn Abbas dedi ki: "Mekke müşrikleri Hudeybiye senesinde Rasulullah ile şöyle bir anlaşma yaptılar: "Mekke'den birisi

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Rasulullah'a gelirse onu geri gönderecek fakat onun ashabından birisi Mekke'ye gelirse, o Mekke'de kalacak." Böyle bir anlaşmayı yazdılar ve onu imzaladılar. Bu anlaşmadan sonra, Subey'a binti el-Haris el-Eslemiye Medine'ye geldi. Ardından da kocası geldi. Ama o kafir idi. Şöyle dedi: "Ey Muhammed, hanımımı bana geri ver. Çünkü sen bizden sana gidecek olanları geri verme şartını kabul etmiştin. Bu anlaşmanın daha mürekkebi bile kurumadı." (Senedi yoktur. Suyuti, ed-Dürr: 6/205; Buhari, eş-Şurut: 2711, 2712; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Zühri dedi ki: "Urve b. Zübeyr'in yanına vardım. Mümtehine: 60/10 ayetinden sordu. Şöyle yazdı: Rasulullah Kureyş'le Hudeybiye'de şöyle anlaştı: "Velisinden izin almaksızın kendisine gelenleri geri çevirecek." Kadınlar hicret edince, oünların geri çevirilmesine Allah razı olmadı. Gelen kadınlar imtihan edilecekler, İslam'a rağbet ederek geldikleri anlaşılanlar geri çevrilmeyecekler. Ancak ayrıldıkları kocalarına mihirlerini verecekler. Çünkü hanımlarından ayrı düşen müslümanlara mihirleri iade edilmiyordu." Allah'ın aranızdaki hükmü budur: "Kadınları yanınızda tutmak ve erkekleri geri çevirmektir." (Mürsel hadistir. Suyuti, ed-Dürr: 6/206; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

13) Bu ayet fakir müslümanlardan bir gurup hakkında inmiştir. Müslümanların haberlerini Yahudilere ulaştırıyorlar ve bundan dolayı onların mahsullerinden, meyvelerinden faydalanıyorlardı. Allah teala bu ayetle onları bu işten nehyetti. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

SAF SURESİ

1) Abdullah b. Sellam dedi ki: "Rasulullah'ın ashabından bir grupla oturuyor ve aramızda konuşuyorduk. Birbirimize: "Acaba hangi ameli işleyince o amel Allah'a daha sevimli olur?" diye soruyorduk. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
2) Müfessirler demişlerdir ki: "Müslümanlar şöyle diyorlardı: "Eğer Allah katında hangi amelin daha sevimli olduğunu bilsek, mallarımızla ve canlarımızla o işi bolca yapardık." Allah teala hangi işin kendi nezdinde daha sevimli olduğunu bildirmek için bu ayeti indirdi. Uhud'da imtihan olundular ve gerisin geri kaçtılar. Allah teala da Saf: 61/3 ayetini indirdi." (Musannıf bu hadisin aslının olmadığını söyledi. İbn Cerir: 28/55; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

CUMUA
11) Cabir b. Abdullah dedi ki: "Rasulullah Cuma günü hutbe okurken, Şam'dan dönen bir kafile geldi. On kişi hariç herkes Mescidden çıkıp kafileye gitti. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Buhari, Cuma: 936; Buyu': 2058, 2064; Tefsir: 4899; Müslim, Cuma: 36/863; Tirmizi, Tefsir: 3311. Tirmizi bu hadis için hasen ve sahihtir, dedi; Nesai, Tefsir: 613; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Cabir b. Abdullah dedi ki: "Rasulullah ile beraber Cuma'da idik. Yiyecek taşıyan bir kafile geldi. On iki kişi hariç herkes mescidden çıkıp kafilenin yanına gitti. Bunun üzerine Cuma ayeti indi." (Buhari, Cuma: 936; Buyu': 2058, 2064; Tefsir: 4899; Müslim, Cuma: 36/863; Tirmizi, Tefsir: 3311. Tirmizi bu hadis için hasen ve sahihtir, dedi; Nesai, Tefsir: 613; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Müfessirler şöyle dediler: "Medine halkına açlık ve pahalılık isabet etti. Dıhye b. Halife el-Kelbi, bir ticaretle Şam'a döndü. Onun dönüşünü halka duyurmak için davul çalındı. O anda Rasululah da Cuma hutbesini veriyordu. Herkes çıkıp gitti. Mescidde sadece on iki kişi kaldı. Ebu Bekir ve Ömer de bu on iki kişi arasında idi. Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi. Rasulullah da buyurdu ki: "Eğer hepiniz onlara tabi olup gitseydiniz ve sizden hiç biriniz burada kalmasaydı üzerinize bir vadi dolusu ateş, sel gibi gelirdi."

Convert html to pdf online with PDFmyURL

(Suyuti, ed-Dürr: 6/221; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

7) Zeyd b. Erkam dedi ki: "Biz, Rasulullah ile bir gazvede idik. Bizimle beraber bedevilerden bir grup insan da vardı. Suya koşuyorduk, bedevi bizi geçiyordu. Bir bedevi arkadaşlarını geçti. Havuzu su doldurdu ve etrafını taşlarla çevirdi. Üzerine de arkadaşları gelinceye kadar deri örttü. Bu sırada Ensar'dan birisi geldi ve devesinin yularını su içmesi için salıverdi. Bedevi onun böyle yapmasına karşı çıktı. Ensar'dan olan, taşlardan birini çekti çıkardı ve aradan suyu akıttı. Bunun üzerine bedevi bir odun parçası aldı. Ensarlı olanın kafasına vurdu ve onu yaraladı. Ensarlı da münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy'e geldi ve durumu ona haber verdi. O adam Übeyy'in arakadaşlarındandı. Bunun üzerine İbn Übeyy kızdı ve şöyle dedi: "Rasulullah'ın yanındakilere infakta bulunmayın ki dağılıp gitsinler." Sonra arakadaşlarına şöyle dedi: "Medine'ye döndüğümüzde izzetli olan zelil olanı oradan çıkarsın." Bunun üzerine Zeyd b. Erkam dedi ki: "Ben, amcamın atının arkasında bulunduğum sırada Abdullah b. Übeyy'in söylediklerini duydum ve amcama söyledim. Amcam yürüdü ve Rasulullah'a durumu haber verdi. Rasulullah da İbn Übeyy'e elçi gönderdi. O gelip yemin etti ve dediklerini inkar edip özür diledi. Rasulullah onun sözlerini tasdik etti ve beni yalanladı. Bunun üzerine amcam bana geldi ve şöyle dedi: "Sen Rasulullah'ın sana kızmasını ve müslümanların seni yalanlamasını istedin." Bunun üzerine ben son derece üzüldüm. Bir aralık ben Rasulullah ile beraber yürüyordum. O sırada Rasulullah bana geldi ve kulağımı hafifçe çekip yüzüme tebessüm etti. Dünyalar benim olsaydı bu kadar sevinmezdim. Sabah olunca Rasulullah bu ayetleri okudu."

Bazı müfessirler ve siyerciler demişlerdir ki: "Rasululah Beni Mustalik gazvesinde bulundu ve onların sularından birinin başında konakladı. Oraya Müreysi denilir. Suyun başına bir takım kimseler geldiler. Ömer b. Hattab ile beraberinde Beni Gıfar'dan bir işçi geldi. Onun adına Cehcah b. Said deniliyordu. Atının yularını çekiyordu. Bu sırada Cehcah ile Sinan el-Cüheni (Hazrec oğullarının yeminli dostu idi) suyun başında biraz sıkıştılar ve birbirlerine vuruştular. Bu sırada Cüheni: "Ey ensarlılar!" diye bağırdı. Cehcah da: "Ey muhacirler!" diye bağırdı. Muhacirlerden Cual denilen fakir birisi Cehcah'a yardım etti. Bunun üzerine İbn Ubeyy şöyle dedi: "Sen çirkin bir insansın. Benim şöyle yapacağım şeye mani olan nedir?" Bunun üzerine Cual, Abdullah'a karşı kötü şeyler söyledi. Abdullah da dedi ki: "Senin anlaşmalı olduğu kimseyle anlaşmanı bozduracağım. Bundan başka şeylerle de seni bıkıntıya sokacağım." Abdullah kızıp: "Yemin ederim ki onlarla bizim mislimiz şöyle demeye benzer: Besle köpeğini yesin seni.Ben Allah'a yemin ederim ki biz Medine'ye döndüğümüzde izzetli olanlar zelil olanları oradan çıkaracaktır." dedi. -İzzetliyle kendisini, zelillikle Rasulullah'ı kastetmişti- Sonra orada bulunan kavmine

döndü ve şöyle dedi: "Siz bu işi kendi kendinize yaptınız. Şehirlerimizi onlara peşkeş çektiniz, mallarınızı bölüp onlara verdiniz. Yemin ederim ki Cual ve arkadaşlarına yiyecek birşey vermezseniz, onlar boynunuza binmezlerdi. Onların sizin beldenizden gitmeleri yakındır. Muhammed'in etrafından dağılıp gidinceye kadar onlara birşey vermeyin." Bu sırada Zeyd b. Erkam orada idi ve onun dediklerini duydu da şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki, zelil de fakir de, kavmince buğzedilen de sensin. Muhammed ise Allah'ın verdiği izzet ve müslümanların sevgisine mazhar olmuştur. Allah'a yemin olsun ki bu sözlerinden sonra artık seni sevmem." Abdullah: "Sus." dedi. Ben o arada oynuyordum.

Zeyd b. Erkam Rasulullah'a gitti. Ömer b. Hattab da orada idi. Ömer dedi ki: "Bırak ey Allah'ın Rasulü, şunun boynunu vurayım."

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Rasulullah buyurdu ki: "O zaman Medine'de bu iş çok ses getirir." Ömer: "Ey Allah'ın Rasulü, eğer muhacirlerden birinin hoş görmüyorsan, Sa'd b. Ubade veya Muhammed b. Mesleme yahut Ubade b. Bişr'e emret öldürsünler." dedi. Rasulullah da: *"Bu takdirde halk: 'Muhammed ashabını öldürüyor!' diye söylenir."* buyurdu. Rasulullah İbn Übeyy'i çağırdı. O da geldi. Rasulullah ona: "Bana ulaşan şu sözlerin sahibi sen misin?" buyurdu. Abdullah dedi ki: "Sana Kitabı indiren Allah'a yemin ederim ki ben bir şey söylemedim. Zeyd yalan söylüyor." Abdullah kavmi arasında şerefli ve büyük insan sayılırdı. Ensardan orada bulunan biri dedi ki: "O bizim büyüğümüzdür. Onun aleyhine olan, Ensarlı çoluk çocuğun sözlerine inanma. Belki de onun sözlerini tam anlayamamış, karıştırmıştır." Rasulullah da onun özrünü kabul etti. Ensar'da Zeyd'i kınayanlar ve yalanlayanlar çoğaldı. Bunun üzerine amcası ona dedi ki: "Rasulullah ve müslümanların seni yalanlamalarını ve sana günah nisbet etmelerini sen istedin." Zeyd, Rasulullah'ın yanına yaklaşmaya utandı. Rasulullah geri dönüp giderken Useyd b. Hudayr'la karşılaştı. Useyd ona: "Abdullah'ın dediği sana ulaşmadı mı? Rasulullah da ne demiş?" dedi. Medine'ye dönünce izzetlilerin zelilleri çıkaracağını zannetti. Useyd dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, seni de mi çıkaracaklar? Yemin ederim ki istersen Sen onu çıkarırsın. Yemin ederim ki zelil odur. Sen azizsin." Sonra şöyle dedi: "Ona merhamet et. Allah'a yemin ederim ki seni Allah Medine'ye getirdiğinde onun kavmi, onu teveccüh için boynuna inciler diziyorlardı. O senin ondan mülk aldığını görüyor."

Abdullah b. Übeyy'in oğlu Abdullah'a, babasının durumu hakkındaki haber ulaşınca, Rasulullah'a geldi ve şöyle dedi: "Bana ulaşan habere göre, babamdan sana ulaşan eziyetten dolayı, onun öldürülmesini istiyormuşsun. Eğer sen onu yapacak birini arıyorsan, emir buyur onun başını sana getireyim. Allah'a yemin ederim ki Hazrec kabilesinde ona ve babasına benden daha çok iyilik eden yoktur. Ben korkuyorum ki babamın öldürülmesi işini benden başkasına veresin. Abdullah b. Übeyy'i öldüren adamın insanlar arasında dolaşması da bana ağır gelir. Ben de tutar onu öldürürüm ve böylece kafire karşılık mü'mini öldürmüş olurum. Böylece ateşe girerim." Bunun üzerine Rasulullah buyurdu ki: *"Bizimle babanız arasındaki dostluk iyidir. Bundan sonra da iyi olacaktır."*

Rasulullah Medine'ye geldiğinde Zeyd b. Erkam dedi ki: "Ben, üzüntümden ve utancımdan dolayı evimde uzak oturdum. Allah teala beni tasdik, Abdullah b. Ubeyy'i de yalanlama hususunda Munafikun suresini indirdi. Bu sure inince Rasulullah Zeyd'in kulağının hakkını verdi. (işittiğini tasdik etti) Buyurdu ki: "Ey Zeyd Allah seni tasdik etti ve senin kulağının hakkını verdi."

Bu arada Abdullah b. Ubeyy, Medine yakınlarına gelmişti ve şehre girmek istiyordu. Oğlu Abdullah da geldi. Devesini Medine yollarının toplandığı yere çökertti. Oğlu gelince Abdullah b. Ubeyy dedi ki: "Senin arkandaki nedir? Yazıklar olsun sana? Oğlu da cevaben dedi ki: "Hayır vallahi Rasulullah izin vermedikçe seni Medine'ye katiyyen sokmayacağım. Bugün izzetlinin ve zelil olanın kim olduğunu bilesin." Abdullah b. Ubeyy oğlunun kendisine yaptığını Rasulullah'a şikayet etti. Rasulullah ona yolu açması ve onu bırakması için haber gönderdi. Bunun üzerine Abdullah b. Ubeyy oğlunun kendisine yaptığını Rasulullah'a şikayet etti. Rasulullah ona yolu açması ve onu bırakması için haber gönderdi. Bunun üzerine Abdullah b. Ubeyy'in oğlu dedi ki: "Dikkat et Rasulullah'ın emri geldi. Ne güzel oldu." Abdullah b. Ubeyy de Medine'ye girdi. Bu sure indiği zaman İbn Ubey'in yalanı ortaya çıktı. Kendisine: "Ey Eba Hubab, bu sure senin hakkında indi. Ne kadar şiddetli bir şey. Rasulullah'a git affını iste." O bundan başını çevirdi. Bu konuyla ilgili ayet Munafikun: 63/5 ayetidir." (Tirmizi, Tefsir: 2313; Tirmizi bu hadise hasen ve sahih dedi. Buhari, Tefsir: 4900-4904; Müslim, Münafıkların sıfatları ve ahkamı: 1/2772; Nesai, Tefsir: 617; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

14) İbn Abbas dedi ki: "Bir adam müslüman oldu ve hicret etmek istedi. Onun hicretine ailesi ve çocukları karşı koydular ve dediler ki: "Allah aşkına senin, aileni, aşiretini bırakıp, çoluk çocuksuz ve malsız Medine'ye gitmen uygun değildir." Gidenlerin bir kısmı onların köleleri idiler. Bir kısmı da kalıyor ve hicret etmiyorlardı." (Tirmizi, Tefsir: 3317; Hakim, Müstedrek: 2/490; Taberani, Kebir: 1/275; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İsmail b. Ebi Halid dedi ki: "Birisi müslüman olduğunda, ailesi ve çocukları onu ayıplıyordu. Bu ayet de bu sebepten dolayı indi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Abbas dedi ki: "Bunlar ev halkı tarafından, hicretten men edilen kimselerdir. Bunlar hicret ettiklerinde, insanlar dinde fakih olduklarını gördüler. Bundan dolayı kendilerini hicretten alıkoyanları muaheze etmeye niyetlendiler. Bunun üzerine allah teala bu ayeti indirdi." (Tirmizi, Tefsir: 3317; Hakim, Müstedrek: 2/490; Taberani, Kebir: 1/275; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

TALAK SURESİ

1) Katade, Enes'ten rivayet ederek dedi ki: "Rasulullah Hafsa'yı boşadı. Allah teala da bu ayeti indirdi ve O'na denildi ki: "Ona dön çünkü o gündüzün çok oruç tutan ve geceleyin çok namaz kılandır. O, senin hanımlarından ve cennetteki kadınlarından birisidir." (Suyuti, ed-Dürr: 6/229; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Suddi şöyle dedi: "Bu ayet Abdullah b. Ömer hakkında indi. Abdullah, hanımı hayızlı iken onu boşadı. Rasulullah ona geri dönmesini ve hayızdan temizleninceye kadar onu nikahı altında tutmasını emretti. Sonra yeni bir hayız olur. Temizlendiğinde cinsi münasebette bulunmadan onu boşar. Çünkü iddet Allah'ın kendisiyle emrettiği şekilde olur." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Nafi dedi ki. "İbn Ömer, hanımı hayızlı iken bir defa boşamış, Rasulullah da ona dönmesini, o temizleninceye kadar onu nikahı altında tutmasını emretmiştir. Hanımı kendi yanında iken ikinci bir hayız olmasını ve bu hayzından temizleninceye kadar ona mühlet vermesini, temizlendikten sonra onunla cinsi münasebette bulunmadan boşamak isterse, boşamasını istemiş. İşte Allah teala kadınları boşama hususundaki emrettiği iddet bundan ibarettir." (Buhari, Talak: 5332; Müslim, Talak: 1471; Ebu Davud, Talak: 2180; İbn Mace, Talak: 2019; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

2) Bu ayet Avf b. Malik el-Eşcai hakkında inmiştir. Müşrikler onun oğlunu esir aldılar. O da Rasulullah'a geldi ve halini ona şikayet edip dedi ki: "Düşman oğlumu esir aldı. Annesi sabırsızlanıyor. Bana ne emir buyurursun?" Rasulullah buyurdu ki: *"Allah'tan kork ve sabret. Sana ve hanımına 'Lahavle vela kuvvete illa billahi' sözünü çokça demenizi emrediyorum."* O da bunun üzerine evine döndü ve hanımına dedi ki: "Rasulullah san ve bana 'Lahavle vela kuvvete illa billahi' sözünü çokça söylememizi emretti." Hanımı: "Bize emrettiği şey ne güzeldir?" dedi. Ve ikisi de bu sözü çokça söylemeye başladılar. Düşman onun oğlundan gafil oldu. O da onların koyunlarını sürdü, babasına getirdi. Koyunlar tam dört bin tane idi. Bu ayet de bundan dolayı indi." (Hakim, Müstedrek: 2/492; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Cabir b. Abdullah dedi ki: "Bu ayet çok şecaatli olan birisi hakkında inmiştir. O adam fakir idi ve elinde malı yoktu. Çoluk çocuğu fazla idi. Rasulullah'a geldi ve O'ndan bir şeyler istedi. O da: *"Allah'tan kork ve sabırlı ol."* buyurdu. Adam evine döndü. Evinde dediler ki: "Rasulullah sana ne verdi?" O da: "Birşey vermedi. "Allah'tan kork ve sabırlı ol." buyurdu." dedi. Az bir zaman geçmişti ki adamın

Convert html to pdf online with PDFmyURL

oğlu bir koyunla geldi. Düşman onu yakalamıştı. Adam Rasulullah'a geldi. O koyunun durumundan sordu. O koyunun durumundan sordu. O koyunun haberini bildirdi. Rasulullah da: *"O artık senindir."* buyurdu. (Hakim, Müstedrek: 2/492; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

4) Mukatil dedi ki: "Bu ayet nazil olunca Hallad b. Numan b. Kays el-Ensari dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, hayız olmayan, hayızdan kesilen ve hamile olan kadının iddeti ne kadardır?" Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Ebu Osman Amr b. Salim dedi ki: "Bakara suresindeki kadınların iddetleriyle ilgili ayet indiği vakit Ubeyy b. Ka'b dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, Medine'nin kadınları 'Hakkında söz söylenmeyen hiçbir kadın kalmadı.' diyorlar." Rasulullah: "O nasıl oluyor?" buyurdu. Ubeyy b. Ka'b dedi ki: "Yaşı küçük olanlar, büyükler ve hamileler." Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Hakim, Müstedrek: 2/492, 493; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

TAHRİM SURESİ

1) Ömer (r.a.) dedi ki: "Rasulullah'ın oğlunun annesi olan Mariye ile, Hafsa'nın evinde cinsi münasebette bulundu. Hafsa Rasulullah ile Mariye'yi kendi evinde buldu. Dedi ki: "Onu benim evime niçin soktun? Hanımlarının arasında bunu bana neden yaptın? Benim sana olan sevgimden mi yaptın?" Rasulullah ona: *"Sen bunu Aişe'ye söyleme. Eğer Mariye'ye bir daha yaklaşırsam, o bana haram olsun."* buyurdu. Hafsa dedi ki: "O, senin cariyen olduğu halde sana nasıl haram olur?" Rasulullah ona yaklaşmamaya yemin etti ve Hafsa'ya buyurdu ki: *"Bunu kimseye söyleme."* Hafsa bu konuyu Aişe'ye söyledi. Rasululah da kadınlarına bir ay yaklaşmamak üzere yemin etti ve onlardan yirmi dokuz gece uzak kaldı. Allah teala da bu ayeti indirdi." (Bu hadisin senedindeki Abdullah b. Şebih zayıflıkla itham olunmuştur. İbn Hibbah, el-Mecruhin: 2/47; İbn Cerir: 21/100; Suyuti, ed-Dür: 6/239; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Aişe dedi ki: "Rasulullah helva ile balı severdi. İkindi namazından çıkınca hanımlarının yanına uğrardı. Ömer'in kızı Hafsa'nın yanına girdi. Diğer hanımlarının yanında durduğundan orada daha çok kaldı. Bunun sebebini öğrenmek istedim ve bunu sordum. Bana: "Ona akrabalarımdan bir kadın küçük bir çömlek bal hediye etti. Hafsa da o baldan şerbet yaptı. Rasulullah'a içirdi." denildi. Ben de: "Vallahi bunun için bir hile yaparım." dedim. Bunun üzerine Zem'a kızı Sevde'ye şöyle dedim: "Biraz sonra Rasulullah sana gelir. Yaklaştığında: "Ey Allah'ın Rasulü, meğafir mi yediniz?" dersin. O da sana: "Hayır." der. Bunun üzerine sen de: "Ya sizden bana gelen bu koku nedir?" diye sorarsın. O da sana tabii: "Hafsa bal şerbeti içirmişti." Diyecektir. Sen de: "Öyleyse o balın arısı onu Urfud ağacından toplamıştır." dersin. Bana geldiğinde ben de böyle diyeceğim. Safiye'ye sen de böyle söyle."

Olayın cereyan tarzını Aişe şöyle anlatıyor: "Sevde dedi ki: "Vallahi çok geçmedi Rasulullah kapının önünde durdu." Ey Aişe, senden korktuğumdan bana emrettiğin sözü hemen Rasulullah'a söylemeye azmettim. Rasulullah Sevde'ye yaklaşınca: "Ey Allah'ın Rasulü, megafir mi yediniz?" demiş, o da: *"Hayır."* cevabını vermiş. Sevde: "Sizden bana gelen bu koku nedir?" demiş, Rasulullah da: *"Hafsa bal şerbeti içmişti."* buyurmuş. Sevde: "O balı arı Urfud ağacından toplamıştır." Demiş. Rasulullah benim odama dönüp geldiğinde, ben de böyle söyledim. Safiye'ye gittiğinde, o da öyle söylemişti. Sonra Rasulullah dönüp Hafsa'nın nöbetinde yanına vardığında, Hafsa: "Ey Allah'ın Rasulü, size bal şerbetinden içireyim mi? dediğinde Rasulullah: *"Hayır, o bana lazım değil."* buyurdu. Sevde bana: "Vallahi biz Rasulullah'a haram ettik." diyordu. Ben de ona: "Sus." dedim." (Buhari, Talak: 5226; Müslim, Talak: 21 Mükerrer/1474; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

İbn Ebi Müleyke dedi ki: "Sevde binti Zem'a'nın Yemen'de bulunan dayıları, ona bal hediye etmişlerdi. Rasulullah Zem'a'nın sırası olmadığı günde onun evine gitti ve bu baldan yedi. Hafsa ile Aişe Rasulullah'ın diğer hanımlarına karşılık, iki kardeş gibi birbirlerine davranırlardı. Bunlardan biri diğerine dedi ki: "Bunun neden olduğunu tahmin edebiliyor musun? Rasulullah gün sırası Sevde'de olmadığı halde, ona gidip, bu baldan yemeyi itiyat haline getirdi. Rasulullah sana geldiğinde burnunu tut. O: "Sende ne var?" dediğinde sen de: "Ne olduğunu bilmediğim bir koku buluyorum." dersin. O bana geldiğinde, ben de aynısını yaparım."
Rasulullah onlardan birinin evine girdiğinde, hanımı burnunu tuttu. O da: "Senin neyin var?" diye sordu. Hanımı da: "Sende bir koku buluyorum." Bu kokunun da meğafirden başka bir şey olmadığını tahmin ediyorum." Dedi. Rasulullah onun temiz kokuya karşılık böyle bir koku almasını hayretle karşıladı. Sonra diğer hanımının yanına gitti. O da aynı şeyi yaptı. Rasulullah diğer hanımının da aynı şeyi söylediğini bildirdi. Buyurdu ki: "Bu koku bana Sevde'nin evinde başlamıştır. Vallahi ben onu bir daha yemem."
İbn Müleyke dedi ki: "İbn Abbas bu ayetin bu yüzden başladığını söyledi." (Taberani, el-Kebir: 11/117; Heysemi, Mecmau'z-Zevaid: 7/127; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

4) İbn Abbas dedi ki: "Hafsa, Aişe'nin gününde, İbrahim'in annesiyle beraber buldu ve dedi ki: "Onu muhakkak duyuracağım. Rasulullah buyurdu ki: "Eğer ona bir daha yaklaşırsam bana haram olsun." Hafsa yine de bu durumu Aişe'ye haber verdi. Allah bu durumu ve Hafsa'nın söylediklerinin bir kısmını Rasulüne bildirdi. Bunun üzerine Hafsa Rasulullah'a dedi ki: "Sana bunları kim haber verdi?" O da buyurdu ki: *"Bana, herşeyi bilen ve herşeyden haberdar olan Allah haber verdi."* (Talak: 66/3) Rasulullah bir ay boyunca hanımlarıyla buluşmamaya yemin etti. Bunun üzerine Allah teala da bu ayeti indirdi." (Hadisin senedindeki Abdullah b. Şebib zayıflıkla itham olunmuştur. Mecruhin: 2/47; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
13) İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet müşrikler hakkında inmiştir. Müşrikler Rasulullah'ı dillerine dolayıp duruyorlardı. Cebrail müşriklerin dillerine doladıklarını ve söylediklerini Rasulullah'a haber verdi. Bunun üzerine birbirlerine: "Sözlerinizi gizli söyleyin ki Muhammed'in ilahı işitmesin!" dediler. Bunun üzerine bu ayet indi." (İsnadı yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
KALEM
2) İbn Cüreyc dedi ki: "Müşrikler Rasulullah'a mecnun, deli, şeytan diyorlardı. Bunun üzerine bu ayet indi." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
4) Aişe (r.a.) dedi ki: "Rasulullah'tan daha güzel huylu birisi yoktu. Sahabeden ve ehli beytten birisi O'nu çağırınca O *"Buyurun."* diye karşılık verirdi. Bundan dolayı Allah teala bu ayeti indirdi." (Seneddeki Hüseyin b. Ulvan tenkide uğramıştır. El-Mecruhin: 1/244; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Ebu Nuaym, Delail; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
10) Suddi dedi ki: "Bu ayetler Ahnes b. Şüreyk hakkında inmiştir." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Kelbi de bunun benzerini tahric etmiştir. (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Mücahid dedi ki: "Bu ayetler Esved b. Abdi Yağus hakkında inmiştir." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
13) İbn Abbas dedi ki: "Bu ayet Rasulullah'a inince, bu kimsenin Kureyş'ten kulağı koyunun kulağı gibi kesik bir kimse hakkında indiğini anladık." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
17) İbn Cüreyc dedi ki: "Ebu Cehil Bedir günü dedi ki: "Onları yakalayın ve esir edin, onlardan hiç kimseyi öldürmeyin." Bunun

Convert html to pdf online with PDFmyURL

üzerine bu ayet indi. Ebu Cehil kendi kudretiyle Cenneti elde edeceğine inandığı gibi bahçe sahipleri de kudretleri sayesinde bahçeyi devşireceklerine inanıyorlardı. (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

51) Kafirler Rasulullah'a göz değdirerek onu nazarlamak istedikleri zaman bu ayet indi. Kureyş'ten bir grup Rasulullah'a baktı ve şöyle dediler: "Bunun gibisini ve bunun hüccetinin benzerini görmedik." Beni Esed'den göz değdiren birisi vardı. Bu adam semiz bir deve veya semiz bir ineği yürürken gördüğünde, ona bir göz atar ve şöyle derdi: "Ey cariye bize bir kab ve dirhem getir de, şunun etinden alalım." Böyle deyince yürüyen hayvan çok geçmeden ölürdü ve dolayısıyla kesilmiş olurdu." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Kelbi şöyle dedi: "Arab'dan bir adam vardı. İki veya üç gün birşey yemeden kalırdı. Sonra çadırının kenarından başını kaldırır oradan geçen koyun sürüsüne şöyle derdi: "Bugün bundan daha güzel bir deve veya koyun yayılmamıştır." Sonra az bir şey yürümeden o koyun veya deve topluluğundan bir grup yere yıkılırdı. İşte kafirler bu adamdan Rasulullah'a nazar vermesini ve koyun sürüsüne yaptığını, yapmasını istediler. Allah teala da Rasulü'nü korudu ve bu ayeti indirdi." (Kelbi yalancılıkla itham edilmiştir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

HAKKA

12) Büreyde'den Rasulullah Ali b. Ebi Talib'e şöyle dedi: *"Umulur ki, Allah sana yaklaşmamı, senden uzaklaşmamamı, sana öğretmemi ve senin ezberlemeni bana emreder. Ve Allah için senin ezberlemen haktır."* Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi. (Senedi zayıftır. İbn Cerir 29/36; Ebu Nuaym, Hilye: 1/67; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MEARİC

1) İbn Abbas ve Suddi dedi ki: "Bu ayet Nadr b. El-Haris hakkında indi. O şöyle demişti: "Ey Allah, eğer bu senin tarafından gelmiş hak bir azab ise bize gökten taş yağdır." O bu sözü ile nefsine davet etti ve azabı istedi. Onun istediği Bedir Günü'nde başına geldi (istediği azab indirildi.) yakalanarak öldürüldü." (İbn Ebi Hatim; Nesai, Tefsir: 640; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

2) Hasan dedi ki: "İstekte bulunan biri, gerçekleşecek olan azabı istedi." Ayeti inince bazı insanlar: "Kimin hakkında?" diye sordu. Bunun üzerine bu ayet indi." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

38) Müfessirler şöyle dediler: "Müşrikler Rasulullah'ın etrafında toplanıyor, dnu dinliyor fakat ondan faydalanmıyorlardı. Bilakis O'nu yalanlıyor ve alay ederek şöyle diyorlardı: "Eğer şunlar Cennet'e girecekse, biz onlardan evvel oraya gireriz. Ve orada onlara verilenden fazlası bizim olur." Bunun üzerine Allah teala da bu ayeti indirdi. (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

CİNN SURESİ

1) İbn Abbas şöyle dedi: "Rasulullah cinlere Kur'an okumadığı gibi onları görmedi de. Lakin o bir gurup ashabı ile birlikte Ukaz panayırına gitmek için yola çıktı. Bu esnada şeytanların gökten haber almaları yasaklanmış, bilgi almak isteyenler de şihab adlı göktaşları ile kovalanıyorlardı. Bundan dolayı kavimlerine geri döndüler ve: "Bu yeni zuhur eden bir şey sebebi ile olmalı, arzın doğusunu ve batısını dolaşın, bu engel hakkında bir haber getirin." dediler ve yola çıktılar. Bunlardan Tıhame tarafına giden bir grup, yolda ashabı ile birlikte sabah namazı kılmakta olan Rasulullah'a Nahle denilen yerde rastladı. Kur'an'ı Kerim'in tilavetini duyunca durup kulak kabarttılar. "Bizimle semavi haber arasına engel olan şey işte bu!" deyip kavimlerine döndüler ve dediler ki: 'Gerçekten biz

Convert html to pdf online with PDFmyURL

hayranlık uyandıran bir Kur'an dinledik.' Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (Buhari; Tirmizi; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Sehl b. Abdullah dedi ki: "Ben Ad diyarında bir nahiyede bulunuyordum. Taşlarla oyulmuş bir şehir idi. Ortasında da büyükçe taştan yapılmış bir kasır duvar vardı. Tavanı ise delik delik idi. Buralarda cinler barınıyordu. Ben de bir gözatmak için içeriye girdim. Karşımda yaşlı, uzun boylu, Ka'be'ye doğru namaz kılan, üzerinde sade, yumuşak bir cübbesi olan ihtiyar adam gördüm. Boyunun uzunluğuna olan hayretim cübbesindeki sadelik ve şeffaflığa duyduğum hayretten daha fazla değildi. Ben gidip ona selam verdim. O da selamımı aldı ve: "Bedenler giysiler ile ölçülmez. Bedenleri ancak günahların ruhları ve oburluğun yiyecekleri kaplar. Şüphesiz bu cübbe yedi yüz senedir bende var. Bununla ben İsa'yı ve Muhammed'i karşıladım ve ikisine de iman ettim." dedi. Ben de bunun üzerine ona: "Sen kimsin?" diye sordum. O da: "Ben hakkında Cin suresi inen kimseyim." dedi. (İbn Cevzi Safvetu's-Safve; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

6) Kırdem b. Ebi Said el-Ensari dedi ki: "Ben babamla birlikte bir ihtiyaçtan dolayı Medine'ye çıktım. Bu, Rasulullah'ın ilk defa Mekke'de zikrolunduğu zaman idi. Bizi de koyunların çobanı gecelemek için ağırlamıştı. Gece yarılayınca bir kurt gelip koyunlardan bir yavruyu kapınca çoban ona sövmeye başladı. O da: "Ya Amir el-Vadi! Ben senin komşunum." Dedi. Bu esnada göremediğimiz bir münadi: "Ne de hızlı onu gönderdi?" diye nida etti. Bunun üzerine kaçırılan yavru fırlar bir şekilde koyunların arasına girdi. Bundan dolayı da Allah Mekke'de Rasulüne bu ayeti indirdi." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Said'in Ebu Reca el-Atari'den –ki kendisi Temimlidir- şöyle dedi: "Rasulullah nebi olarak gönderildiği zaman ben aileme bakıyor ve ihtiyaçlarını gideriyor idim. Nebi (s.a.v.) gönderilince kaçarak yola çıktık ve bir yerin düz bir arazisine geliverdik. Bizler o yerde akşamlayınca büyüğümüz bize: "Bizler bu vadinin azizine gecenin cinlerinden sığınırız." dedi. Biz de: "Bu kimdir?" dedik. O da: "Bu adamın yolu Lailahe illallah Muhammedun Rasulullah'a şehadet etmektir. Kim ikrar ederse kanı ve malı emin olur. Bunun üzerine geri döndük ve İslam'a girdik." dedi. Ebu Reca dedi ki: "Bu ayetin benim ve arkadaşlarım hakkında nazil olduğunu anladım." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Said b. Cübeyir dedi ki: "Rafi b. Amir denilen Beni Temim'li birisi İslam'ın başlangıcını şöyle anlattı: "Ben çokça sık kumlu toprağı olan bir yerde seyahat ederken birden uyku bastırdı ve bineğimden indim, devemi çöktürdüm ve uyudum. Bu uykumdan önce de: "Cinlerden bu vadinin yücesine sığınırım." diye sığınma duası yapmıştım. Uykumda bir adamın gelip devemden bir şeyler çalacağını, elindeki bıçağı devemini boynuna sürttüğünü gördüm ve korkuyla derhal sıçradım. Sağıma soluma baktım, ancak bir şey göremedim. Kendi kendime bu bir düş idi, dedim. Sonra yine uykuya daldım ve yine uykumda buna benzer bir rüya daha gördüm. Bu rüyamda da devemi muzdarip bir halde gördüm. Derhal uyandım, bir de gördüm ki rüyamdaki genç elinde bir bıçak ile duruyor, yaşlı bir adam ise onu bu kötü işinden engellemeye çalışıyor. İkisi benim yanımda tartışa dururken üç tane yabani öküz geliverdi ve bunun üzerine yaşlı adam genç olana: "Haydi al bunlardan birisini hangisini istersen o öküzü bu devenin yerine al, şu insanın devesini öldürme!" dedi. Bundan sonra genç ayağa kalktı.

Öküzü alıp gitti. Sonra da ben o yaşlı adama gidince adam bana: "Ey falanca! Bundan sonra herhangi bir vadiye gireceğin vakit bu vadinin dehşetinden korktuğunda: "Muhammed'in Rabbine bu vadinin şerrinden sığınırım!" de. Böyle demenle sana bir cin zarar

Convert html to pdf online with PDFmyURL

veremeyecek ve onun emri de batıl olmaktadır." dedi. Ben de ona: "Bu Muhammed kimdir?" dedim. "Arap olan bir nebi! Ne sadece batıda ve ne de sadece doğuda. Pazartesi günü nebi olarak gönderilmiştir." dedi. Ben de: "Nerede kalıyor?" dedim. O da: "Hurmalıklar diyarı Yesrib'de." Dedi. Ben de bunun üzerine sabah vaktine doğru deveme bindim ve yola koyuldum. Nihayet Medine'ye geldim. Oraya varınca Rasulullah beni gördü ben de başımdan geçenleri ona anlatmadan o bana anlattı ve beni İslama çağırdı ben de müslüman oldum." Said b. Cübeyir dedi ki: "Bizler bu ayetin onun hakkında nazil olduğunu bilirdik." (Haraiti, Kitabu Havatifu'l-can; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

16) Mukatil dedi ki: "Bu ayet yedi sene üzerlerine yağmur yağmayan Kureyş kafirleri hakkında nazil olmuştur." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

18) İbn Abbas dedi ki: "Cinler: 'Ya Rasulallah! Bize izin ver de bizler de senin mescitlerinde seninle birlikte namazlara şahitlik edip kılalım. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Said b. Cübeyir dedi ki: "Bizler senden görünmez iken mescide gelmemize ne dersin? Ya da biz senden görünmez iken seninle birlikte namaza şahitlik etmeye ne dersin?" dediler. Bundan dolayı bu ayet indi." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

22) Hadrami dedi ki: "Cinler eşrafından bir cin şöyle dedi: "Muhammed ancak Allah'tan kendini kurtarmayı istiyor, ben de onu kurtaracağım." Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MÜZZEMMİL SURESİ

1) Cabir dedi ki: "Kureyş kabilesi Daru'n-Nedve'de toplanıp: "Muhammed'e insanların kaçacağı bir isim takın." Dediler. Bazıları "Kahin" deyince, öbürleri: "O kahin değildir." Dediler. Onlar bu sefer: "Delidir." Deyince, öbürleri: "O, deli değildir." Dediler. "Sihirbazdır." Dediler. Öbürleri de: "Sihirbaz değildir." Dediler. Durum Nebi'ye (s.a.v.) ulaşınca elbisesine bürünüp örtündü. Cibril de gelip ona bu ayeti okudu." (Bezzar; vehimli bir senedle Taberani; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbrahim en-Nehai dedi ki: "Bu ayet bir latifede bulunurken nazil olmuştur." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

2) Aişe dedi ki: "Bu ayet inince bir sene boyunca ayakları şişinceye kadar kıyamda durdular. Bundan dolayı "Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun!" (Müzzemmil: 73/20) ayeti nazil oldu." (Hakim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MÜDDESSİR SURESİ

Vahyin kesilmesinden sonra ilk nazil olan sure Müddessir suresidir.

Yahya b. Ebi Kesir dedi ki: "Ebu Selem b. Abdurrahman'a önce Kur'an'ın hangi suresinin indirildiğini sordum. O da: "Müddessir suresi." dedi. "Peki Alak suresi ne oluyor?" dedim. O dedi ki: "Ben de Cabir b. Abdullah el-Ensari'ye Kur'an'dan hangi kısmın önce indirildiğini sordum. O da "Müddessir." dedi. Dedim ki: "Alak suresi değil mi?" Cabir de dedi ki: "Rasulullah'ın bize anlattığını ben de size anlatayım: Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: *"Bir ay kadar Hira dağında kaldım. Sonra bir ayı tamamlayınca aşağı indim. Vadiyi ortalamıştım ki, bana seslenildi. Bunun üzerine önüme, arkama, sağıma ve soluma baktım, hiç kimseyi göremedim. Sonra tekrar bana*

Convert html to pdf online with PDFmyURL

seslenildi. Başımı yukarı kaldırdım, bir de ne göreyim O (Cebrail) semada Arş üzerinde duruyor. Eve geldim ve dedim ki: 'Beni örtün, beni örtün!' Üzerime su döktüler. Allah teala da bu ayeti indirdi." (Buhari, Bed'u'l-Vahy: 4; Bed'u'l-Halk: 3238; Tefsir: 4922-4926 ve 4954; Edeb: 6214; Müslim, İman: 257/161; Tirmizi, Tefsir: 3325; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Abbas dedi ki: "Velid b. Muğire bir gün Kureyş için yemek yaptırmıştı. Yemek yedikleri zaman Velid onlara dedi ki: "Bu adam (Muhammed) hakkında ne diyorsunuz?" Bazıları: "Sihirbaz" dediler. Ötekileri de: "O, sihirbaz değildir." dediler. Bunun üzerine onlar: "Kahindir." dediler. Ötekileri de: "Kahin de değildir." dediler. Onlar: "Şairdir." dediler. Öbürleri de: "Şair de olamaz." dediler. Onlar da: "Büyülenmiş." Dediler. Bu haber Rasulullah'ın kulağına ulaşınca hüzünlendi ve başını sokup örtünmeye başladı. Allah da bu surenin ilk yedi ayetini indirdi." (Taberani zayıf senedle; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

11) İbn Abbas şöyle dedi: "Velid b. Muğire Rasulullah'a geldi. Rasulullah da ona Kur'an okudu ve o sanki yumuşadı. Bu durumdan Ebu Cehil haberdar oldu. Velid'e dedi ki: "Amca kavmin senin için mal toplayıp sana vermek istiyor. Sen ise Muhammed'e gidip O'nun tarafıyla temasta bulunuyorsun." Velid: "Kureyş bilir ki benim malım çoktur." dedi. Ebu Cehil de: "Onu inkar ettiğine ve O'ndan hoşlanmadığına dair bir söz söyle, bu söz kavmine ulaşır." dedi. O da dedi ki: "Ne söyleyeyim? Vallahi bilirsiniz ki aranızda benden daha iyi şiir söyleyen yoktur. Recezi ve kaideleri de benden daha iyi bilen yoktur. Vallahi onun söyledikleri bunlara benzemiyor. Vallahi onun sözlerinde bir tatlılık ve tazelik var. Onun sözlerinin üstü bol meyve, altı bol su verir. O yücedir, ondan yüce yoktur." Ebu Cehil dedi ki: "Sen, onun hakkında birşey söylemedikçe kavmin senden razı olmayacak." Velid dedi ki: "Beni rahat bırak. Onun hakkında düşüneyim." Daha sonra da: "Bu ancak başkasından öğrenilen bir sihirdir." dedi. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi. (Sahih hadis, Hakim, Müstedrek: 2/506; Suyuti, ed-Dürr: 6/282; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İbn Cerir ve İbn Ebi Hatim de bunun benzerini başka bir yolla tahric etmiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

18) Mücahid dedi ki: "Velid b. Muğire Rasulullah ve Ebu Bekir ile beraber oluyordu. Kureyş onun müslüman olduğunu zannetti. Bunun üzerine Ebu Cehil Velid'e dedi ki: "Kureyş, senin Muhammed'e ve İbn Ebi Kuhafe'ye gittiğini ve onların da sana yemek yedirdiğini zannediyor." Velid Kureyş'e şöyle dedi: "Siz, şerefli ve akıllı insanlarsınız, Muhammed'i deli zannediyorsunuz. Onun hiç deliliğini gördünüz mü?" Onlar da: "Hayır!" dediler. Velid: "Siz Muhammed'i kahin zannediyorsunuz. Onun hiç kehanette bulunduğunu gördünüz mü?" diye sordu. Onlar da: "Hayır!" dediler. Velid: "Siz onu şair zannediyorsunuz. Onun hiç şiir söylediğini gördünüz mü?" dedi. Onlar: "Hayır!" dediler. Velid bu sefer: "Siz onu yalancı zannediyorsunuz. Onun hiç yalanını tecrübe ettiniz mi?" diye sordu. Onlar: "Hayır!" dediler. Bunun üzerine Kureyş Velid'e dedi ki: "O nedir?" (Velid düşündü, sonra baktı, sonra yüzünü çevirdi) ve dedi ki: "O, ancak bir sihirbazdır.Onun söyledikleri de sihirden başka bir şey değildir." Bunun üzerine bu ayetler indi. (Hakim, Müstedrek: 2/506; Suyuti, ed-Dürr: 6/282; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

30) Berra dedi ki: "Yahudilerden bir gurup, Nebi'nin ashabından olan bazı kimselere cehennemin bekçilerinden sordular. Sahabeler de bunu Rasulullah'a gelip sordular. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Ebi Hatim; Beyhaki, Ba's; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

31) İbn İshak dedi ki: "Bir gün Ebu Cehil: "Ey Kureyş topluluğu! Muhammed sizleri cehennemde azablandıracak olan Allah'ın askerlerinin ondokuz olduğunu sanmaktadır. Halbuki siz insanlar arasında en fazla olan kimselersiniz. Hiç sizden yüz kişi onlardan bir kişiye karşı acze düşer mi?" dedi. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." Bunun benzerini Katade'den de tahric etmiştir." (Suyuti,

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Süddi dedi ki: "Bu ayet inince Kureyş'den Ebu'l-Eşed diye çağrılan bir adam: "Ey Kureyş topluluğu! Ondokuz (melek) sakın sizi endişeye düşürmesin. Ben sağ omuzumla on tanesini, sol omuzumla da dokuz tanesini hallederim, onları sizden alıkoyarım." Dedi. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

52) **Süddi dedi ki: "Bazıları dedi ki: "Şayet Muhammed doğru söylüyorsa o zaman bizden her birimizin başının altında ateşten kurtulduğumuza ve emniyette olduğumuza dair bir sahife bulup versin." dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)**

KIYAME SURESİ

3) Bu ayet Adiy b. Rabia hakkında inmiştir. O Nebi'ye geldi ve şöyle dedi: "Bana Kıyamet gününden, nasıl olacağından, Kıyamet'in halinden, durumundan bahset. O'nun hali, durumu nasıldır?" Nebi de ona bu hususta yeterli bilgiyi verdi. Adiy b. Rabia şöyle dedi: "Bu günü gözümle görsem bile seni tasdik etmem ey Muhammed, ona iman etmem. Allah şu kemikleri bir araya toplayabilir mi?" Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi. (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
16) İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah'a vahiy indiği zaman onu ezberlemek için dilini hareket ettirirdi. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi." (Buhari; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
34) İbn Abbas dedi ki: "Müddessir: 74/30 ayeti inince Ebu Cehil Kureyş'e dedi ki: "Analarınız ölesice! Bir davar çocuğunun oğlu sizlere cehennemin bekçilerinin on dokuz olduğunu söylüyor. Halbuki siz sayı bakımından ondan daha çokcasınız. Yoksa sizden on kişi bir tane cehennem bekçisini acze uğratamayacak mı?" dedi. Bundan dolayı Allah teala Rasulüne bu ayeti indirdi ki Ebu Cehil'e okusun." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Said b. Cübeyir İbn Abbas'a: "Bu ayet Rasulullah tarafından mı yoksa Allah tarafından mı söylenmiştir?" diye sordu. İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah tarafından söylenmiş, sonra da Allah ayeti indirmiştir." (Nesai; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İNSAN SURESİ

8) İbn Abbas dedi ki: "Ali b. Ebi Talib, bir geceliğine biraz arpa karşılığında, bir hurma bostanını sulamak üzere kendisini ücretlendirmişti. Sabah olunca arpayı aldı ve onun üçte birini ekmek yapıp yemek için öğüttü. Ekmeğin pişmesi tamamlanınca bir fakir geldi. Pişen ekmeği çıkarıp ona verdiler. Sonra arpadan artakalan kısmın ikinci üçte birini öğüttü ve pişirdiler. Bu sefer bir yetim geldi. Onlardan yiyecek istedi. Onlar da pişirdiklerini ona yedirdiler. Sonra arpadan geriye kalan kısmı öğüttü. Pişirilme işi tamamlanınca müşriklerden bir esir geldi. Pişirilen ekmeği ona yedirdiler ve günlerini böylece geçirdiler. Bunun üzerine bu ayetler nazil oldu." (Senedi yoktur. İbn Merdiveyh ed-Dürr: 6/299'da zikretmiştir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Cerir dedi ki: "Rasulullah müslümanları esir almazdı. Bu ayet şirk ehlini esir almanın caizliğini bildirmek için inmiştir. Rasulullah onlara iyi mumaele yapmayı tavsiye ederdi." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
20) İkrime dedi ki: "Nebi (s.a.v.) ceridden bir hasır üzerinde oturur bir vaziyette bulunduğu bir sırada Ömer b. Hattab kendisine

Convert html to pdf online with PDFmyURL

çıkageldi. Rasulullah'ın sırtında hasırda uzandığı için hasırın izi belli olmuştu. Ömer (r.a.) bunu görünce ağlamaya başladı. Nebi (s.a.v.) "Niçin ağlıyorsun?" dedi. Ömer: "Kisra ve mülkünü, Hürmüz ve mülkünü, Habeş sahibi ile mülkünü hatırlayıp düşündüm de Sen Allah'ın Rasulüsün ve çakıl taşlı hasırda oturuyorsun!" dedi. Bunun üzerine Rasulullah şöyle buyurdu: *"İstemez misin ki dünya onların, ahiret ise bizim olsun!?"* Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

24) Katade dedi ki: "Ebu Cehil dedi ki: "Muhammed'i namaz kılarken görürsem boynuna toprak atacağım." Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Abdurrezzak; İbn Cerir; İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MÜRSELAT

48) Mücahid dedi ki: "Bu ayet Sakif kabilesi hakkında nazil olmuştur." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

NEBE

1) Hasan dedi ki: "Nebi (s.a.v.) gönderilmeye başlayınca müşrikler kendi aralarında konuşmaya başladılar. Bunun üzerine bu ayet indi." (İbn Cerir, İbn Ebi Hatim, Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

12) Muhammed b. Ka'b dedi ki: "(Naziat: 79/10-11) ayeti nazil olunca Kureyş kafirleri: "Şayet biz öldükten sonra diriltilirsek o zaman hüsrana uğrarız." dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Said b. Mansur; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

42) Aişe dedi ki: "Rasulullah'a kıyametten soruldu. Sonunda bu ayetler nazil oldu." (Hakim; İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Abbas dedi ki: "Mekke müşrikleri dalga geçerek Rasulullah'tan kıyametin ne zaman kopacağını sordu. Bunun üzerine bu ayetler nazil oldu." (İbn Ebi Hatim, Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

43) Tarık b. Şihab dedi ki: "Rasulullah'a çokça kıyamet hakkında sorarlardı. Bunun üzerine bu ayetler nazil oldu." (Taberani; İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Ebi Hatim de bunun benzerini Urve'den tahric etmiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

ABESE

1) Bu zat İbn Ümm-i Mektum'dur. Bu mesele şöyle olmuştur: "Nebi (s.a.v.) Utbe b. Rabia, Ebu Cehil b. Hişam, Abbas b. Abdulmuttalib, Ubeyy ve Ümeyye b. Halef ile konuşuyor, onları Allah'a davet edip, onların müslüman olmalarını umuyordu. Bu arada İbn Ümm-i Mektum Rasulullah'a geldi. Ama olduğu için Rasulullah'ın başkalarıyla meşgul olduğunu bilmiyordu. Birkaç defa: "Ey Allah'ın Rasulü, Allah'ın sana öğrettiğinden bana da öğret." dedi. Bu isteğini tekrarlıyordu. Sözünü kestiği için Rasulullah'ın yüzünde hoşnutsuzluk alameti belirdi. Rasulullah kendi kendine şöyle dedi: *"Şu Kureyş'in ileri gelenleri şöyle derler: 'Ona uyanlar ancak körlerdir, sefil kimselerdir ve kölelerdir."* Bundan dolayı Rasulullah yüzünü kırıştırdı ve İbn Ümmü Mektum'a sırtını çevirip, kendileriyle konuştuğu kimselere yönünü çevirdi. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi. Bu olaydan sonra Rasulullah ona ikram ederdi ve her gördüğünde şöyle derdi: *"Merhaba kendisinden dolayı Rabbimin beni azarladığı kimse!"* (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Aişe (r.a.) şöyle dedi: "Bu ayetler, ama olan İbn Ümm-i Mektum hakkında nazil oldu. O, Rasulullah'a geldi ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, beni irşad et." O esnada Rasulullah'ın yanında müşriklerin büyüklerinden bazı şahıslar vardı. Rasulullah İbn Ümm-i Mektum'a sırtını döndü, diğerlerine yüzünü çevirdi. Bundan dolayı bu ayet indi." (Tirmizi: 3331. Garib bir hadistir. Hakim, Müstedrek: 2/514. Hadis sahihtir. Bu hadise mürsel hadistir diyenler de olmuştur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Ebu Ya'la da bunun benzerini Enes'den tahric etmiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İkrime dedi ki: "Bu ayet, Utbe b. Ebi Leheb'in: 'Yıldızın Rabbini inkar ettim.' demesi üzerine nazil olmuştur." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

TEKVİR

37) Enes b. Malik'den: "Aişe Nebi'ye: "Bizler çıplaklar olarak mı haşrolacağız?" diye sordu. O da: *"Evet."* buyurdu. Aişe: "Yani iki çirkin yer göründüğü halde mi?" dedi. Bu ayet de bu sebepten dolayı inmiştir." (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
29) Süleyman b. Musa şöyle dedi: "Allah teala Tekvir: 81/28 ayetini indirince Ebu Cehil şöyle dedi: "Bu, bizim bileceğimiz iştir. İstersek istikametimizi düzeltiriz, istemezsek düzeltmeyiz." Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. İbn Cerir; İbn Ebi Hatim; İbn Münzir; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Ebi Hatim de bunun benzerini Ebu Hureyre'den tahric etmiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İNFİTAR SURESİ

6) İkrime dedi ki: "Bu ayetUbeyy b. Halef hakkında nazil olmuştur." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MUTAFFİFİN

1) İbn Abbas dedi ki: "Nebi (s.a.v.) Medine'ye ayak bastığında, Medine halkı ölçme bakımından insanların en kötüsü idi. Bundan dolayı Allah teala bu ayetleri indirdi." (Nesai, Tefsir: 674; İbn Mace, Ticaret: 2223; Hakim, Müstedrek: 2/33; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Kurazi şöyle dedi: "Medine'de ölçme ve tartıda hile yapan bazı tüccarlar vardı. Onların alış-verişleri kumara benzerdi: Münabeze, Mülamese ve Muhatara. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi. Rasulullah da çarşıya çıktı ve bu ayetleri okudu." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Süddi şöyle dedi: "Rasulullah Medine'ye ayak bastığında orada Ebu Cüheyne adında bir adam vardı. Onda iki tane ölçek vardı. Ölçeğin birisiyle verirdi, diğeriyle alırdı. Bu ayet de bu sebepten dolayı inmiştir." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

TARIK

1) Bu ayetler Ebu Talib hakkında inmiştir. O, Rasulullah'a geldi ve ona biraz ekmekle biraz da süt verdi. Rasulullah oturarak getirilenleri yerken bir yıldız kaydı ve yıldızın aktığı yer ateş oldu. Ebu Talib bundan korktu ve: "Bu nedir?" diye sordu. Rasulullah buyurdu ki: *"Bu, kendisiyle şeytanların vurulduğu bir yıldızdır ve o Allah'ın ayetlerinden bir ayettir."* Ebu Talib hayret etti. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
5) İkrime dedi ki: "Bu ayet, Ebu'l-Eşed hakkında inmiştir. Bir sefer serzenişte bulunarak şöyle dedi: "Ey Kureyş topluluğu, kim beni Muhammed'den kurtaracaksa ona şu şu var. Şüphesiz Muhammed cehennem bekçilerinin on dokuz tane olduğunu söylüyor. Ben ise on tanesini tek başıma dokuz tanesini de sizin yardımınızla hallederim." dedi. (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

6) İbn Abbas dedi ki: "Nebi'ye Cebrail vahiy getirdiği zaman Nebi (s.a.v.) vahyin başını okumadan Cebrail gitmezdi. Bunu da unutmaktan korktuğu için yapmaktaydı." Bunun üzerine Allah teala bu ayeti indirdi." (Hadisin isnadında Cüveybir vardır. Kendisi gerçekten zayıf birisidir. Taberani; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

ĞAŞİYE SURESİ

17) Katade dedi ki: "Yüce Allah cenettekileri vasıflayınca delalet ehli kimseler bundan dolayı gıpta ettiler. Allah da bu ayeti indirdi." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

BELED

27) Büreyde dedi ki: "Bu ayet Hamza hakkında inmiştir." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Abas dedi ki: "Rasulullah (s.a.v.): *'Her kim Rume kuyusunu satın alır ve bunu azaptan kurtulma vesilesi yaparak vakfederse, Allah da onu bağışlar.'* Bunun üzerine kuyuyu Osman (r.a.) satın aldı. Sonra da ona: *"Bu kuyu ile insanlara su dağıtmayı ister misin?"* diye buyurdu. O da: "Evet." Dedi. Bundan dolayı da Allah Osman hakkında bu ayeti indirdi." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

LEYL SURESİ

1) İbn Abbas dedi ki: "Hurma ağacı olan birisi vardı. O hurma ağacının dalları, çoluk çocuğu bulunan bir adamın evine doğru uzanıyordu. Hurma sahibi evine geldiğinde, hurma ağacına çıkar ve hurmadan almak isterdi. Çok kere hurma dökülürdü ve o fakirin çocukları da bunu alırlardı. Adam da hurma ağacından iner, hurmaları fakirin çocuklarının elinden alırdı. Eğer hurmayı çocuklardan birisinin ağzında bulursa, parmağını ağzına sokar ve hurmayı çıkarırdı. Fakir adam bu durumu Nebi'ye şikayet etti ve hurma sahibinden kendisine ulaşan eza ve cefayı haber verdi. Nebi: *"Sen git!"* buyurdu. Rasulullah hurma sahibiyle karşılaştı ve şöyle buyurdu: *"Dalları falancanın evinde bulunan hurmanı bana ver, onun yerine cennette sana bir hurmalık verilir."* Hurma sahibi: "O bana verilmiştir. Benim daha çok hurmalarım var. Cennette meyveleri bundan daha hoşuma giden hurmalıklar yoktur." dedi. Sonra adam gitti. Rasulullah'tan bu sözü işiten başka bir adam Rasulullah ile karşılaştı ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, o adama verdiğini bana da verir misin? Yani o hurmalığı alırsam cennette bana da bir hurmalık verir misin?" dedi. Rasulullah: *"Evet."* buyurdu. Bu şahıs gitti, hurmalığın sahibiyle pazarlık etti. "Sen bu hurmalığa karşılık Muhammed'in cennette bana bir hurmalık vereceğini anladın mı?" dedi. Bu sefer diğeri şöyle dedi: "Onun hurmaları benim hoşuma gidiyor." O da: "Onu satmak ister misin?" diye sordu. Hurma sahibi: "Hayır, bana verileceğini zannedemediğim bir şeye karşılık ancak onu verebilirim." dedi. Alıcı: "Peki, o zaman bizden ne istersin?" dedi. O da: "Kırk hurma isterim." dedi. Müşteri ona: "Çok istedin. Bahçene düşen bir hurmana karşılık kırk hurma istiyorsun." dedi. Satıcı sustu. Alıcı: "Sana kırk hurmalık veriyorum." dedi. Satıcı: "Eğer doğru söylüyorsan bana şahit getir." dedi. Satıcı oradan geçen bir grup insanı davet etti. Ona kırk hurmalık vereceğine dair onları şahit tuttu. Sonra Rasulullah'a gitti ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, hurmalık artık benim mülkümdür. Senin tasarrufun altındadır." Bunun üzerine Rasulullah evin sahibine gitti ve ona şöyle dedi: "Hurma senin ve evlatlarınındır." Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul; İbn Kesir, bu çok garib bir rivayettir, demiş.)

İbn İshak, Abdullah'tan şunu rivayet etmiştir: "Ebu Bekir, Bilal'i Ümeyye b. Halef'ten on altına satın aldı ve serbest bıraktı. Bunun

Convert html to pdf online with PDFmyURL

üzerine Allah teala ilk dört ayeti indirdi. Yani Ebu Bekir'in çalışması başka, Ümeyye'ninki başkadır." (Suyuti, ed-Dürr: 6/358; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

5) Ali (r.a.) şöyle dedi: Rasulullah buyurdu ki: *"Sizden hiçbir kimse yoktur ki onun cennetteki veya cehennemdeki yeri yazılmış olmasın."* Sahabeler dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulü, biz tevekkül etmeyelim mi?" Buyurdu ki: *"Amel ediniz. Zira herkes yaratıldığı şeye müyesserdir (onunla amel edecektir)."* Sonra bu ayetleri okudu." (Buhari, Cenaiz: 1362, Tefsir: 4945, Edeb: 6217, Kader: 6605, Tevhid: 7552, Müslim, Kader: 6, 7/2647; Ebu Davud, Sünnet: 4694; Tirmizi, Kader: 2136; Nesai: 698, 699; İbnMace: 78; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Abdullah, ailesinden birinden rivayet etti: "Ebu Kuhafe oğlu Ebu Bekr'e şöyle dedi: "Oğulcağızım görüyorsun ki sen zayıf bir köleyi satın alıp salıveriyorsun. Eğer sen kuvvetli kimseleri hürriyetine kavuştursaydın, seni düşmanlarından korurlar ve senin önünde dikilirlerdi." Ebu Bekir de: "Babacığım ben, isteyeceğimi ancak Allah'tan istiyorum." dedi. Bunun üzerine bu ayetler indi." (Hakim, Müstedrek: 2/525; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İbn Zübeyr minberdeyken onu işiten kimse şöyle dediğini söylüyor: "Ebu Bekir zayıf köleleri satın alıp salıveriyordu. Babası Ebu Bekr'e dedi ki: "Oğlum keşke sen, sırtını koruyacak kimseleri satın alıp da salıversen." O da dedi ki: "Ben sırtımın müdafasını murad etmiyorum. Bunun üzerine bu ayetler indi. (Senedi yoktur. Bezzar; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Urve dedi ki: "Ebu Bekir yedi kölesini sırf Allah'ın rızasını elde etmek, azabından kurtulmak için azad etmiştir. Bunun üzerine bu ayetler onun hakkında inmiştir." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

19) İbn Abbas dedi ki: "Bilal müslüman olunca putlara gidip üzerlerine bevletti. O Abdullah b. Cud'an'ın kölesi idi. Bunun üzerine müşrikler Bilal'in yaptığını ona şikayet ettiler. O da onu müşriklere teslim etti ve putları için yüz deve kestiler. Onlar da Bilal'i yakalayıp kızgın taşlar üzerine yatırıp kendisine işkence etmeye başladılar. O ise: "Allah bir, Allah bir." diyordu. Bu esnada Rasulullah ona uğrayıp:

"Allah bir, Allah bir demen seni kurtaracaktır." buyurdu. Sonra Rasulullah Bilal'in Allah yolunda işkence edilişini Ebu Bekir'e haber verdi. Ebu Bekir de bir batman altın yüklenip, gidip onu bu altın karşılığında satın aldı. Bunun üzerine müşrikler dediler ki: "Ebu Bekir bu işi ancak Bilal'in kuvvetli bir adam oluşuna karşılık böyle yaptı." Bunun üzerine bu ayetler indi. (Senedi yoktur. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

DUHA SURESİ

1) Cündüb şöyle dedi: Rasulullah hastalanmıştı. Bir veya iki gece namaza kalkmamıştı. Kureyş'ten bir kadın Rasulullah'a şöyle dedi: "Şeytanın seni terkettiğini görüyorum." Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (Buhari, Cihad: 2802; Edeb: 6146; Müslim, Cihad ve Siyer: 112, 113/1796; Tirmizi, Tefsir: 3345; Taberani, el-Kebir: 2/173; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Zeyd b. Erkam dedi ki: "Rasulullah günlerce beklediği halde Cebrail vahiy getirmemişti. Ebu Leheb'in karısı Ümmü Cemil: Arkadaşının seni terkettiğini ve sana darıldığını görüyorum." dedi. Bunun üzerine bu ayetler indi." (Hakim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Lübab-ı Nükul)
Hişam b. Urve babasından şunu haber verdi: "Cebrail Rasulullah'a vahiy getirmekte gecikti de bundan dolayı Rasulullah çok korktu ve endişe etti. Bunun üzerine Hatice Rasulullah'a: "Senin bu şikayetlenmeni, sızlanmanı gördüğünden dolayı Rabbin sana darıldı." Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (Mürsel hadistir. Hakim, Müstedrek: 2/610, 611; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Hafız İbn Hacer: "Ümmü Cemil ve Hatice'den gelenler hakkında açık olan bunu söylemiş olduklarıdır. Ancak Ümmü Cemil bunu dalga geçerek söylemiş, Hatice (r.a.) ise üzülerek söylemiştir." demiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Hafs b. Said el-Kureşi dedi ki: "Bana annem anlattı. O da annesi Havle'den –Havle Rasulullah'ın hizmetçisi idi.- işitmişti. Bir gün eve bir köpek yavrusu girdi ve orada öldü. Rasulullah günlerce bekledi. Kendisine vahiy gelmiyordu. Buyurdu ki: *"Ey Havle, benim evime ne oldu ki Cebrail evime gelmiyor?"* Havle: "Ben evi temizlesem, hazırlasam." dedim. Evi hazırladım, temizledim, süpürge ile sedirin altını süpürdüm. Bir de baktım ki sedirin altında ağır bir şey var. Onu sedirin altından çıkarıncaya kadar uğraştım. Bir de ne göreyim. Ölü bir köpek yavrusu. Onu oradan aldım ve duvarın arkasına attım. Rasulullah sakalı titreyerek geldi. Vahiy geldiği zaman onu bir titreme alıverirdi. Buyurdu ki: *"Ey Havle beni ört."* Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (Suyuti, ed-Dürr: 6/361; Heysemi Mecmau'z-zevaid: 7/138; Taberani; İbn Ebi Şeybe, Müsned; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Hafız İbn Hacer: "Bu kıssa meşhurdur.Ancak iniş sebebinin bu oluşu gariptir.Hatta sahihdeki rivayetlerce şaz ve merduttur." demiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
4) İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah kendisinden sonra ümmetine müyesser olacak fetihleri gördü. Bundan dolayı çok sevindi. Allah teala da bu ayetleri indirdi. Allah kendisine cennette bin adet, mercanla inciden yapılmış köşk verdi. O köşkün toprağı misktendir. Her bir köşkte onun için gerekli olan –bunlar ister zevceler bakımından olsun, isterse hizmetçiler bakımından olsun- şeyler vardır." (İsnadı hasendir. Hakim, Müstedrek: 2/526, Taberani; Beyhaki, Delail; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
6) İbn Abbas'tan Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: *"Ben Rabbimden çok şeyler istedim, hatta istemediğim şeyi de istedim. Dedim ki: "Ey Rabbim, Sen benden önceki rasullerden bazısına rüzgarı hizmetçi kıldın.* –Burada Davud'un oğlu Süleyman'ı zikretti- *Bazısı da ölüleri diriltiyordu.* –Burada Meryem oğlu İsa'yı zikretti- *İşte onlardan bazılarına şunu verdin, bazılarına şunu verdin." Allah buyurdu ki: "Bir yetim iken, seni bulup da barındırmadı mı?" Dedim ki: "Evet Ya Rabbi!" Cenab-ı hak buyurdu ki: "Ve seni yol bilmez iken, doğru yola yöneltip iletmedi mi?" Dedim ki: "Evet Ya Rabbi!" Cenab-ı hak buyurdu ki: "Bir yoksul iken seni bulup zengin etmedi mi? Dedim ki: "Evet Ya Rabbi!" Cenab-ı hak buyurdu ki: "Biz senin göğsünü yarıp-genişletmedik mi? Yükünü üzerinden indirip atmadık mı?" Dedim ki: "Evet Ya Rabbi!"* (Senedi hasendir. Taberani el-Kebir: 11/455; Beyhaki, ed-Delail: 7/63; Heysemi, Mecmau'z-zevaid: 8/253; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

İNŞİRAH SURESİ

6) Bu ayet müslümanları fakirlikleri sebebiyle ayıplayan müşrikler hakkında nazil olmuştur. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Hasan dedi ki: "Bu ayet indiği zaman Rasulullah şöyle buyurdu: *"Müjde olsun sizlere! Sizlere kolaylık geldi. Artık zorluk asla iki kolaylığa galip gelemez."* (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

TİN SURESİ

5) İbn Abbas bu ayet hakkında dedi ki: "Bunlar Rasulullah'ın zamanında ömürleri en rezil bir hale gelen kimseler hakkında inmiştir. Akılları gittiği zaman onların durumu Rasulullah'a sorulunca Allah onların akıllarının gitmeden evvelki hallerinin geçerli olduğunu, ecirlerinin boşa gitmediğini söylemiştir." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

ALAK SURESİ

Aişe şöyle dedi: "Rasulullah'a gelen ilk vahiy, uykuda sadık rüya ile olmuştur. O hiçbir rüya görmezdi ki, sabah aydınlığı gibi olmasın. Sonra yalnızlık kendisine sevdirildi. İbadet etmek üzere Hira dağına giderdi. Ve o bunun için azık hazırlardı. Nihayet Hira mağarasında iken, hak olan vahiy ona geldi. Melek ona gelince: "Oku!" dedi. Rasulullah dedi ki: "Ben de ona: 'Okuma bilmem.' dedim. Melek bunun üzerine beni tuttu ve takatim kesilinceye kadar sıkıverdi. Sonra beni salıverip, tekrar 'Oku!' dedi. Ben de: 'Ben okuyamam.' dedim. Tekrar beni tuttu ve ikinci kez takatim kesilinceye kadar sıkıverdi. Sonra beni bırakarak 'Oku!' dedi. Ben de yine 'Okuyamam.' dedim. O yine beni tuttu. Üçüncü kez takatim kesilinceye kadar sıktı ve salıverdi. Sonra bu surenin ilk beş ayetini indirdi. Rasulullah'ı titreme alarak bu ayetlerle geri döndü ve nihayet Hatice'nin yanına geldi, şöyle dedi: *"Beni örtün."* Onlar da kendisini örttüler. Korku kendisinden gidince dedi ki: *"Ya Hatice, bana ne oluyor?"* ve olanları Hatice'ye anlattı. "Kendimden korktum." dedi. Hatice de kendisine dedi ki: "Hayır kendini ferah tut, vallahi Allah seni asla rüsvay etmeyecektir. Zira sen akrabayı gözetir, sözü doğru söyler, meşakkati yüklenir, misafiri ağırlar, hak yolunda nevbet nevbet gelen musibetlere karşı insanlara yardım edersin." (Buhari, Tefsir: 4956; Müslim, İman: 142, 160, 253; Hakim, Müstedrek: 3/183; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Aişe dedi ki: "Kur'an'dan ilk inen Alak: 96/1 ayeti kerimesidir." (Sahih hadistir. Hakim, Müstedrek: 2/529; Beyhaki, Delailu'n-nübüvve: 2/155; ed-Dürr: 6/368; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Hasan dedi ki: "Kur'an'dan ilk nazil olan 'Bismillahi'r-Rahmani'r-Rahim'dir. İşte Mekke'de Kur'an'dan ilk nazil olan budur. İlk nazil olan sure de Alak suresidir." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Muhammed b. Abbad b. Cafer el-Mahzumi dedi ki: "Alimlerden birisinin şöyle dediğini işittim: "Allah'ın Rasulü'ne ilk indirdiği Alak suresinin ilk beş ayetidir." Dediler ki: "Hira'da bulunduğu günde Rasulullah'a ilk nazil olunanlar işte bunlardır. Bundan sonra Allah'ın dilediği kadar diğerleri nazil oldu." (Bu eser Aişe'nin Hakim'de geçen hadisiyle aynı görüşü paylaşıyor. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Hüseyin b. Ali dedi ki: "Rasulullah'a Mekke'de ilk inen sure Alak suresidir. Son inen sure ise Mü'minun veya Ankebut suresidir. Medine'de ilk inen sure Mutaffifin, son inen sure ise Tevbe suresidir. Rasulullah'ın Mekke'de ilk ilan ettiği sure Necm suresidir. Cehennem

ehline en çetin gelen ayet: "Haydi tadın bakayım. Zira size azaptan başka hiçbir şey artırmayız." ayetidir. Kur'an'da Allah'ı birleyen ehl-i tevhid için en fazla ümit verici ayet *"Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bundan başkasını dilediği kimse için bağışlar."* (Nisa: 4/116) ayetidir. Rasulullah'a en son inen ayet "Allah'a dönürüleceğiniz bir günden sakının!" (Bakara: 2/281) ayetidir. (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

6) Ebu Hureyre dedi ki: "Ebu Cehil, müşriklere hitaben: "Muhammed sizin yanınızda toprağa secde mi ediyor?" dedi. "Evet." dediler. Ebu Cehil dedi ki: "Lat ve Uzza'ya yemin olsun ki, Muhammed'i böyle yaparken görürsem boynuna toprak atacağım ve yüzünü

Convert html to pdf online with PDFmyURL

toprağa gömeceğim.” dedi. Bunun üzerine bu ayet indi. (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
9) İbn Abbas dedi ki: “Rasulullah namaz kıldığı zaman Ebu Cehil ona engel olurdu. Bunun üzerine bu ayetler nazil oldu.” (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

17) **Bu ayetler Ebu Cehil hakkında nazil olmuştur. İbn Abbas dedi ki: “Rasulullah namaz kılıyordu. Ebu Cehil geldi ve dedi ki: “Ben seni bundan men etmemiş miydim?” Rasulullah ona döndü ve ona sert bir mukabelede bulundu. Bunun üzerine Ebu Cehil: “Vallahi sen bilirsin ki çoğunluk benden yanadır.” dedi. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi. Vallahi eğer o arkadaşlarını çağırsaydı, Allah’ın zebanileri onu yakalayacaklardı.” (Tirmizi, Tefsir: 3349. Tirmizi bu hadisin hasen, garib ve sahih olduğunu söylemiştir. Nesai, Tefsir: 704; Ahmed b. Hanbel, Müsned: 1/256; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)**

KADR SURESİ

1) Hasan b. Ali dedi ki: “Nebi’ye kendi minberi üzerinde Beni Ümeyye gösterildiği zaman bunu hoş karşılamadı. Bunun üzerine Kevser ve Kadr sureleri indi. Öyleki bunlar nebinin Beni Ümeyye’den, herşeyden daha öncelikli olduğunu göstermektedir.” (Tirmizi; Hakim; İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Kasım el-Haddani dedi ki: “Biz bir de saydık ki bu bin ay olmakta ne artmakta ne de eksilmektedir.” Tirmizi, bu gariptir, demiş. Müzni ve İbn Kesir ise gerçekten bu münkerdir, demiştir.
3) Mücahid dedi ki: Nebi (s.a.v.) İsrailoğullarından silahlanıp da tam bin ay Allah yolunda gündüz cihad eden, gece sabaha kadar namaz kılan bir adamı zikretti. Bundan dolayı müslümanlar hayretler içerisinde kaldılar. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi. Nebi (s.a.v.) buyurdu ki: *“Yani Kadir gecesi, silah kuşanıp cihad eden adamın bin ayından daha hayırlıdır.”* (Mürsel hadistir. İbn Cerir; İbn Ebi Hatim; Suyuti, ed-Dürr: 6/371; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

ZİLZAL SURESİ

1) Bu ayet indiğinde Ebu Bekir oturuyordu. Ağlamaya başladı. Rasulullah ona buyurdu ki: *“Seni ağlatan şey nedir ey Ebu Bekir?”* O da dedi ki: “Beni ağlatan bu suredir. Rasulullah: *“Eğer siz hata yapmayıp, günah işlemeseydiniz, Allah sizden sonra hata yapan ve günah işleyen bir ümmet yaratırdı. Sonra onlara mağfiret edilirdi.”* buyurdu. (Bu hadisin senedinde bulunan Huyey b. Abdullah’ın sika ve zayıflığı hakkında ihtilaf edilmiştir. Fakat senetteki diğer raviler hakkında sıhhatlidirler, ifadesi kullanılmıştır. Heysemi, Mecmau’z-zevaid: 7/141; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
7) Mukatil şöyle dedi: “Bu ayetler iki kişi hakkında inmiştir. Onlardan her birisine bir dilenci gelirdi. O da o dilenciye, hurma, parça ekmek ve ceviz verip şöyle derdi: “Bu da bir şey mi ki, biz verdiğimiz şey üzerine ücretleniriz ve biz de bunu severiz.” Diğer bir adam da az bir günahı önemsemez hafif görürdü. Yalan, gıybet ve harama bakmak gibi. Sonra şöyle derdi: “Bundan bana bir günah hasıl olmaz. Allah ateş ancak büyük günahlara vadetmiştir.” Bunun üzerine Allah bu ayetleri az bir hayra teşvik için indirdi. Zira o yakında çok olur. Ve bir de azımsanan günahtan sakındırmak için indirdi. Zira o yakında çok olur. (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Said b. Cübeyr dedi ki: “İnsan: 76/8 ayeti inince müslümanlar birşey infak edecekleri zaman onu az da olsa geciktirmeden verirlerdi. Öte

Convert html to pdf online with PDFmyURL

yandan bazı kimseler de yalan, göz zinası, gıybet vs. gibi günahlar konusunda kınanmadıklarını zannederlerdi. "Allah, ancak büyük günah işleyenlere ateşi vaad etmiştir." derlerdi. Bunun üzerine bu ayetler indi." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

ADİYAT SURESİ

1) Mukatil dedi ki: "Rasulullah (s.a.v.) Kinane oğullarından bir kabileye bir seriyye gönderdi. Seriyyenin başına el-Münzir b. Amr el-Ensari'yi komutan tayin etmişti. Onlardan bir müddet haber gelmedi. Bunun üzerine münafıklar dediler ki: "Onların hepsi öldürüldüler." Allah teala seriyyeden haber verdi ve bu ayeti indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah atlı bir grup gönderdi de onlardan bir ay geçtiği halde bir haber gelmedi. Bunun üzerine bu ayet indi. Yani burun delikleriyle soluyarak koşan atlara yemin ederim, demektir." (Senedi zayıftır. Bezzar; İbn Ebi Hatim; Hakim; Heysemi. Mecmau'z-zevaid: 7/142; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

TEKASÜR SURESİ

Mukatil ve Kelbi şöyle dedi: "Bu sure Kureyş'ten iki kabile hakkında indi. Abdi Menaf ve Sehm oğulları. Bu iki kabile arasında anlaşmazlık, münakaşa vardı. Hangisinde efendi ve şerefliler çok diye her iki tarafın efendilerini ve şereflilerini saydılar. Abd-i Menaf oğulları: "Biz, efendiler bakımından daha çoğuz ve güç bakımından da daha güçlüyüz, sayı bakımından daha fazlayız." dediler. Sehm oğulları da aynı şeyleri söylediler. Fakat Abd-i Menaf oğulları daha fazla geldiler. Sonra dediler ki: "Ölülerimizi de sayalım." Nihayet ölüleri ziyaret ettiler ve ölülerini saydılar. Bu sefer de Sehm oğulları fazla geldiler. Çünkü onlar cahiliyye devrinde sayı bakımından daha çok idiler." Bu ayet de bu sebepten dolayı indirildi." (Mürsel hadistir. İbn Ebi Hatim; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Katade şöyle dedi: "Bu sure Yahudiler hakkında inmiştir. Yahudiler dedi ki: "Biz falan oğullarından daha fazlayız. Falan oğulları da falan oğullarından daha çoktur." Böylece onları bu çoklukla ilgili iddialaşma ölünceye kadar meşgul etti ve sapıklık da ölünceye kadar bu hal devam etti." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Ali dedi ki: "Biz kabir azabı hakkında şüphe ederdik. Nihayet bu sure indi. Yani kabir azabı hakkında yakında bileceksiniz." (İbn Cerir, Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

HÜMEZE SURESİ

Osman b. Ömer dedi ki: "Bu ayet Ubeyy b. Halef hakkında inmiştir." (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Suddi dedi ki: "Bu ayet Ahnes b. Şüreyk hakkında inmiştir." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Rikka ehlinden birisi dedi ki: "Bu ayet Amir b. el-Cüheni hakkında inmiştir." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn İshak dedi ki: Ümeyye b. Halef, Rasulullah'ı görünce yüzüne karşı alay eder, arkadan da çekiştirirdi. Bunun üzerine bu ayet indi." Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

FİL SURESİ

Convert html to pdf online with PDFmyURL

Bu sure, Fil Ashabının kıssası, Ka'be'yi tahrib etme niyetleri, Allah teala'nın onlara ne yaptığı, beytinden nasıl geri çevirdiği ve onların nasıl helak oldukları hakkında inmiştir. Bu bilinen bir şeydir. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

KUREYŞ SURESİ

Bu sure, Kureyş ve Allah'ın Kureyş'e minneti hakkında inmiştir. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Ümmü Hani b. Ebi Talib'den Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: *"Allah teala Kureyş'i yedi özellikle üstün kıldı. Bu yedi özellik Kureyş'ten önce hiç kimseye verilmediği gibi, daha sonra da hiç kimseye verilmeyecektir. Zira hilafet onlarda kalacak, hacılara su verme onlarda kalacak, nübüvvet onlardadır-ki ben de o kabileden birisiyim-. Fil ashabına karşı onlara yardım olundu. Ve onlar yedi yıl Allah teala'ya ibadet ettiler. Onlardan başka hiç kimse böyle yapmadı. Ve onlar hakkında bir sure inmiştir ki, bu surede onlardan başkasının ismi zikredilmedi."* (Senedi zayıftır. Hakim, Müstedrek: 2/536, Taberani, el-Kebir: 24/409; Suyuti, ed-Dürr: 6/396; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

MAUN SURESİ

Mukatil ve Kelbi şöyle dedi: "Bu sure As b. Vail es-Sehmi hakkında inmiştir." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Cüreyc dedi ki: "Ebu Süfyan b. Harb her hafta iki tane deve keserdi. Ona bir yetim geldi ve ondan bir şey istedi. O da değnekle yetimi kovdu. Bunun üzerine Allah teala bu ayetleri indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas dedi ki: "Bu sure namazlarında mü'minleri görünce riya yapan, gittikleri zaman da namazlarını terkeden, en ufak bir iyiliği dahi olsa meneden kimseler hakkında inmiştir." (İbn Münzir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

KEVSER SURESİ

İbn Abbas dedi ki: "Bu sure As b. Vail hakkında inmiştir. Rasulullah mescidden çıkarken o da mescide giriyordu. Sehm oğulları kapısında karşılaştı ve konuştular. Kureyş'in ileri gelenlerinden bir grup da mescitte oturuyorlardı. As b. Vail mescide girince: "Konuştuğun adam kimdi?" diye sordular. O da: "Şu soyu kesik!" deyip Rasulullah'ı kastetti. Bu olaydan önce Rasulullah'ın Hatice'den dünyaya gelen oğlu Abdullah vefat etmişti. Onlar oğlu olmayan kimseye bu tabiri kullanırlardı. Bunun üzerine Allah teala bu sureyi indirdi. (Senedi yoktur. Suyuti, ed-Dürr: 6/401; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Yezid b. Ruman şöyle dedi: "Rasulullah'ın ismi anıldığında As b. Vail şöyle derdi: 'Bırakın onu, o, soyu kesiğin birisidir. Onun devamı yoktur. Eğer ölürse onun zikri de kesilir ve siz de ondan kurtulursunuz." Bunun üzerine Allah teala bu sureyi indirdi." (Mürsel hadistir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul) İbn Abbas şöyle dedi: "As b. Vail Muhammed'e uğrayarak şöyle derdi. "Ben seni kınıyorum. Zira sen erkeklerden soyu kesik bir insansın." Bunun üzerine Allah teala bu sureyi indirdi." (İbn Cerir: 30/212; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas dedi ki: "Ka'b b. Eşref Mekke'ye gelince Kureyş ona: "Sen onların efendisisin. Görmüyor musun kavminin içindeki bu soyu kesiği! Kendi kendini bizden üstün sanmakta. Halbuki biz hacılara bakan, onları gözeten ve su dağıtan kimseleriz." dedi. O da: "Siz onlardan daha hayırlısınız." dedi. Bunun üzerine bu sure nazil oldu." (Bezzar, sahih isnadla; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İkrime dedi ki: "Nebi'ye (s.a.v.) vahiy inince Kureyş: "Muhammed bizden soyunu yitirdi." dedi. Bunun üzerine bu sure nazil oldu."

Convert html to pdf online with PDFmyURL

(İbn Münzir; İbn Ebi Şeybe, Musannef; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Suddi dedi ki: "Kureyş kabilesi bir adamın erkek oğlu öldüğü zaman: "Filancanın soyu kesildi." derlerdi. Nebi'nin oğlu ölünce As b. Vail: "Muhammed'in soyu kesildi." dedi ve bu sure nazil oldu. (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Muhammed b. Ali dedi ki: "O çocuğun ismi, Kasım'dır." (Beyhaki, Delail; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Mücahid dedi ki: "Bu sure As b. Vail hakkında nazil olmuştur. Nitekim kendisi: "Muhammed'in soyu kesildi." demişti. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul) Ebu Eyyub dedi ki: "Rasulullah'ın oğlu İbrahim vefat edince müşrikler aralarında koşuşturarak: "Şüphesiz bu çocuk bu gece soyu kestirtti." dediler. Bunun üzerine bu sure indi." (Taberani zayıf senedle; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Said b. Cübeyir dedi ki: "Bu sure Hudeybiye günü Nebi'nin yanına Cibril'in gelip: "Kurban kes ve geri dön." demesi üzerine indi. Bunun üzerine Rasulullah ayağa kalktı, fıtır ve kurban hutbesi okudu, sonra da iki rekat namaz kıldı, sonra da kurbanlık hayvanlara yönelip kurban kesti." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul. Suyuti dedi ki: Bunda gerçekten bir gariplik söz konusudur.)
Şemre b. Atıyye dedi ki: "Ukbe b. Ebi Muayt, nebinin bir oğlu kalmadığını öğrenince: "Onun soyu kesiktir." dedi. Bundan dolayı bu sure indi." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Cüreyc dedi ki: "Nebi'nin oğlu İbrahim vefat edince Kureyş: "Muhammed'in soyu kesildi." dediler ve Nebi'ye buğzettiler. Bunun üzerine Rasulullah'ı teselli etmek için bu sure indi." (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

KAFİRUN SURESİ

Bu sure Kureyş'ten bir topluluk hakkında nazil olmuştur. Onlar: "Ey Muhammed, gel sen bizim dinimize tabi ol. Biz de senin dinine tabi olalım. Bir yıl sen bizim ilahlarımıza ibadet et, bir yıl da biz senin ilahına ibadet edelim. Eğer tanrılarımıza ibadet etmek suretiyle bir hayra ulaşırsan, bize iştirak edersin. Biz de bundan bir zevk duyarız. Yok eğer biz senin tanrına ibadet eder, senin elinle bir hayra ulaşırsak, sana iştirak ederiz. Bundan da sen zevk duyarsın." dediler. Rasulullah buyurdu ki: *"Kendisinden başkasını Allah'a şirk koşmaktan Allah'a sığınırım."* Bunun üzerine Allah teala bu surenin tamamını indirdi. Rasulullah erkenden Mescid-i Haram'a gitti. Mescid Kureyşlilerle dolu idi. Bu sureyi sonuna kadar onlara okudu. Bu yüzden Kureyşliler ümitsizliğe düştüler. (Suyuti, ed-Dürr: 6/404; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas dedi ki: Kureyş kabilesi Rasulullah'a mal vermeyi, böylece Mekke'nin en zengin adamı olmasını vaad etmişler, aynı zamanda onu kadınlarla evlendirme vaadinde de bulunmuşlardı. Rasulullah'a şöyle dediler: "Bunları sana vereceğiz ya Muhammed! Ancak ilahlarımıza sövmeyi bırak, onlar hakkında kötü konuşma. Şayet yapmazsan, gel ilahlarımıza bir yıl ibadet et." dediler. Nebi (s.a.v.) de : *"Bir bakayım Rabbim bana neyi emredecek?"* dedi. Allah bu sureyi ve: *"Ey cahiller, Allah'tan başkasına ibadet etmemi mi bana emrediyorsunuz?"* ayetini indirdi. (Taberani; İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul) İbn Münzir de bunun benzerini İbn Cüreyc'den nakletmiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul) Said b. Meyna dedi ki: "Velid b. Muğire, As b. Vail, Esved b. Muttalib ve Ümeyye b. Halef Rasulullah'la karşılaşıp: "Ey Muhammed, haydi gel, taptıklarımıza tap ve biz de taptıklarımıza tapmaya devam edelim. Böylece sen de bize bu konuda iştirak etmiş olursun." dediler. Bunun üzerine bu sure nazil oldu. (İibn Ebi Hatim, Suyuti, Esbab-ı Nüzul)

NASR SURESİ

Bu sure, Nebi'nin Huneyn Gazvesinde indi. Nebi (s.a.v.) bu surenin inişinden sonra iki sene daha yaşadı. (Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Convert html to pdf online with PDFmyURL

İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah, Huneyn Gazvesinden geldiğinde, Allah teala bu sureyi indirdi. Rasulullah buyurdu ki: *"Ey Ali b. Ebi Talib, ey Fatıma, şüphesiz Allah'ın yardımı ve fethi geldi. Ben insanların Allah'ın dinine bölük bölük girdiğini gördüm. Rabbimi hamd ile tesbih ederim. Çünkü O tevbeleri çokça kabul edendir."* (Zayıf hadistir. Suyuti, ed-Dürr: 6/407; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Zühri dedi ki: "Rasulullah fetih yılı Mekke'ye girdiği zaman Halid b. Velid'i Kureyş müşrikleriyle Mekke'nin alt taraflarında savaşması için gönderdi. Allah'ın yardımıyla onları yendiler. Sonunda Allah'ın dinine girdiler, fetih gerçekleşti. Allah da bu ayeti indirdi." (Abdurrezzak, Musannef; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

TEBBET SURESİ

İbn Abbas dedi ki: "Rasulullah bir gün Safa tepesine çıktı ve: *"Ey Sabahah, koşun ey Kureyş topluluğu!"* diye nida etti. Bunun üzerine Kureyş toplandı ve: "Ne istiyorsun? Ne haberin var?" dediler. O da: *"Ben size sabah akşam düşman baskısına uğrayacağınızı haber verecek olsam beni tasdik eder misiniz?"* diye sordu. Onlar: "Evet" dediler. Rasulullah buyurdu ki: *"Ben sizi önünüzdeki şiddetli azabtan sakındıran biriyim." Bunun üzerine Ebu Leheb: "Seni helak olasıca. Bizi bunun için mi topladın?"* dedi. Allah teala da bu sureyi indirdi." (Buhari, Cenaiz: 1394, Menakıb: 3525, Tefsir: 4801, Müslim, İman: 355, 356. Tirmizi, Tefsir: 3363, Nesai, Tefsir: 734; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Abbas şöyle dedi: "Rasulullah ayağa kalktı ve şöyle dedi*: "Ey Galib oğulları, ey Mürre oğulları, ey Kilab oğulları, ey Kusayy oğulları, ey Abd-i Menaf oğulları! Ben, siz 'lailahe illallah' demedikçe size Allah'tan gelecek bir zararı ne önleyebilirim, ne de dünyadan bir nasip sağlayabilirim."* Bunun üzerine Ebu Leheb: "Helak olasıca bizi bunun için mi buraya topladın?" dedi. Allah teala da bu sureyi indirdi." (Zayıf hadistir. Çünkü senetteki Kelbi yalancılıkla itham edilmiştir. Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
İbn Abbas dedi ki: *"En yakın akarabalarını uyar!" (Şuara: 2/214)* ayeti inince Rasulullah Safa tepesine geldi ve O'nun üzerine çıktı. Sonra şöyle seslendi: *"Ya Sabahah, ey Kureyş topluluğu!"* Bunun üzerine insanlar toplandı. Daveti duyanlardan bazısı geliyor, bazısı da yerine adam gönderiyordu. Rasulullah buyurdu ki: *"Ey Abdu'l-Muttalib oğulları, ey Fihr oğulları, ey Lüey oğulları! Eğer ben size şu dağın eteğinden atlıların çıkacağını ve onların size zarar vereceklerini haber versem beni tasdik eder misiniz?"* Onlar da: "Evet." dediler. Rasulullah: *"Öyleyse ben sizi önünüzdeki şiddetli azabtan sakındıran birisiyim."* buyurdu. Bunun üzerine Ebu Leheb: "Helak olasıca. Bizi davetin bunun için miydi?" dedi. Allah teala da bu sureyi indirdi." (Buhari, Cenaiz: 1394, Menakıb: 3525, Tefsir: 4801, Müslim, İman: 355, 356. Tirmizi, Tefsir: 3363, Nesai, Tefsir: 734; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Yezid b. Zeyd denilen Hemdan'lı bir adam dedi ki: "Ebu Leheb'in karısı Nebi'nin yoluna diken parçaları koyardı. Bundan dolayı bu sure indi." (İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Münzir de İkrime'den buna benzer olarak rivayet etmiştir. (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

İHLAS SURESİ

Katade, Dahhak ve Mukatil şöyle dedi: "Yahudilerden bir grup insan Rasulullah'a gelip dediler ki: "Rabbini bize tanıt, Allah Tevrat'ta kendi sıfatını, durumunu bildirdi. O, nasıl bir şeydir? Cinsi nedir? Altından mıdır yoksa bakırdan veya gümüşten midir? O, yer ve içer mi? Dünya O'na kimden kaldı? O'nun varisi kimdir? Bunun üzerine Allah teala bu sureyi indirdi. İnen bu sure, Allah teala'nın hususi

Convert html to pdf online with PDFmyURL

nisbesidir.” (Senedi zayıftır. Tirmizi: 3364; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Ubeyy b. Ka’b dedi ki: “Müşrikler Rasulullah’a şöyle dediler: “Rabbini bize tanıt.” Bunun üzerine Allah teala bu sureyi indirdi. Samed, Hiçbir şeye muhtaç olmayan, herşeyin kendisine muhtaç olduğu varlıktır. Allah doğmaya ve doğrulmaya ihtiyacı olmayandır. Çünkü doğrulan birşey ölecek demektir. Ölecek kimseye de varis olunacak demektir. Allah teala ne ölür, ne de kimse ona varis olur. Hiçbir şey O’na ne benzer olabilir ve ne de denk olabilir.” (Senedi zayıftır. Tirmizi: 3364; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul)
Cabir dedi ki: “Rasulullah’a: “Ey Allah’ın Rasulü, Rabbini bize anlat!” demeleri üzerine Allah teala bu sureyi indirdi.” (Bu hadisin senedindeki İsmail b. Mücahid, doğru bir kimse olmakla beraber, isnad esnasında hata yapabilirmiş. El-Mecruhin: 3/10; İbn Cerir: 30/321, Suyuti, ed-Dürr: 6/410; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)
Cabir b. Abdullah, bu surenin Mekke’de nazil olduğunu söylemiştir. (Taberani; İbn Cerir; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Abbas dedi ki: “İçlerinde Ka’b b. Eşref ve Huyey b. Ahtab’ın da bulunduğu bazı yahudiler Rasulullah’a gelip: “Ya Muhammed! Seni gönderen Rabbini bize vasfet!” dediler. Bunun üzerine bu sure indi.” (İbn Ebi Hatim; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
İbn Cerir bunu Katade’den de tahric etmiştir. İbn Münzir bunun benzerini Said b. Cübeyir’den de tahric etmiştir. Kendisi bu ayetin Medine’de indiğine dair delil getirmiştir.
İbn Cerir’in Ebu Aliye’den yaptığı tahrice göre dedi ki: Katade dedi ki: “Hizipler Rasulullah’a dediler ki: “Bize Rabbini vasfet!” Bunun üzerine Cebrail bu sureyi getirdi.” (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)
Ubey hadisinde müşriklerin soru sorması bu surenin Medine’de indiğini göstermektedir. Tıpkı İbn Abbas hadisinin işaret ettiği gibi. Böylelikle iki hadis arasında bir zıtlık bulunmamış olur. Ancak Kitabu’l-Azame adlı eserde Ebu Şeyh’in İbane yoluyla Enes’den yaptığı tahrice göre şöyle demiştir: “Hayber Yahudileri Rasulullah’a gelip: “Ya Ebe’l-Kasım! Allah melekleri hicab nurundan yaratmış, Adem’i yoğrulmuş çamurdan ve İblis’i de kızgın ateşten, göğü dumandan, yeryüzünü suyun köpüğünden yaratmıştır. Dolayısıyla bizlere Rabbinden haber ver!” dediler. Nebi de cevap vermedi. Cibril bu sureyi indirdi.” (Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

FELAK VE NAS SURELERİ

Müfessirler demişlerdir ki: Rasulullah’a hizmet eden yahudi bir çocuk vardı. Yahudiler ona yaklaştılar ve ondan Rasulullah’ın baş tarağını ve tarağın dişlerinden bir miktar alıncaya kadar ayrılmadılar. O da onları aldı ve onlara verdi. Onlar da Rasulullah’a sihir yaptılar. Yahudi Lebid b. A’sam bu işi üzerine aldı. Sonra adına ‘Zervan’ denilen Beni Zurayk kuyusunda o sihri gizledi. Bu sebeple Rasulullah hastalandı. Başının saçları yayıldı ve saçıldı. Bu, altı ay devam etti. Hanımları ona gidiyolar, fakat o, hanımlarına gitmiyordu. Rasulullah erimeye başladı. Başına geleni de bilmiyordu. Birgün uyurken ansızın ona iki melek geldi. Birisi baş tarafına, diğeri de ayak tarafına oturdu. Baş tarafına oturan dedi ki: “Bu adama ne oluyor?” Diğeri de: “Tubbe yapıldı.” dedi. Öbürü: “Tubbe nedir?” diye sordu. Diğeri de : “Sihirdir.” dedi. Öbürü: “Ona kim sihir yapmış?” dedi. Diğeri: “Yahudi Lebid b. A’sam” diye cevap verdi. Sordu ki: “Ne ile sihir yapmış?” O da: “Saç tarağıyla.” dedi. “O nerededir?” diye sordu. Diğeri: “Zirvan kuyusunda su çekilirken ayak basılan taşın altında hurma çiçeğinin kabuğuna sarılı.” dedi. Rasulullah uyandı ve buyurdu ki: *“Ey Aişe, anladın mı? Allah teala bana hastalığımı haber verdi.”* Sonra Ali, Zübeyr ve Ammar b. Yasir’i gönderdi. Bu kuyunun suyunu boşalttılar. Sanki su, bekletilmiş üzüm gibiydi. Sonra taşı kaldırdılar ve hurma çiçeğini kabuğuna çıkardılar. Bir de baktılar ki, Rasulullah’ın tarağı ile tarağının dişleri ve bir de o hurma

Convert html to pdf online with PDFmyURL

çiçeğinin kabuğunda kendisinde on bir düğüm bulunan bağlanmış ve iğne ile birbirine geçirilip batırılmış bir ip var. Bunun üzerine Allah teala muavizeteyn surelerini indirdi. Rasulullah her bir ayeti okudukça bir düğüm çözüldü. Rasulullah rahatladı. Son düğümler de çözülünce Rasulullah sanki bağlandığı bir ip etrafından çözülmüş gibi rahatladı. Cebrail şöyle demeye başladı: "Seni Allah'ın adıyla tedavi ediyorum. Sana eziyet veren her şeyden, hased edenden, nazar edenden, Allah sana şifa versin." Bunun üzerine dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulü, habisin başını yaralım mı? Onu öldürelim mi?" Rasulullah buyurdu ki: *"Allah bana şifa verdi. İnsanlara şer dağıtmayı hoş görmem."* Bu davranış da Rasulullah'ın hilmindendir." (Buhari, Tıbb: 5766; Müslim, Selam: 44/2189; Beyhaki, Delailu'n-nübüvve; Vahidi, Esbab-ı Nüzul; Suyuti, Esbab-ı Nüzul Lübab-ı Nükul)

Aişe dedi ki: "Rasulullah'a sihir yapıldı. O, öyle bir hale geldi ki yapmadığı halde birşey yapmış vehmine kapıldı." Aişe diyor ki: "Bir gün benim yanımdayken Allah'a dua etti ve O'nu çağırdı. Sonra dedi ki: *"Ey Aişe hissettin mi?Allah kendisinden istediğimi bana verdi."* Ben de dedim ki: "Nedir o ey Allah'ın rasulü?" Buyurdu ki: *"Bana iki melek geldi..."*dedi ve yukarıdaki şeyleri anlattı." (Buhari, Tıbb: 5766; Müslim, Selam: 44/2189; Vahidi, Esbab-ı Nüzul)

Enes b. Malik dedi ki: "Bir yahudi Rasulullah'a bir şeyler yaptı. Bundan dolayı da ona çokça acı isabet etti. Sahabeler onun yanına gelince ona bir şeylerin olduğunu anladılar. Cibril de kendisine Muavizeteyni indirdi. Rasulullah bu ikisi ile Allah'a sığındı. Bundan sonra da ashabına sıhhatli olarak çıkmış oldu.

Convert html to pdf online with PDFmyURL